OCTAVE AUBRY

ORFANUL EUROPEI

EDITURA LOGOS
BUCUREŞTI 1992

Cartea a fost tradusă în limba română de Margareta Marinescu şi publicată de Editura „VATRA" SAR Bucureşti.
Stilizarea aparţine Editurii „LOGOS BUCUREŞTI44 S.R.L.
I.S.B.N. 973 – 95351 – 3 – 5

CUPRINS

VIEŢI ŞI DESTINE 5
PROLOG 6
CAPITOLUL I 8
CAPITOLUL II PLECAREA Alteţei Sale Regale şi Serenissime Marei-Ducese Văduve 19
CAPITOLUL III PRIMARUL DIN NÜRNBERG 30
CAPITOLUL IV PREŞEDINTELE VON FEUERBACH 46
CAPITOLUL V ORFANUL EUROPEI 56
CAPITOLUL VI LORDUL STANHOPE 67
CAPITOLUL VII ENIGME 76
CAPITOLUL VIII ÎNCHIS 89
CAPITOLUL IX CHARLOTTA 98
CAPITOLUL X MEMORANDUM 105
CAPITOLUL XI UN ALT GASPAR 117
CAPITOLUL XII FALKENHAUSEN 128
CAPITOLUL XIII GASPAR MULLER 136

CAPITOLUL XIV UMBRE CHINEZEŞTI 146
CAPITOLUL XVI ÎNCHEIEREA SOCOTELILOR 164
CAPITOLUL XVII „DEAD MEN TELL NO TALES” 174

VIEŢI ŞI DESTINE

Iată o colecţie menită să ne ofere cele mai palpitante romane dintre multele în care omul este pus în cumpăna cu soarta sa.

O colecţie care se adresează în primul rând tinerilor

— Băieţi şi fete – ajunşi la pragul de unde pornesc căile pe care pot să-şi croiască viaţa. Jar viaţa noastră nu este altceva decât un drum asumat: *un drum pe care oricine trebuie să-l străbată convins că înălţarea sau decăderea omului se află în firea sa şi în puterea de a rezista până la acel capăt de timp de unde intervine* înţelegerea.

«Soarta bună însoţeşte pe acela care îşi cunoaşte propria sa inimă», ne învaţă un străvechi aforism egiptean. Şi ce poate fi mai drag inimii omului decât O CARTE, *mai ales când aceasta îl ajută să-şi cunoască* propria sa inima.

Este şi ceea ce încearcă să facă editura noastră iniţiind această colecţie. Printr-o riguroasă selecţie a cărţilor pe care tineretul din zilele noastre n-a avut cum să le cunoască, vom aduce în faţa ochilor şi judecăţii sale personajele celebre şi controversate, a căror existenţă dramatică, spirit de aventură sau pasiune îi pot oferi nu numai surse de meditaţie, dar şi de delectare.

PROLOG

1806

— Împăratul!…

Un murmur prelung străbătu mulţimea, în veşminte scântâietoare, întrunită sub plafoanele de lemn.

Tăcere.

Chipul palid al Cezarului apăru.

Purta haina modestă a Vânătorilor de Gardă. Cu mâinile la spate, înaintă câţiva paşi printre uniformele aurite ale mareşalilor, demnitarilor, principilor şi rochiile scumpe ale femeilor. Purtătorii de nume vechi, soldaţi aspri, frumuseţi cu renume, toţi îşi simţiră tâmplele zvâcnind sub privirea acestui simplu, ofiţer.

Cu mersul puţin legănat, se îndreptă către împărăteasa dichisită şi pudrată ca la teatru; pe gâtul ei curgeau şiraguri de mărgăritare. Lângă ea, o tânără, îmbrăcată în alb, cu faţa strălucitoare. Alături de Junona imperială, aceasta părea Ebe, zeiţa tinereţii. Dar, o Ebe tristă; ochii ei albaştri aveau o lucire umedă.

Împăratul o opucă de bărbia cu gropiţă şi, privind-o, zâmbi.

Întâiul surâs al zilei. Toate feţele se înveseliră.

— Ce este, Ştefania? Ai plâns, nepoţică?

Ea clătină din cap, fără să răspundă.

Napoleon se întoarse spre împărătească.

— A necăjit-o cineva? Lămureşte-mă!

Josefina îşi căuta cuvintele. Ştefania se temea, dar, mândră, îşi păstra cumpătul.

— Hei? – spuse împăratul nerăbdător, – aştept…

— Bonaparte, şopti Josefina, nu te supăra, te rog. E într-adevăr, un fleac. Ştefania s-a aşezat adineauri pe un scăunaş, dinaintea surorii tale. Carolina-prin şambelanul de serviciu, i-a poruncit să se scoale.

— Şi pentru ce?

— A sta jos în faţa principeselor este împotriva etichetei… Micuţa a plâns.

5

— Numai pentru atât? – se miră împăratul. Ce-o priveşte pe Carolina? Proastă şi îngâmfată ca totdeauna!

Unde e? Să vină aici… A plecat? N-ar fi pierdut nimic dacă aştepta.

Împăratul se aşează într-un jilţ, împodobit cu himere înaripate.

— Vino aici, Ştefania, stai pe genunchii mei! Aici nu vei mai supăra pe nimeni.

Micuţa şovăia sub privirea celor două sute de perechi de ochi, dintre care mulţi răuvoitori.

— Du-te, copilă – spuse Josefina, încântată de lecţia ce i se da în public Carolinei, pe care n-o putea suferi.

Uşoară, Ştefania se aşează pe genunchii lui Napoleon, care o trase de urechi. Apoi făcu un semn unei persoane maiestuoase, pudrată după moda veche:

— Domnul de Ségur, o clipă!

Marele maestru de ceremonii înaintă.

— Aveţi carnetul la dumneavoastră? înseamnă, te rog, spre a trece în registrul Curţii, că am hotărât, în această seară, adoptarea domnişoarei Ştefania de Beauharnais, nepoata împărătesei. Vei anunţa aceasta mâine, printr-un mesaj, la senat. Pentru protocolul care trebuie urmat de acum înainte, – deoarece se ţine atât la protocol! – scrie, Ségur, scrie:

„Dorinţa Noastră fiind ca Principesa Ştefania Napoleon, fiica Noastră, să se bucure de toate prerogativele datorate rangului Ei, Ea se va-aşeza alături de Noi în toate cercurile, petrecerile şi la masă, iar în cazul când Noi nu vom fi de faţă. Ea se va aşeza la dreapta împărătesei.

Împăratul atinse, uşor cu mâna, obrazul îmbujorat al Ştefaniei, nespus de graţioasă în uimirea ei. Iosefina, puţit cam geloasă, strânse din buze.

— Acum, micuţo, întoarcee-te la prietenele tale… Şi, mai cu seamă, să nu plângi! Lasă proastele acelea să vorbească… Tu eşti cea mai frumoasă. Pe legea mea, tu vei ajunge mai sus decât ele. Voi avea grijă de tine!

Tânăra, îmbătată de bucurie, se înclină într-o adâncă plecăciune. Când se ridică, împăratul îi şopti:

— Vei aveun tron, Ştefania!

CAPITOLUL I 1832

— Cât eşti de mare şi de voinic, Andrei!… Alteţa sa nu te va recunoaşte. E atât de mult timp de când n-ai mai venit ia Mannheim!

Ea îi îmbrăţişa din nou.

— În sfârşit, eşti aici! S-au isprăvit studiile acelea plicticoase. Cât ai muncit! Micul meu Andrei, doctor!… Ce fericit ar fi tatăl tău dacă ar trăi!

Andrei Fustei tăcu, mişcat. Asemănarea cu mama sa nu se observa decât în partea de jos a feţei: aceeaşi gură cărnoasă, aceeaşi bărbie puternică.

Mina era o nemţoaică voinică, cu faţa deschisă, cu ochii albaştri ca smalţul, cu părul de un blond palid. Andrei, avea părul castaniu, ochii negri şi un nas aproape acvilin. Înalt şi zvelt ca tatăl lui, fostul aghiotant ai gărzii, el era francez.

— Mi se pare că-l revăd! spuspină Mina.

Andrei îi luă braţul, plin de duioşie, şi o aşează lângă el, pe canapeaua urâţă, de catifea verde, pe care dormea când era copil. Aceeaşi mobilă împodobea, şi astăzi, odaia. Patul vechi, scrinul greoi abia mai luceau. Pe cămin, un păstor şi o păstoriţă de porţelan se priveau galeş, de mai bine de treizeci de ani.

Decorul tinereţii lui e aici, mireasma ei de asemenea. E încântat şi pe nesimţite dezamăgit. I se pare că pereţii şi mobilele acestea îi şoptesc: „Ştiam că te vei înapoia, te aşteptam. Nu-i atât de mulţumit cum ar fi crezut.

— Unde e marea ducesă Ştefania? Când o pot vedea?

 lteţa sa imperială e la plimbare şi nu se înapoiază înainte de ora trei. Mă voi duce îndată s-o vestesc. Te va primi, cu siguranţă, chiar astă-seară.

Sărmana doamnă! Cât a fost de nenorocită! Cum se plictiseşte! De când s-au măritat cele două fete mai mari şi de când cea mică a intrat la mănăstire, nu mai vede aproape pe nimeni. Citeşte, scrie sau desenează. Dar e foarte supravegheată. Nu poate face un pas fără ca mareşalul curţii, sau şambelanul, ori doamna de onoare să nu se găsească în calea ei. Doamna de onoare se opune la toate dorinţele Alteţei sale; şi cu toate acestea, n-o poate concedia fiind susţinută de Ministrul-preşedinte al Badenului, pe care-l informează despre lucrurile cele mai mărunte.

— Baronul Aspern a tot aici?

— Comisul? Da, este un nobil cumsecade, din alte vremuri; o iubeşte pe stăpâna noastră. Dar e atât de bătrân acum! Nu mai poate să călătorească şi vorbeşte fără şir. Suverana poate vorbi deschis numai cu mine. Cu mine… o cameristă… Ce tovărăşie pentru cea mai vestită principesă a cenaclurilor, pentru fiica adoptivă a marelui Napoleon!

Andrei zâmbi privind spre mama lui, greoaie în rochia ei de levantină cenuşie, din care se desprindeau gulerul şi manşetele croşetate. La cingătoarea şorţului ei negru, atârnau cheile. Astfel ea înfăţişa pe adevărata gospodină din Baden.

Tânărul şovăi, apoi întrebă:

— E încă frumoasă?

— Frumoasă? Cred şi eu! Dar s-a schimbat mult. Mai ales de vreo doi sau trei ani. S-a făcut posacă. Pare să fie chinuită de o grijă…

Mina se opri, apoi, privindu-şi fiul cu teamă, murmură:

— Nu-i asta! Poate îmbătrâneşte, atâta tot.

Andrei asculta distrat. O revedea pe Ştefania, cum a cunoscut-o odinioară: maiestuoasă în veşmântul de curte, cu gâtul gol şi cu o diademă în părul auriu. Îi păruse atunci

o fiinţă supranaturală, un fel de zână foarte frumoasă şi atotputernică. Ce surâs avea când întâlnea pe bă i< ţaşul cameristei în drumul ei, pe când se ducea la o recepţie sau la un bal! îl luă de mână şi, înveselită de încântarea lui, îi spunea cu un glas atât de cristalin:

— Sunt pe placul tău, finule?

Tropot de cai pe caldarâmul curţii. Zăngănit de arme. Mina se duse la fereastră.

— Iată pe Alteţa sa, coboară din trăsură! Garda îi dă onorurile. Mă duc s-o întâmpin Andrei, aşteaptă-mă!

Rămas singur, Andrei Fustei îşi apăsă fruntea deiţeam. Din aceste mansarde ale vechiului castel, aparţinând electorilor Palatini, se vedea întreg oraşul, întins „fără culoare, cât şi câmpia nesfârşită, presărată cu copaci ce se înşirau de-a lungul Rinului şi Neckarului. Anii petrecuţi la Heidelberg îl dezobişnuiseră pe Andrei Fustei de aceste privelişti monotone. Totuşi, dorise să vină şi să se statornicească aici.

O mai dorea încă? De când a rămas singur, dezamăgirea lui creştea. De obicei vesel, vioi, îndrăzneţ, gândul de a se găsi în faţa principesei îl apăsa de astă dată… Cum va fi hotărâtă soarta lui? îl va păstra în calitate de secretar intim, aşa cum făgăduise?

Dar, în această cetate se respiră un aer înăbuşitor! Totul trebuie să fie ceremonios, plictisitor… Acum, când e aproape să-şi atingă scopul dorit odinioară, şi care era ambiţia mamei lui, se simte deodată îndepărtat de el. Tinereţea lui tinde către o viaţă mai nesigură, dar variată, liberă. Nu fuge de primejdie, cutreierarea lumii nu-l sperie…

Pasul greoi al Minei îi întrerupse gândurile.

— Andrei, spuse ea gâfâind, principesa te cheamă chiar acum! E singură.

— Dar sunt cu hainele de pe drum.

— I-am spus-o; te iartă. Ţine să te vadă fără martori.

În faţa oglinzii, Andrei îşi potrivi, cu mâna, părul buclat şi îşi scutură cravata. Mina, râzând de plăcere, îi perie haina de culoarea tabacului, cu nasturi de metal. Apoi v se ridică şi îl îmbrăţişă iar:

— Acum eşti frumos, vino!

Pe scări şi prin ganguri întortocheate, «mama lui îi coborî la etajul întâi, într-o anticamera. Mai întâi, Mina bătu încet la o uşă şi apoi o deschise uşor.

Intrară.

În fundul unui salon, se zărea, în amurgul zilei, o formă albă, pe jumătate întinsă pe canapea. Un glas se auzi:

— Dumneata eşti, Mina? Apropie-te, finule!

Era glasul de odinioară. Andrei se înclină adânc şi sărută mâna ce i-o întinse suverana.

Era îmbrăcată în alb. O eşarfă de tul îi acoperea pieptul şi braţele. Zulufii cenuşii îi întinereau faţa. Păstrase culoarea străvezie şi privirea ce fermecaseră pe împărat. Surâdea. Va surâde, fără îndoială, mereu, cu aceeaşi graţie neasemuită. Totuşi, veselia ei dispăruse.

Când nu se supraveghiea o clipă, două cute adânci îi brăzdau colţurile gurii.

În jurul ei, în mica încăpere luminoasă, ascuncă în fortăreaţa germană, totul evoca Franţa şi pe Napoleon. Mobilele de mahon erau împodobite cu gâturi de lebădă sau capete de sfinx, damascurile scaunelor cu victorii sau coroane. Alături de sofaua dăruită pe vremuri de Ortansa şi pe care se întinsese mătuşa ei, Josefina, la Malmai son, se afla o masă rotundă la care, adesea, primul consul jucase „douăzeci şi unu”.

Pe pereţi şi pe policioare стаи răspândite portretele împăratului şi ale împărătesei, ale prinţului Eugen, ale Regelui Romei, ale contelui de Beauharnais, tatăl Ştefanici. Deasupra căminului erau adunate portretele soţului ei, marele-duce Carol, şi ale fetelor ei.

— Ia loc, Andrei! Şi dumneata de asemenea, Mina. Fără protocol; aici nu mai e la curte. Nu sunt decât o femeie bătrână, fără copii, fără prieteni…

Tăcu o clipă, apoi urmă cu glas liniştit:

— Sunt mulţumită că te văd. Doamne, cine mi-ar fi spus că plodul acela în rochiţă, care se juca cu fetele mele, va ajunge atât de curând un tânăr frumos! Ştii că oşti un băiat frumos, Andrei? Trebuie să ţi se fi spus la Heidelberg!

El roşi şi căltină din cap.

— Sunt foarte mulţumită de dumneata. Faci cinste naşei dumitale.

Se opri, îndemnată parcă de un gând, căruia nu i se putea împotrivirii:

— Mina, cât de mult seamănă cu tatăl 3 ui!

Mina suspină.

— De-ar avea mai mult noroc!

— Desigur, îngână Ştefania, desigur… şi, ca să înăbuşe emoţia ce o învăluia, adăugă cu grabă: Hei, Andrei, ce o să facem din dumneata? Ai vreun plan? Mama dumitale ar dori să te vadă rămânând aici. Şi eu aş dori-o. Dar Dumneata?

— Singura mea dorinţă, Doamnă, este ca Alteţa voastră să-mi îngăduie s-o servesc.

Spunea adevărul. De când era în faţa Ştefaniei, nu mai avea alt gând. Admiraţia lui de altă dată renăştea înaintea acesetei făpturi firave, întinsă leneş, în mijlocul faldurilor elegante ale tulurilor albe. Cât e de nobilă, gândea el, cât e de prinţesă! Numai dintr-o greşeală a sorţii nu s-a născut dintr-o casă domnitoare. Era făcută pentru tron; dar pentru un tron mai înalt decât cel din Baden. Ce împărătească minunată ar fi fost! Se spune că Napoleon s-a gândit la aceasta. Ştefania i-ar fi rămas mai credincioasă decât Maria-Luiza. Era dreaptă şi statornică; rămânea credincioasă acelora pe care-i iubea…

Măgulită de răspunsul lui Andrei, marea ducesă îi adresă o privire, în care plutea ceva din cochetăria trecută.

— Mina mi-a spus că ai de gând să scrii o lucrare însemnată.

— Eu, Doamnă?

Aproape o uitase. Dar se dezmetici îndată.

— Rog pe Alteţa voastră imperială să mă ierte, e adevărat, am început un studiu asupra dreptului feudal german. Dar e o lucraare de durată, care nu m-ar împiedica, dacă Alteţa voastră mă socoteşte demn…

Se opri din pricina unei bătăi uşoare în uşă.

— Vezi, Mina, cine ar putea să fie?

Intră o doamnă, care se înclină cu răceală şi se îndreptă către prinţesă. Rochie de satin negru, perucă blon da. Doi ochi şireţi. Doamna contesă von Krugener, canonica a înaltei Adunări a Sf. Hindeburge şi doamnă de onoare a marei-dueese.

— Dumneata, Krugener?! spuse Ştefania mirată. Te credeam în oraş, după cumpărături.

— Mă voi duce mâine, dacă-mi va îngădui Alteţa voastră. Afară viscoleşte şi mă simt obosită, răspunse contesa.

Privind de sus pe Andrei şi pe mama lui care se ridicase, părea că voia să se aşeze…

— Draga mea, spuse Ştefania fără s-o poftească, îţi prezint pe finul meu Andrei Fustei, care se întoarce după terminarea studiilor sale de drept.

Andrei salută. Doamna de onoare de-abia răspunse. Privea stăruitor spre scaunul aşezat lângă fereastră, unde obişnuia să stea după-amiaza, ocupată de lucrul ei, sau cu o lectură pioasă.

— Pari într-adevăr, obosită astăzi contesă, spuse Ştefania. Urcă-te deci la dumneata, în aşteptarea cinei. Două ceasuri de odihnă îţi vor face mult bine.

— Dar, Alteţă…

— Du-te Krugener! Vreau să stău puţin de vorbă cu Mina şi cu băiatul ei; după aceea, am de scris. N-am nevoie de dumneata. Pe diseară.

Contesa făcu o reverenţă.

— Mă supun Alteţei voastre, răspunse ea înţepată

Părăsi odaia.

— Andrei, cum găseşti pe doamna mea de onoare, impusă de Karlsruhe? Caraghioasă, nu? Şi cei de-acolo ar voi să mi-o fac prietenă! Din fericire am pe mama dumitale. Acum te voi avea şi pe dumneata, de vreme ce castelul acesta întunecos nu te înspăimântă. Voi scrie chiar, astăseră, o scrisoare personală marelui duce regent Leopold, şi-i voi cere încuviinţarea să te ataşez casei mele, în calitate de secretar al ordinelor… Vai! nu pot hotărî nimic după placul meu… Te vei duce în persoană, Mina, s-o pui la poşta din Mannheim. Dacă ar fi dată la poşta obişnuită, Nathusius, cancelarul meu, ar fi destul de ispitit ca s-o deschidă. Să nu spui nirhănui, Andrei, despre intenţia de a te stabili aici. Răuvoitorii, de care sunt înconjurată, ar unelti îndată împotriva noastră, la

Karisrube. Fereşte-te de toată lumea din castel! Nu te nerede decât în mama dumitale şi în mine.

Se auzi din nou o ciocănitură slabă în uşă.

 iar! – spuse principesa pierzându-şi răbdarea. Nu oot fi lăsată o clipă liniştită? Deschide Mina!

Marele-mareşal al curţii, generalul von Rogembach ipăru: strâns în uniformă, acoperit cu decoraţii şi foarte oprins la faţă, semăna cu un dog. Cu călcâiele lipite, saută pe principesă.

— Ce este, generale?

— Binevoieşte Alteţa voastră regală să examineze cheltuielile casei sale? Astăzi e vineri, ziua socotelilor.

— Domnule mare-mareşal, le voi vedea mâine.

— Vinerea, de obicei, Alteţa voastră…

Ştefemia se ridică.

— Poruncile mele sunt discutate? Retrageţi-vă domâule general!

— Alteţa voastră regală n-ar putea să se îndoiască…

Ea îi impuse tăcere, printr-o mişcare.

— Domnule von Rogembach, în viitor să nu mai uitaţi liciodată de a-mi da titlul ce mi se cuvine, dacă voiţi să n-ai fiţi admis în faţa mea.

— Nu înţeleg pe Alteţa voastră, îngână generalul.

— Înţelegeţi, dimpotrivă, foarte bine! Eu sunt Alteţă ruperială, ţineţi minte! Marea-ducesă văduvă din Baden) poate să nu fie decât Alteţă regală, dar fiica adoptivă a ui Napoleon rămâne Alteţă imperială şi această calificare superioară are precădere. Înţeleg s-o primesc cel) puţin în reşedinţa mea, dacă curtenia dumneavoastră nu ni-o acordă în altă parte… Ajunge! Deoarece vă aflaţi lici, doresc să îngrijiţi în aşa fel ca domnul dr. Fustei), e care-l vedeţi, să fie găzduit cât mai bine. Loc este deijuns!

— Domnul se va stabili definitiv în castel?

— Vom vedea. Vă rog numai să-l îngrijiţi cât se poaie mai bine.

— Voi preveni pe intendentul Haber, spuse generalul u o nuanţă de dispreţ. Grijile acestea îl privesc mai mult se el decât pe mine.

13

— Înştiinţaţi-l deci îndată. Va aştepta sfârşitul audienţei pe care am acordat-o domnului Fustei.

— La ordinele Alteţei voastre imeperiale.

După ce generalul închise uşa salonului, principesa îi făcu semn lui Andrei să se aşeze din nou lângă ea.

— Nu pun niciun preţ pe titluri, crede-mă, copilul meu! în starea în care mă aflu ar fi o vanitate de prisos. Dar nu admit ca prin aceste uitări calculate, să se atenteze, prin mine, la amintirea Franţei şi a împăratului. Toată Germania stă îngenuncheată în faţa lui Napolepn.

Nu este insultă pe care mărunţii suverani ai vechii Confederaţii a Rinului şi anturajul lor să n-o aducă, astăzi, memoriei eroului, căruia aproape toţi îi datorează situaţiile lor. Numai regele Bavariei s-a purtat cu cinste. El însă şi-a măritat fata cu Eugen. În Baden nu mi s-a iertat niciodată că am ajuns mare-ducesă. Când împăratul a căzut, dacă sărmanul meu Carol nu m-ar fi apărat din toată inima, aş fi fost despărţită alungată… Odată cu moartea lui, am fost închisă aici, fiindcă n-au îndrăznit să mă arunce în vreo mănăstire…

Ştefania închise ochii, cu o expresie de adâncă amărăciune.

— Aici… nădăjduiam ca resemnarea să vină cu timpul. Îmi închipuiam, odinioară, că atunci când voi fi ajuns la vârsta pe care o am astăzi, am să pot îndura singurătatea cu mai multă filosofie. Dar, nu! Mi-am păstrat gândurile, dorinţele, simpatiile de femeie tânără. Duşmăniile de asemenea. Ah! dragă Andrei, inima nu îmbătrâneşte niciodată destul de repede!

Ea îşi desfăcu mâinile încleştate.

— Finule, înainte de a scrie la Karisrue, am unele scrupule. Această situaţie pe care ţi-o ofer nu-ţi va fi prea plăcută. Vei fi supravegheat. Nu vei fi cruţat de necazuri. Te-ai gândit îndeajuns? Eşti hotărât să te înmormântezi în acest loc? Nu vei suferi?

Andrei îşi plecă genunchii şi sărută mâna Ştefaniei:

— A trăi lângă Alteţa voastră imperială este dorinţa mea cea mai arzătoare, acum mai mult ca oricând, oricare ar fi postul pe care Ea ar binevoi să mi-l încredinţeze.

Glasul lui vibra de veneraţie şi iubire. Nu-i mai era teamă că se va plictisi. Rămânea ca să apere pe Napoleonida, împotriva duşmăniilor josnice şi îndelung pregătite… Mişcată, Ştefania îi alintă capul oacheş, cu un

gest matern.

— Bine Andrei, şopti ea, îţi mulţumesc. Îmi faci mult bine. Sunt atât de puţin iubită şi am atâta nevoie de iubire!

O trosnitură uşoară se auzi în dosul uşii. Ascultară. Auzul fin al principesei percepu foşnetul unei stofe.

Ea făcu semn lui Andrei să deschidă.

Un bărbat era în prag. El intră după o clipă de şovăire şi, înaintând spre suverană cu o prefăcută umilinţă, rămase plecat în faţa ei, cu un preot înaintea unei prezenţe divine.

— Domnule von Nathusius, ce doreşti?

Când se ridică, în sfârşit, Andrei văzu o faţă palidă şi spână, cu ochelari de aur.

— Veneam să primesc ordinele Alteţei vostre pentru poşta de astă-seară.

— Mai târziu; sunt ocupată. Te voi chema.

Tonul marii-ducesc era fără replică; au un uita că dom ni se.

Cancelarul se înclină din nou, în fracul său de curte, şi dispăru mergi n-a de-a-ndoaselea.

— P, tre’ o adevărată urmărire, spuse Ştefania, sau, mai degrabă… sosirea dumitale nu le e pe plac şi caută să ne întrerupă convorbirea. E mai bine s-o reluăm altă dată. Am mai multe lucruri să-ţi încredinţez, asupra cărora îţi voi cere sfatul. Îmi vei fi de mare folos, poate mai mult decât crezi. Doamne, de ce nu te-am avut mai curând lângă mine?

Rosti aceste ultime cuvinte cu un fel de groază. Apoi, trecându-şi mâna peste frunte, adăugă:

— În seara aceasta, prietene, te las mamei dumitale. Dar, începând de mâine, vei mânca la masa mea. Haber te va instrui asupra obiceiurilor noastre. Cinăm la ora 6, ca la Tuileries. Tuileries!… Mina, anunţă că nu mai primesc pe nimeni! Vreau să fiu singură. Trebuie să cuget.

Să scriu scrisoarea aceea. Pe mâine, Andrei! Odihneşte-te *r: [*caută să dormi mai bine decât mine. La vârsta dumitale se visează frumos.

Surâse, cu surâsul acela care dădea trăsăturilor ei o uimitoare tinereţe. Mâna ei schiţă o mişcare graţioasă de concediere.

Andrei şi mama lui găsiră afară pe majordomul Haber, care se plimba cu paşi mărunţi în anticameră.

— Dacă domnul doctor va binevoi să mă urmeze, spuse el, voi avea cinstea să-l conduc în apartamentul Domniei sale. Domnul doctor va locui aici?

— Nu ştiu nimic J – răspunse Andrei.

CAPITOLUL II PLECAREA Alteţei Sale Regale şi Serenissime Marei-Ducese Văduve

Alteţă Regală!

Cererea pe care aţi binevoit s-o adresaţi preaonoratului nostru Senior, Marele-Duce Regent, pentru a ataşa persoanei voastre prearespectate, în calitate de Secretar al Comandamentelor pe domnul Fustei (Andrei), doctor în filosofie şi drept al Universităţii din Heidelberg, n-a putut fi primită de iubitul nostru suveran.

După informaţiile luate, se pare că acest tânăr, în timpul şederii sale la Heidelberg, exprima păreri sau cel puţin tendinţe subversive, care, dacă nu cad – din lipsă de manifestări de fapt – sub rigorile legii, n-ar putea fi, în niciun caz, tolerate unei persoane chemată la cinstea extremă de a se apropia de Alteţa voastră, în mod permanent. Trebuie să adaug că domnul Fusel a rămas francez şi chiar dacă atitudinea lui n-ar fi în cauză, ar

părea nedelicat şi nepotrivit de a încredinţa nu post

al curţii unei persoane de naţionalitate străină.

Preaonoratul meu domnitor îmi porunceşte să aduc la cunoştinţă Alteţei voastre regale, că ar vedea cu plăcere pe acest tânăr înapoindu-se în ţara lui de origine. Suveranul va fi foarte recunoscător Alteţei voastre regale dacă l-ar pofti să plece, prezenţa lui în marele ducat nefiind privită astăzi cu bunăvoinţă.

Adresând Alteţei voastre regale sincerele regrete ale marelui-duce regent, de a nu putea consimţi la cererea sa, o rog să binevoiască a primi omagiul expresiunii sentimentelor de nesfârşit respect şi devotamentul cu care am onoarea să fiu, Doamnă.

AI Alteţei voastre regale şi serenissime.

Preaumil şi prea supus servitor.

Baron von Berstett.

Ministru-preşedinte.

Karlsruhe, 7 iulie 1832

— Sărmanul meu Andrei! – spuse Ştefania reluând scrisoarea pe care o arătase tânărului – ce ai făcut la Heidelberg?

Marea ducesă îl văzu tăcut, cu sprâncenele încruntate, căutânti, în mod cinstit, să-şi reamintească urma vreunui incident…

Făcu un gest de nedumerire.

— Alteţa voastră imperială poate să mă creadă, n-am fost amestecat în nicio afacere de opinii. N-am scris în niciun ziar; n-am luat parte nici la cea mai mică manifestaţie studenţească. Desigur, am dus viaţa vârstei mele, am stat de vorbă cu prieteni. Nu m-am reţinut, acum doi ani, să salut cu bucurie înapoierea Franţei la o monarhie liberă. Dar, cea mai mare parte din camarazii mei germani au aclarhat pe Louis-Philippe cu mult mai puţină rezervă decât mine. Protejat de Alteţa voastră, îi datoram păstrarea unei atitudini reţinute şi adesea, gândindu-mă la ea, mi-am înăbuşit convingerile, care, fără

această înaltă protecţie, ar fi vorbit mai tare.
2 . 610
17

— Înţeleg, spuse Ştefania pe gânduri. E un pretext ca oricare altul. Învinuirea care ţi se aduce este aceea de a fi francez. Mi s-a imputat atât de mult şi mie!

Ea cerceta din nou scrisoarea.

— Forma acestui refuz e, de altfel, ciudată. Am fost jignită primindu-l. Este scris chiar de mina primului-ministru, domnul von Berstett, în loc să fie scris de secretarul marelui-duce, ca de obicei. S-ar crede că este vorba de o afacere de stat.

Rămase o clipă tăcută, apoi spuse încet, cu o ură ce-i încorda trăsăturile, dându-i o înfăţişare de Niobe, care sfidează săgeţile divine:

— Încă o lovitură a maiorului Hennenhofer, pe vremuri aghiotantul soţului meu şi, în urmă, şeful poliţiei secrete din Baden! Păzeşte-te de el, Andrei, dacă-ţi iese vreodată în cale. Este duşmanul meu şi duşmanul tuturor acelora care-mi sunt aproape şi care au nenorocul să-mi ră –, mână credincioşi. El este acela care mă urmăreşte de atâţia ani, el mi-a golit casă, mi-a impus pe Rogembach, Nathusius, Haber… Contesa Hochberg, care mă ura, a murit, dar înrâurirea ci rea, setea ei de intrigă retrăiesc în acest om, asociatul şi complicele ei. Da, era între ei nu ştiu ce înţelegere, pe care el continuă s-o execute.

El conduce pe margraful Wilhelm, el stăpâneşte pe marele-duce Leopold şi înspăimântă, cred, pe ministrul-preşedinte. N-are funcţiuni oficiale, de doi sau trei ani, dar înrâurirea lui îşi face drum pretutindeni. Puterea lui e ascunsă, dar neţărmurită… Ah! mi-a făcut, până acum, destul rău! Cine ştie dacă nu prin el, sărmanul meu care], prea încerzător?…

Se opri înainte de a rosti cuvintele pe e are le avea pe

buze. Andrei o privea. Ştefania închise ochii de două ori. Printr-o sforţare a voinţei, gura i se destinse.

— Ce vei face acum, Andrei?

— Doamnă, răspunse el pe un ton hotărât, dacă nu mi se îngăduie să servesc pe Alteţa voastră, cred că cel mai bun lucru ce-mi rămâne de făcut este să mă duc la Miânchen. Prietenul meu Hans von Zorn, fiul ministrului, care mi-a fost foarte aproape la Îieidelberg, mi-a propus să-mi obţină o suplinire la Universitate. Sunt sigur că se va

grăbi să mă sprijine. Acest post îmi va îngădui să trăiesc cât timp voi urma studiile mele personale.

Ştefania îl privea cu atenţie, înălţându-şi bărbia cu mâna, print-ro atitudine ce-i era obişnuită. Încrederea lui în viaţă îi plăcea. Andrei era într-adevăr un băiat încântător. Avea trăsături plăcute, o înfăţişare elegantă, un spirit liber şi vioi. Nu era un visător dezamăgit, din cei neghiobi romantici care maimuţăresc mai în toată Europa, pe Byron şi pe Lamartine, se silesc să fie palizi, vorbesc cu glas stins şi, în aşteptarea căsătoriei cu o faţă de notar, se logodesc cu moartea.

— Îmi închipui că nu faci versuri, Andrei?!

El răspunse vesel:

— Alteţa voastră să mă ierte, cu poezia, n-au decât să se însărcineze alţii, care o vor scoate la capăt mai bine decât mine. Pentru versuri trebuie să ai talent şi mie îmi lipseşte cu desăvârşire.

— Vei pleca mâine, Andrei. Vino să-ţi iei rămas bun astă-seară la ora 11, în odaia mea. Mina te va introduce. La ora aceea toată lumea va fi retrasă; vom putea sta de vorbă.

În odaia de primire, cu mobile istorice aşezate de-a lungul zidurilor, erau întruniţi toţi trei: Ştefania, îmbrăcată într-o rochie de dantelă, Mina, puţin mai retrasă pe un

scaun, Andrei, în faţa ei, pe un taburet. Numai o lampă le lumina hainele şi mâinile. Feţele lor rămâneau în penumbră. Erau înconjuraţi de o tăcere apăsătoare, de închisoare.

— Copilul meu, spuse principesa, eşti îndepărtat; ei urmăresc să rămân în această fortăreaţă fără sprijin, fără sfat. Trebuie să ne supunem. De altfel, viaţa dumitale va fi, desigur, mai fericită în altă parte. E atât de trist aici *l* Dacă aş putea pleca şi eu!… Dar, nu pot. Cei de la Kărâsruhe se opun. Am cerut învoirea să călătoresc în primăvara trecută. Doream să mă duc la Nlimberg… Mareleduce Leopold s-a potrivit. Mi-a scris o scrisoarea neplăcută. De ce e atât de schimbat faţă de mine? Nu pot să-i umbresc drumul. Nu mai sunt nimic. Nu mai am nici

J9

O ambiţie. Am căzut prea de sus. Nu cer decât pace… Pe vremuri, când domneam, Leopold mă înconjura de un respect foarte curtenitor şi cred – da, pot să spun acum – că era puţin îndrăgostit de mine. Era totuşi fiul contesei Hochberg… Am avut mulţi curtezani, Andrei: Ce vremuri frumoase! Dar, iată, ele au trecut şi nenorocirile au venit.

Ştefania luă, de pe masa aşezată lângă ea, o ramă în care se ghiceau două chipuri gingaşe de copil, aproape şterse.

— Băieţii mei… Nu-ţi mai aduci aminte, erai prea mic. Mina, desigur, ţi-a spus. I-am pierdut, unul după altul, mici de tot…

Ea repetă:

— Mici de tot.

Căzu o clipă pe gânduri, apoi, ca şi cum ar fi cedat unei puteri lăuntrice, spuse încet, vorbind repede:

— Cel de-al doilea, Alexandru avea un an în 1817, când a fost apucat, deodată de figuri şi de spasme. Pe el l-am dezmierdat, l-am îngrijit, l-am îmbrăţişat apoi, rece, în

leagănul lui; dar pe cel mare, care a murit în 1812, în vârstă de numai două săptămâni pe când eram încă lăuză, nerestabilită după naştere, nu mi-a fost îngăduit să-l văd, şi sfârşitul atât de neaşteptat, atât de repede, mi s-a părut întotdeauna învăluit în mister… Femeia aceea de care ţi-am vorbit, contesa Hochberg, soţia morganatică a ultimului mare-duce Carol-Frederic, avea atâta interes ca noi să fim lipsiţi de moştenitori, ca tronul de Baden să revină fiilor ei după moartea soţului meu, care a dispărut, curând, şi el!… Să fie oare soarta de vină? M-a urmărit fatalitatea care se leagă de toţi cei care poartă numele lui Napoleon? Sau, poate…

Se opri, aruncând în jurul ei o privire rătăcită, şi continuă, mai în şoaptă:

— Sau, poate, să fie ambiţia criminală a unei intrigante, care voia să-şi aşeze fiii pe un tron gol?! Toate evenimentele ce-au urmat, din ziua când am avut un băiat, par să poarte pecetea unei vrăjmăşii stăruitoare.

20

Aceste îndoieli, aceste bănuieli mă sfâşie, de cincisprezece ani. Am făcut totul ca să uit. Dar nu pot să uit, nu voi uita niciodată!

Mina îi luă mâinile.

— Principesa mea, iar îşi face rău!

— Râu, nu. Şi-apoi ce-mi pasă, Andrei… Mi se pare că trebuie să ştie şi el; altminteri ar putea să mă creadă nedreaptă… sau nebună.

Tânărul rămase nemişcat, mâhnit. Un spirit atât de hotărât, atât de ales, să se lase pradă unor presupuneri atât de întunecate?! În plin veac al XIX-lea nu mai sunt conspiraţii de palat, pruncii suveranilor nu mai dispar. Durerea, singurătatea să fi sfârşit prin a slăbi judecata marii-ducese?…

— Mi-a părut rău adesea, urmă ea, că n-am fost

femeie din popor, împovărată de familie, care trăieşte din munca mâinilor ei, printre griji, în sărăcie… Cel puţin ea îşi leagănă singură copiii, îi veghează când sunt bolnavi. Dacă mor, nimeni n-o împiedică să-i îngroape, să-i scalde în lacrimile oi de mamă…

N-am ştiut nimic; nu voi şti niciodată nimic. Am căutat, totuşi, mult timp, să aflu. Poate am fost chiar nechibzuită, şi atunci mi-am înstrăinat curtea din Baden. Am cerut să se deschidă cavoul ducal din Prorzheim, pentru a se face autopsia celor doi copii ai mei. Marele-duce Ludovic, unchiul şi urmaşul bărbatului meu, înaintaşul lui Leopold pe tron, mi-a interzis această dorinţă cu furie…

— Să vezi, Andrei, s-a întâmplat un lucru straniu. Când a murit, acum doi ani, marele-duce Ludovic, după luni întregi de tristeţe adâncă. Şi singurătate sălbatică, a oprit, prin testament special, îngroparea lui în mormântul tradiţional al familiei Zaehringen, ca şi cum s-ar fi temut să întâlnească… Victime.

O trecură fiorii.

 âţi morţi, câţi morţi! Cei doi micuţi şi apoi sărmanul meu Carol, lovit în plină tinereţe. Nu mi-au rămas decât fetele. Ele, ele nu moşteneau. Eram văduva de Baden, văduvă la 29 de ani.

Tăcu. Mina plângea. Rămaseră câteva clipe în tăcere, în sfârşit, mare-a ducesă se ridică. Fata ei era aproape liniştită.

21

— Andrei, acestea sunt trăncăneli dureroase. Mama dumitale le-a auzit adesea. De ce te-am întristat? M-a uşurat să-ţi vorbesc astfel. Nu te mai gândi la viaţa mea atât de crudă. Gândeşte-te la viaţa dumitale care începe. Va fi – nădăjduiesc – liberă şi activă. Nefiind prinţ, vei fi mai stăpân pe soarta dumitale.

Ştefania suspină. Încet, se duse spre dulap şi scoase o pungă.

— Ţine, prietene, iată 2000 de taleri. La Miânchen trebuie să faci faţă greutăţilor în aşteptarea unei slujbe. Îţi voi da un cuvânt de introducere pe lângă cumnata mea, regina Carolina, care mi-a rămas devotată. Te va ajuta cu influenţa ei. E o fiinţă minunată, Carolina, o inimă credincioasă. Coroana n-a corupt-o… Păstrează punga în amintirea mea. Am brodat-o pe vremuri când eram la Karlsruhe.

Andrei deschise gura să mulţumească, dar ea, cu un semn îi impuse tăcere.

— Duceţi-vă acum! Mâine vei pleca fără să mă revezi. E mai bine aşa. Îmi vei scrie uneori… dar să nu-mi scrii niciodată nimic ce n-ar trebui să citească şi alţii. Când vei reveni aici, îmi vei spune ceea ce nu-mi vei putea scrie.

— Dacă Alteţa voastră imperială îmi îngăduie, voi veni să-i prezint urările mele de Anul Nou îndată ce voi fi „docent-privat” al Universităţii din München, mă voi folosi de prima vacanţă, aceea de Crăciun, pentru a consulta pe fostul meu profesor, domnul von Feuerbach; dânsul mi-a dat la Heidelberg, ideea şi planul lucrării căreia vreau să mă dedic. Voi avea nevoie de sfaturile lui. L-a înapoiere voi trece prin Mannheim, fericit de a depune omagiile mele de mulţumire la picioarele Alteţei voastre.

— Feuerbach, spuse Ştefania pe gânduri, cunosc acest nume.

— Este cel mai mare jurist din Europa. El e astăzi preşedintele Curţii de Apel din Ansbach.

— Da, îngână, Ştefania, asta este…

Faţa ei se întunecă.

 ndrei să nu spui aici că ai de gând să-l vezi pe domnul von Feuerbach. Voi avea, poate, să-ţi vorbesc despre el, la înapoierea dumitale.

Fustei se aplecă să-i sărute mâna. Ea îl lăsă, apoi luă în mâna ei uşoară mâna lui puternică, pe care i-o strânse cu bunătate, prietenește.

*

A doua zi, când mama lui intră în odaie, Andrei era sculat şi îmbrăcat. Mina se simţea foarte dezamăgită de plecarea fiului ei. Totuşi, gândul că în capitala Bavariei va fi în curând „domnul profesor”, o mai mângâia puţin.

— Domnul von Nathusius te cheamă, spuse ea. Doreşte să-ţi vorbească înainte de plecare. Du-te acum, iar eu, între timp, îţi voi face bagajul.

— Cancelarul? Ce vrea spionul acela?

— Taci, copilul meu, taci! – murmură Mina îngrozită. Vezi, eşti prea nesocotit! Voi fi mai liniştită ştiindu-te la München. Aici nu trebuie să fii nesocotit.

— „Ce au toţi de trăiesc în frică? – se gândi Andrei. Pe legea mea, nu aş fi fost în stare să locuiesc aici!”

Tânărul găsi pe cancelar într-o odăiţă strâmtă, plină cu cartoane neetichetate. Domnul von Nathusius lucra la un birou. Îl întâmpină pe Andrei, prevenitor, frecându-şi mâinile…

— Dragă doctore, spuse el, graţioasa noastră suverană mi-a anunţat plecarea dumitale. În afară de stimata dumitale mamă, nimănuintf-i prea pare mai rău decât mie că pleci.

— Îmi pare foarte rău şi mie, răspunse Andrei, cu teamă. Dar, se pare că naţionalitatea mea e o piedică pentru a fi investit cu funcţia la care a binevoit să se gândească Alteţa sa imperială.

— Vai, da! naţionalitatea dumitale.

— De aceea voi încerca să obţin, la München, un post care să nu-mi stânjenească lucrările mele personale.

— Asupra dreptului, nu? Dreptul feudal, mi s-a spus…

„Cum poate să ştie asta? Să fi vorbit mama? se

întrebă Andrei. Nu! Nu se poate…”

23

— E foarte interesant, urmă Nathusius. Dar, à-propos doctore, cunoşti Arhivele din Karlsruhe? Aş putea

— Cred – să-ţi procur intrarea…

— Vă mulţumesc, domnule cancelar, răspunse ironic Andrei. Am de gând să mă duc ceva mai târziu la Karlsruhe, dacă prezenţa mea nu va fi supărătoare pe acolo. Trebuie, însă, să-mi încep studiile în Bavaria.

— A! în Bavaria…

Andrei se gândea să scape cu un cuvânt de politeţe.

Dar domnul von Nathusius reluă:

— Ai nevoie de un permis, ca să părăseşti castelul.

— Un permis? La ce bun?

— Aşa se cere în reşedinţele ducale. Îl voi întocmi îndată. Cu destinaţia München, ai spus?

— Da, München.

— Nu te gândeşti şi la o altă destinaţie?

— Nu, înainte de câteva luni.

— Voi face acest document. Pleci acum cu diligenţa?

— Da, domnule! – răspunse Andrei.

11 salută pe Nathusius. Acest interogatoriu îl plictisea.

— O clipă, nu eşti grăbit – ce Dumnezeu! – dragă prietene. Spune-mi între patru ochi, cum ai găsit pe Alteţa sa? E cam ciudată de câtva timp. O cred bolnavă. Are năluciri. Îşi închipuie că e persecutată.

 foarte izolată, spuse Andrei, şi viaţa ei a fost plină de încercări.

— Firea ei se întunecă din ce în ce. I se întâmplă să înşire cuvinte stranii… Nu trebuie să te impresioneze, doctore. Cum spuneai, a suferit mult. Încoronată sau nu, durerea tulbură mintea.

Andrei se gândise la asta. Dar îl supără faptul că un

altul, şi mai ales Nathusius, îndrăznea s-o spună.

— Nu înţeleg, domnule. Alteţa sa mi s-a părut că se bucură de judecata cea mai sănătoasă.

24

— A! cu atât mai bine, cu atât mai bine… Era, după cum văd, într-una din zilele ei bune, care sunt destul re rare… Hai, domnule doctor, la revedere, pe curând! Să nu uiţi că ai aici prieteni.

*

Ora despărţirii sosi: mama lui Andrei plângea pe umărul lui.

— Copilul meu, repetă ea, nu mă pot hotărî să te las să pleci. Nu ştiu de ce, călătoria asta mă îngrijorează.

— Nu te teme, mamă! spusfe tânărul, cu un glas vioi. Nu plec departe, la urma urmei. Am să-ţi scriu des. Iar peste şase luni mă înapoiez.

Mâna îşi şterse ochii, încercând să surâdă…

El se apropie de trăsura care-l aştepta în curtea cea mare, spre a-l duce în oraş. Ea îl rechemă cu un strigăt deznădăjduit:

— Andrei!

Tânărul alergă spre ea.

— Îmbrăţişează-mă Andrei, pentru ultima oară, dfagul meu…

11 strânse la piept, cu un fel de disperare şi făcu pe fruntea lui semnul crucii.

— Du-te copilul meu, Dumnezeu să te aibă în pază!

El sări sprinten pe scările peronului şi, fluturând pălăria cu o graţie tinerească, salută castelul.

O perdea de la apartamentul de onoare se mişcă destul de vizibil.

CAPITOLUL III PRIMARUL DIN NÜRNBERG

În piaţa mare din Mannheim, Andrei găsi diligent:? din Nürnberg, care făcea două popasuri până la Ansbach. Acolo, urma să ia corespondenţa pentru München. Diligenta era o hărăbaie mare, cu coviltir galben, cu *în* cupeu

În faţă, un compartiment în spate şi un munte de bagaje pe acoperiş. Şase cai, doi surugii; un vizitiu voinic, în vesta de piele cu găitane roşii şi cu zurgălăi de aramă, pantaloni de piele şi cizme mari, părea grozav de impunător cu biciul în mână.

Cupeul era deja ocupat. Nu se mai găsea loc decât în compartimentul din spate. Andrei se aşează lângă o bătrână cu ochelari, care-şi făcea rugăciunea. Era cald ca într-o seră. Sărmanul băiat se pregătea să năduşească strâjnic.

— Peste două ceasuri, la Mosbach, unii călători coboară şi puteţi să vă urcaţi alături de mine, pe capră, spuse vizitiul, băiat bun de altminteri.

Printre gură-cască adunaţi în piaţă, ca să privească plecarea diligenţei, Andrei văzu; fără să dea o atenţie prea mare, un individ voinic, oacheş, cu o înfăţişare militărească, care, în două rânduri, îl privi stăruitor… Ultimele bagaje fuseseră urcate. Surugiii plesniră din bice.

— În trăsură!

— Călătorii îşi ocupară locurile. Vizitiul greoi se urcă pe capră şi trăsura porni. Cele două ceasuri de călătorie fură puţin plăcute pentru Andrei. În compartimentul din spate domnea o duhoare acră. Iar cucoana bătrână, friguroasă în luna iulie, nu îngăduia să se deschidă geamul. Andrei îndură totul cu răbdare. Începuse să aţipească, când diligenţa intră în Mosbach.

Pe banca unde rămăseseră două locuri libere, Andrei se strecură între un negustor bondac şi iun bărbat roşu la

faţă, cordial şi guraliv, împachetat într-o haină albastră, cu nasturi de aur, în cinstea căruia vizitiul binevoi să-şi ridice pălăria lui mare.

— Vă înapoiaţi la Nürnberg, domnule primar? îl întrebă vizitiul.

— Da, bunul meu Gottfried, dar vă voi părăsi la Ansbach; trebuie să mă opresc acolo. Vin de la Darmstadt, unde am avut afaceri.

Adăugă în taină:

— Tot pentru orfanul nostru… Ah! bietul copil, cât mi-a dat de lucru! Dar, nu mă plâng. De-ar fi în sfârşit fericit, după atâtea nenorociri! Atunci toate grijile mele vor fi răsplătite.

— Să dea Dumnezeu! spuse vizitiul. Gaspar vă va datora totul, domnule Binder.

Andrei ascultă cu curiozitate.

— Am fost asigurat, urmă primarul clipind cu bunătate din ochii lui căprui, că voi găsi în împrejurimile Darmstadtului un preot care l-ar fi găzduit când era mic, înainte de a fi aruncat în temniţa aceea îngrozitoare. Dar, n-a fost decât un zvon. Preotul nu ştia despre Gaspar Hauser decât ceea ce ştie toată lumea; nimic ce ne-ar putea pune pe urmele familiei lui.

— Unde se află acum? – întrebă vizitiul, care, fiind cetăţean al Nürnbergului, părea foarte la curent cu povestea.

— L-am instalat la Ansbach, la un institutor. Am să-l văd mâine.

Se schimbă vorba. Un călător anunţă sfârşitul apropiat al ducelui de Reichstadt, care murea de ftizie la Viena. Lui Andrei îi veniră lacrimile în ochi.

O nouă durere pentru marea-ducesă, se gândi el. Dar nemţii coi buni din jurul lui nu se arătau deloc mişcaţi.

Napoleon, Franţa, pentru aceşti burghezi şi negustori, însemn i revoluţia, nelegiuirea, dezordinea. Moartea Regelui Romei le va aduce o siguranţă îndelungată.

— Iată pe Ludovic-Filip, liniştit, spuse domnul Binder. Pentru cine l-ar mai răsturna, acum, francezii? Fără şef, imperialiştii se vor descuraja.

— Nu e atât de sigur, spuse Andrei. Se vor uni în jurul prinţului Ludovic, fiul reginei Ortansa.

Fustei nu era, la drept vorbind, un bonapartist, dar aerul de satisfacţie al acestor oameni îl întărâtă şi simţea plăcerea să-i contrazică.

— Fugarul din Romagnes? – râse primarul. E un nebun. Dacă va domni şi acela vreodată!

Diligenţa mergea pe calea largă a Neckarului, mănoasă şi încântătoare. Lanuri de grâu în care începea secerişul, pajişti întinse împodobite cu meri în pârg, dealuri încărcate de vii. În zare, pe coline destul de repezi, vestitoarele Odenwaldului, se revărsau păduri mari de pin, aproape negre sub cerul senin de vară.

Au ajuns la Heilbronn, cam pe la ora 7. Diligenţa se goli la Casa Poştei, unde rmânea peste noapte. Servitoa

rele roiau în jurul unei mese lungi, pregătită pentru cină T într-un zgomot vesel de tacâmuri şi farfurii. Andrei se regăsi alături de primarul din Nürnberg. Acest om cumsecade, nicidecum prost, îl distra prin glumele lui şi prin importanţa pe care şi-o dădea. Dar se simţea, totodată, măgulit de consideraţia pe care i-o arăta domnul Binder, de când aflase că Andrei este proaspăt ieşit de la Universitatea din Heidelberg.

— Domnule doctor, şi fiul meu cel mare se va duce tot la Heidelberg, ca să studieze dreptul. Vreau să fac din el un magistrat, cu sprijinul ilustrului meu prieten, preşedintele von Feuerbach. Dar, de fapt, dumneavoastră

trebuie să-l fi avut ca profesor la Universitate.

Vorbiră de marele legislator, fala Europei, retras în pacea decorativă a Curţii de Apel din Ansbach. Prin desfiinţarea torturii şi introducerea principiilor franceze în legile penale, acest Beccaria german reînnoise dreptul germanic. Andrei fusese tratat, la Heidelberg, cu o deosebită bunăvoinţă de acest spirit nobil. Lira mulţumit cu primarul se întrecea cu el în elogierea domnului von Feuerbach.

— Este, de asemenea şi inima cea mai bună, spuse domnul Binder, gata întotdeauna să asculte pe cei nenorociţi şi să-şi deschidă punga. De aceea i-am încredinţat, la Ansbach, tutela lui Gaspar Hauser. După cele ce s-au petrecut la noi, la Nürnberg, o protecţie atât de înaltă este nepreţuită.

Domnul Binder scoase din pulpanele hainei o cutie cu ţigări, pe care o întinse lui Andrei. Ieşiră să fumeze pe drum, în faţa hanului.

— Să ne mişcăm puţin, dacă doriţi, spuse primarul-Trăsura mi-a amorţit picioarele.

Făcură câţiva paşi, în tăcere, apoi, îndemnat de un gând ce stăruia în mintea lui, Andrei întrebă:

— Domnule primar, cine e acel misterios Gaspar şi ce este adevărat din basmele care circulă încă în Germania asupra lui?

— Basme! – exclamă cinstitul Binder, jignit… Ce basme? Povestea lui Gaspar este în ea însăşi atât de nemaipomenită, încât nu i se mai poate adăuga nimic. Credeţi dumneavoastră că primul magistrat al oraşului Niârn

berg şi un om ca Excelenţa sa, preşedintele vomeuerbach, şi-ar închina o mare parte din timpul şi grijile lor unui băiat care n-ar fi decât un vagabond de

rând? într-adevăr, dumneavoastră, domnilor francezi, nu luaţi nimic în serios!

Andrei spuse împăciuitor.

— La dumneavoastră a fost adus la început, domnule primar?

Domnul Binder tuşi, înseninat de plăcerea de a povesti încă o dată, singura aventură din viaţa lui.

— Acum patru ani, în lunea Rusaliilor din 1828, – începu el, după ce trase din ţigară un fum îmbelşugat –, cizmarul Weichmann, burghez din oraşul nostru, văzu, cam pe la ora cinci, un băieţandru cu o înfăţişare plăpândă, care se târa de-a lungul zidurilor din strada Crucii. Se sprijinea de case, apoi făcea câţiva paşi şi se oprea, rupt de oboseală. Weichman se duse spre el. 11 întrebă dacă era bolnav şi de unde venea. Copilul răspunse, la început, prin silabe întretăiate, care n-aveau niciun înţeles, apoi, liniştit de înfăţişarea cinstită a cizmarului, scoase din buzunar o scrisoare şi i-o întinse. Era adresată

— Reţineţi aceasta – domnului căpitan von Wessnich, comandantul escadronului. 4 din Regimentul 6 de Cavalerie uşoară, în garnizoană la Niâmberg. Scrisă pe o hârtie proastă, cu litere gotice, întrebuinţând cuvinte din germana de rând, ea avea următorul cuprins (o ştiu, pe cuvântul meu, aproape pe dinafară).

„Onorate căpitan, vă trimit un băiat care doreşte să-şi servească regele, în armată. El a fost găsit în faţa casei mele, la 7 octombrie 1812. Nu sunt decât un muncitor cu ziua. Am zece copii; îi cresc cu destulă greutate. Mama şi-a părăsit acest copil. Nu ştiu cine era şi n-am anunţat poliţia; l-am crescut creştineşte. Din 1812 n-a ieşit din casa mea. Nimeni nu ştie unde a fost crescut, nici măcar el nu ştie numele oraşului, nici unde e casa mea; puteţi să-l întrebaţi despre aceasta cât poftiţi, nu va fi în stare să vă răspundă nimic. L-am învăţat puţin să scrie şi să citească. Când este întrebat ce vrea să se facă, spune că vrea să fie

soldatt ca tatăl lui. L-am con

dus până la Neumarkt; restul drumului trebuie să-l facă singur.

Bunule căpitan, nu-l bateţi ca să-l faceţi să spună de unde vine, fiindcă nu ştie. L-am dus noaptea şi nu va putea niciodată să regăsească drumul. Dacă nu doriţi să-l păstraţi, n-aveţi decât să-l omorâţif sau să-l spânzuraţi".

Scrisoarea, vă închipuiţi desigur, nu purta nicio semnătură. Pe un bileţel, prins alături cu un ac şi scris cu litere latine – însă pe aceeaşi hârtie, cu aceeaşi cerneală, cu toate că era socotit ca scris de mama copilului în clipa când îl părăsise – se citeau următoarele:

„Copilul a fost botezat cu numele de Gaspar. Vot. Care-l veţi găsi, daţi-i un nume de familie şi binevoiţi să aveţi grijă de el. Când va împlini şaptesprezece a? îi trimiteţi-l la Nürnberg, la regimentul 6 Cavalerie. Unde tatăl lui a fost soldat. E născut la 30 aprilie 1812. Sunt o fată nenorocită şi nu pot să-l păstrez. Tatăl lui a murit".

Ţigara domnului Binder se stinse; o aruncă. Amândoi continuau să umble agale, în amurgul lung al serii, pe drumul mărginit de tei în floare. Se aprindeau primele lămpi în dosul ferestrelor din Heilbronn, la cinci sute de paşi de ei. O pace minunată cobora pe câmpie.

— Părerea dumneavoastră, domnule primar, e că cele două scrisori aveau acelaşi autor?

— Erau cu siguranţă scrise de aceeaşi mână. De altminteri, Regimentul 6 de Cavalerie uşoară n-a sosit la Niâmberg decât în 1012. Cum ora posibil să se prevadă, din 1812, că peste cincisprezece ani, regimentul va avea garnizoana lui aici? Vezi, dar, ce înşelătorie grosolană…

Cinstitul Weichmann, foarte uimit, călăuzi flăcăul la căpitanul von Wessnich. Ofiţerul nu era acasă. Gaspar fu primit de soţia sa, care încercă să-i pună întrebări, dar nu

reuşi să scoată nimic lămurit. El repeta într-una: „Reita mocht în wăhn”. Ea se gândi că aceste cuvinte ar însemna „Ein Reiter will ich werden”, (Vreau să devin

călăraş). În aşteptarea soţului ei, aduse de mâncare lui Gaspar. El se aruncă asupra pâinii, bău mai multe pahare cu apă, dar înlătură carneaşi berea, cu dezgust. Ochii i se închideau de somn. Ordonanţa îl duse în grajd; tânărul se culcă pe paie şi adormi.

Când domnul von Wessnich se întoarse acasă, necunoscutul fu trezit din somn şi adus în faţa lui.

Căpitanul îi puse întrebări, la rândul său, fără să obţină alt răspuns decât acel straniu „Reita mocht în wăhn”; dar ochii adolescentului străluciră la vederea uniformei şi a sabiei de ofiţer.

Căpitanul von Wessnich, bănuitor faţă de mutismul lui Gaspar şi socotind scrisoarea foarte suspectă, credea că are înaintea lui un golan, care face pe idiotul, ca să fie găzduit. În aceeaşi seară, îl trimise la biroul de poliţie. Acolo, îi veni cuiva în gând să pună un creion în mâna vagabondului. Acesta apucă creionul şi, pe cea dintâi hârtie ce o avu la îndemână, însemnă cu greutate două cuvinte: Gaspar Hauser. I-au cerut să scrie şi numele locului de unde vine. Nu părea să priceapă şi repeta: „Reita wăhn”, apoi prin cuvinte fără şir îşi arată picioarele şi începu să plângă. La urmă, se înduioşară de slăbiciunea lui şi îl încredinţară îngrijirii lui Hiltel, paznicul lui Westner Thurm, adăpost care ne serveşte drept azil. Paznicul îl dezbrăcă şi-l culcă. Căzu într-un somn adânc.

— Din hainele lui nu se putea scoate niciun indiciu?

— Pe cuvântul meu că nu! Purta o pălărie de pâslă soioasă, ghete foarte tocite şi ţintuite cu cuie. N-avea ciorapi. În jurul gâtului era înnodată o batistă veche de mătase neagră. Cămaşa era din pânză aspră. Haina lui

cenuşie, foarte pătată, trebuie să fi fost tăiată dintr-un alt veşmânt, din vreun palton vechi. Paltonul, tot cenuşiu, dublat la pulpe, părea mai degrabă o zdreanţă a unui soldat de cavalerie, sau al unui pădurar.

— Ce s-a făcut cu ele?

— Erau prea murdare! Au fost aruncate. Poate că nu trebuia... A doua zi, Hiltel şi femeia lui i-a făcut o baie de care avea mare nevoie. În această împrejurare

s-a purtat ca un copil mic, fără cel mai mic sentiment de ruşine.

Măsura, atunci, patru picioare şi nouă şchioape. Avea părul blond-cenuşiu, fin şi buclat, ochii de un albastru deschis. Trupul lui părea plăpând din lipsă de mişcare. Dar era bine făcut, torsul drept, mâinile şi picioarele frumos proporţionate. Avea faţa palidă, pielea foarte albă, extremităţile subţiri. Dădea impresia că nu fusese obişnuit să poarte încălţăminte: talpa picioarelor era moale şi fină ca palma mâniilor sale.

— Ce vârstă părea să aibă?

— Aceea pe care i-o dădea scrisoarea, 1G-17 ani. La masă, nu primea alt aliment decât pâine neagră şi apă. S-au încercat mai multe experienţe în acest domeniu. S-au turnat câteva picături de vin sau de cafea în apa lui de băut, fără să i se atragă atenţia. De fiecare dată, apărea pe faţa lui o năduşeală abundentă, urmată de vărsături şi diaree. Berea, laptele crud sau fiert îi dădeau febră. Numai mirosul cărnii fripte îi produceau greaţă sau chiar leşin.

Când văzu lumânarea aprinsă, Gaspar Hauser. (i-au lăsat acest nume) păru încântat şi întinse numaidecât mâna spre flacără, ca s-o apuce. O retrase cu un geamăt.

I s-a arătat faţa într-o oglindă. Căută în dosul oglinzii, ca să vadă cine era acolo. Părea să nu cunoască natura şi folosirea nici unui obiect ce-i cădea sub ochi. Orice

persoană pe care o întâlnea, bărbat, femeie sau copil, o numea „Bube” (băiat). Toate animalele: câine, pisică, găină, le numea „Ferd” (Pferd – cal). Toţi oamenii oacheşi sau negri îl speriau, pe când cei cu faţa albă îi făceau plăcere. Sunetul clopotelor îl umplea de uimire. Se obişnui repede cu ele. În schimb, muzica regimentelor ce defilau dimineaţa prin faţa lui Western Thurm, ducându-se la paradă, îl tulbura într-adevăr, încât trebuia încuiat în odaie, cu obloanele trase, de teama convulsiilor ce-l apucau la auzul ei.

Sta în odaie cu plăcere, ceasuri întregi, jucându-se cu o mică menajerie şi chipuri colorate dăruite de paznicul turnului şi de vizitatori. Veneau să-l vadă doctori, magistraţi, savanţi, atraşi de un caz atât de ciudat. În

cetul cu încetul, Gaspar începu să deosebească oamenii de animale. Recunoştea bărbaţii şi femeile după îmbrăcămintea lor. Dar, nu pricepea că adulţii au fost odată copii. I-a trebuit mult timp şi numeroase măsurători pe zid, ca să se convingă că el însuşi creştea.

Bine îngrijit de familia Hiltel, mintea lui se deştepta, treptat. Repeta cuvintele pentru a se deprinde cu numele lucrurilor obişnuite din jurul lui. În urma cererii mele, domnul Daumer, profesor la gimnaziu, îl vizita zilnic. Şi eu mă duceam foarte des să-l văd, sau îl primeamla mine acasă. Pe măsură ce făcea progrese în felul de a se exprima, încercam prin întrebări neprevăzute, întotdeauna scurte – spre a înlătura încordarea sau oboseala

— Să aruncăm o punte peste prăpastia necunoscută a copilăriei sale…

Lui Andrei îi venea să râdă la auzul acestei fraze. Din fericire, domnul Binder nu observă. El vorbea cu gravitate, în calitate de om însemnat, obişnuit cu limbajul ales. Atenţia pe care i-o arăta Andrei îl dispunea în modul cel

mai favorabil în privinţa lui. „La urma urmei – gândea primarul – sunt francezi care ştiu să asculte41.

El urmă:

— Cele ce aflarăm de la Gaspar, într-un fel destrămat, dar foarte pozitiv, îţi vor părea ca şi nouă, uimitoare. Nu-şi amintea să fi trăit în alt loc decât într-o pivniţă strâmtă, cu pereţi de piatră, cu podea de pământ bătătorit. Prin nişte găuri pătrundea o lumină slabă... Niciun zgomot nu ajungea până la el. Gaspar stătea, mai tot timpul, ghemuit; îi lipsea spaţiul ca să se mişte. Avea tocmai atâta loc cât îi trebuia pentru a se întinde pe un maldăr de fân şi o plapumă de lână, ce-i alcătuiau patul. Era cu picioarele goale. Îmbrăcămintea lui se compunea dintr-o cămaşă şi un pantalon de piele, deschis în spate. Lângă el se afla, într-o gaură făcută în pământ, un bazin, care era golit pe când dormea. La trezirea lui din somn, găsea întotdeauna un ulcior cu apă şi o bucată de pâine. Uneori, apa avea un gust amar şi adormea îndată după ce bea din ea. Când se deştepta din acest somn adânc îşi

dădea seama că rufăria îi fusese schimbată, părul tuns, mâinile spălate. Se juca cu doi cai şi cu un câine de lemn, singurii lui prieteni, cărora le înnoda, în jurul gâtului, câte o panglică roşie sau albastră.

Gaspar nu poate preciza, nici astăzi, câtă vreme a fost ţinut închis. Mulţi ani desigur! N-a văzut niciodată pe altcineva decât pe omul negru, care avea grijă de el într-un chip atât de barbar, ÎI zărea rar, cel mult la patru sau cinci zile.

Odată, spre sfârşitul întemniţării sale, omul acela i-a aşezat pe genunchi o tăbliţă şi i-a pus în mână o bucată de cretă. Călăuzindu-i mâna îl învăţă să facă litere. În felul acesta ajunse să-şi scrie numele: Gaspar Hauser. Apoi, fu

învăţat să repete fraza: „Reita mocht în \văhn”, şi cele câteva cuvinte pe care le spunea la sosirea lui în Nürnberg.

Altă dată, temnicerul îl ridică şi-l învăţă să umble, împingându-i un picior în faţa celuilalt. Gaspar primi, astfel, mai multe lecţii de mers şi se ţinea destul de bine pe picioare când omul îl luă, într-o zi, în braţe, şi-l scoase din văgăuna lui. Fu dus într-un loc unde erau mai mulţi pomi. Neobişnuit cu aerul liber, căzu într-un fel de sfârşeală. Când îşi veni în fire, se găsea încălecat pe spinarea tovarăşului său, care mergea pe o potecă îngustă, între copaci deşi, departe de orice ţinut locuit. Omul negru se odihnea din când în când. În sfârşit, lăsat jos, fu silit să meargă singur. Izbuti cu mare greutate; tălpile picioarelor îl ardeau, se împiedica de pietre, de rădăcini, cădea… Oboseala, foamea, setea îl chinuiau. Se opriră pe înserate şi Gaspar mâncă pâine şi bău apă. Temnicerul îl puse să-şi repete numele şi frazele învăţate, apoi îi făgădui – dacă promitea să se arate curajos – cai şi câini mai frumoşidecât cei pe care-i lăsase în pivniţă. Cu toate lacrimile sale, nu i se îngădui, la plecare, să-şi ia jucăriile de lemn.

Această călătorie dureroasă ţinu două zile. Noaptea, culcat în pădurea nesfârşită, pe frunze uscate, Gaspar tremura de frig. N-au întâlnit pe nimeni. Omul a poruncit prizonierului său să umble cu capul aplecat şi să privească în pământ, fiindu-i teamă, fără îndoială, să nu

recunoască într-o zi drumul. Dar copilul mergea cu atâta greutate, era atât de obosit, încât această prevedere era de prisos. N-a păstrat nicio amintire despre locurile pe unde a trecut. Îşi aminteşte-numai că, ajungând în faţa Nürnbergului, omul negru îi schimbă hainele, îi puse o scrisoare în mână şi-i porunci să plece către „satul mare” pe care-l vedea înaintea lui. Gaspar se supuse, plângând,

dar nu îndrăzni să se întoarcă, fiindcă omul îl amenințase cu bătaia, dacă va privi în urma lui. Şovăind, se târî până-n oraş şi ajunse în strada Crucii, unde a fost găsit de Weichmann.

Domnul Binder, se opri din mers. Împlântat în faţa lui Andrei, îşi mângâia favoriţii mari. Şi roşii.

— Nu e aşa, domnule doctor, că întâmplarea aceasta e cât se poate de ciudată?

— Desigur, domnule primar. Întemniţarea îndelungată, călătoria furişată, apariţia lui, scrisorile, toate acesta par ieşite din închipuirea fantastică a unui povestitor. Buna doamnă Radcliffe n-a scornit, vreodată, ceva mai întunecos. Dar aventura aceasta este îngrozitoare, dacă ar fi adevărată…

Andrei apăsă pe ultimele cuvinte.

— E adevărat, domnule, spuse primarul. Mi-aş pune capul în joc şi ţin la el. Toţi cei care au fost de faţă la sosirea lui Gaspar în Nürnberg, împărtăşesc părerea mea. Parcă îl văd: cu ochii lui uimiţi de toate, cu faţă palidă, cu mişcări stângace, ţinând mâinile mereu înainte, de teamă să nu cadă…

Cinstitul Binder nu sfârşi. O înduioşare sinceră îi sugrumă gâasul. Andrei, cu toate că rămăsese neîncrezător, se simţi, pe negândite, tulburat.

— Să ne înapoiem la han!, spuse domnul Binder. E târziu.

Mergeau, unul lângă altul, către oraşul aşezat printre tufişurile negre. Luna lucea deasupra caselor joase.

Rămaseră tăcuţi, câtva timp. Apoi, Andrei întrebă:

— Gaspar Hauser nu şi-a schimbat niciodată declaraţiile?

— Nu, după câte ştiu, în afară de mici amănunte fără însemnătate, Gaspar a vorbit întotdeauna cu un accent care nu înşală. Asupra sincerităţii lui nu încape nici

Îndoială… îndată ce-am cunoscut împrejurările pe care vi le-am povestit, le-am dat cea mai largă publicitate într-un memoriu oficial, unde am menţionat tot ceea ce putea folosi la identificarea lui Gaspar. Cu siguranţă că aparţine unei familii nobile; pricini necunoscute l-au smuls din leagănul lui… Acest document a fost publicat în cele mai mari ziare din Germania. Sunt mirat că nu le-aţi citit.

— Le-am citit la Heidelberg, îmi amintesc acum – spuse Andrei.

Îndrăzni să adauge:

— Pe vreme a aceea, chiar am admirat elocvenţa şi precizia memoriului.

Primarul se îngâmfă.

— Eu l-am întocmit în întregime, spuse el cu naivitate. Am aflat că a atras atenţia şi a produs multă vâlvă până în Franţa şi în Anglia. Ştiţi cum l-au numit ziarele pe Gaspar? Orfanul Europei!… Am primit numeroase scrisori, din nefericire însă nu ne-a sosit nicio informaţie demnă de încredere.

Câteva zile după publicarea memoriului meu, am primit vizita ilustrului dumneavoastră profesor, Excelenţa sa domnul von Feuerbach, pe care nu-l cunoaştem decât din auzite. Povestirea mea l-a înduişat. A văzut pe copilul nostru găsit şi s-a interesat de el cu însufleţire. După povaţa lui, am putat pe Gaspar, rămas la Hiltel, care-l îngrijea bine, dar nu putea să-l instruiască, la distinsul profesor Daumer, care i-a călăuzit primii paşi pe calea civilizaţiei.

Domnul Daumer, prin convorbiri familiare, lărgi şi legă cunoştinţele protejatului său. I-a dat lecţii de călărie şi, în câteva săptămâni, Gaspar deveni un bun călăreţ. Se obişnui chiar să mănânce carne şi să bea bere. Mulţumită acestui regim întremător, el se dezvoltq şi talia lui crescu, în câteva luni, cu mai multe şchioape.

Primarul din Nürnberg păru o clipă că şovăie. Andrei simţea că voia să se stăpftiască. Dar cedând firii sale vorbăreţe domnul Binder reluă:

— S-a produs, atunci... un incident, – din fericire, fără urmări grave, dar care dovedea că duşmani ascunşi

ai lui Gaspar nu renunţau la planurile lor. În timpul şederii lui la doctorul Daumar, Gaspar Hauser a fost victima unui atentat, ai cărui autori au rămas necunoscuţi. Era în octombrie 1819, la 17 octombrie, către ora mesei. Gaspar, de obicei precis, nu apărea. Doamna şi domnişoara Daumer îl căutară în toată casa. Pe scările privniţei ele zăriră pete de sânge. Ceva mai jos, pe ultimele trepte, Gaspar zăcea leşinat, cu capul umflat şi de-abia răsuflând. Fu ridicat şi i se spălă rana. Rana era puţin adâncă şi nu-i primejduia viaţa. La întrebările ce i s-au pus, a dat răspunsuri neprecise, care n-au ajutat cercetările. Mai. Mulţi au prins prilejul să susţină că s-ar fi rănit singur. Această supoziţie e ridicolă...

Un incident? se gândea Andrei „cu ironie. Excelentul primar, care dramatizează aiurea, micşorează prea de tot aici. Atentatul, se vede că a dat de gol pătrunderea autorităţilor din Nürnberg, iar asta îl supără. De-abia vorbeşte de el. Rămâne, totuşi, faptul principal şi cel mai tulburător, deoarece nu s-ar fi încercat, în plină zi, suprimarea lui Hauser, fără motive serioase.

— De-atunci, urmă Binder, vă puteţi uşor închipui că am luat precauţiuni mult mai stricte pentru supravegherea lui Gaspar – spre a-l pune la adăpost de noi primejdii. Am dat dispoziţiuni să fie păzit de doi agenţi de poliţie. Curând după aceea, protejatul nostru şi-a schimbat domiciliul şi a fost încredinţat baronului von Tucher, care avea putinţa să se ocupe mai îndeaproape de el, decât profesorul Daumer. Scurt timp după atentat, s-a produs un eveniment favorabil

lui Gaspar. Un senior englez bogat, contele Stanhope, venind la Nürnberg, a fost atât de înduioşat de nenorocirile protejatului nostru, încât s-a hotărât să-l adopte. Contele, pe lângă darurile scumpe ce i le aduse, a depus, la un bancher, în urma sfatului meu, o sumă foarte mare de bani pentru nevoile lui Gaspar. Am socotit că această fantezie generoasă ar putea să asigure viitorul tânărului şi n-am pus nicio piedică. În aşteptarea îndeplinirii formalităţilor legale de adoptare – care, ştiţi bine, cer un timp îndelungat – am autorizat pe contele Stanhope să-l

ducă pe Gaspar] a Ansbach, unde sub controlul atent al preşedintelui von Feuerbach, primeşte în casa domnului Meyer, institutor public, educaţia cea mai aleasă. Lordul Stanhope, care e mereu pe drumuri, vine adesea să-l vadă. Când îl va adopta, îl va duce, fără îndoială, în Anglia. Cu părere de rău vom vedea plecând pe protejatul nostru, dar trebuie să avem în vedere numai interesul lui. Nu-i aşa? Chiar în privinţa lordului Stanhope, trebuie să-l văd mâine pe preşedinte, la Ansbach. Poşta nu e destul de sigură pentru asemenea împrejurări. Domnul von Feuerbach mi-a recomandat cea mai mare prevedere. Exagerează, cred, dar n-aş vrea să-l nemulţumesc.

Ajunseră lângă han. Domnul Binder se opri din nou, răsuflând cam greu.

— Această vizită mă stânjeneşte mult, spuse el; ar fi trebuit să fiu la Nürnberg chiar astăzi. Ajutoarele mele n-au practica afacerilor ca mine. Oraşul nostru e un oraş mare domnule doctor. Pentru a vorbi câteva cuvinte cu domnul von Feuerbach voi pierde o zi întreagă… Mă gândesc, însă, că dumneavoastră vă opriţi fără să vreţi, mai multe ceasuri la Ansbach. Ajungem aproape de prânz şi nu aveţi corespondenţă pentru München decât la ora

patru, cu diligenţa care vine din Wiirzburg. Deoarece cunoaşteţi pe domnul von Feuerbach, vă veţi duce poate să-l salutaţi.

— Într-adevăr, spuse Andrei, dacă trebuie să aştept atât de mult la Ansbach, ceea ce nu ştiam, îmi daţi o bună idee, domnule primar. Nu mă gândeam să-l văd pe domnul von Feuerbach decât peste câteva luni, dar dacă se iveşte prilejul, sunt foarte bucuros să-l salut chiar mâine pe fostul meu profesor.

Domnul Binder răsuflă uşurat.

— În acest caz, aş putea să fiu scutit de oprirea la Ansbach şi să-mi urmez drumul la Nürnberg, cu trăsura de dimineaţă... Ar fi de ajuns dacă aţi consimţi să înmânaţi o scrisoare domnului preşedinte, în care aş scrie ceea ce aveam să-i spun.

— Încrederea dumneavoastră mă onorează, domnule primar, şi vă fac cu plăcere acest mic serviciu

38

— Mulţumesc, domnule doctor, mă îndatoraţi foarte mult. În fond, iată despre ce e vorba. Lordul Stanhope e supărat de întârzierile ivite în adoptarea lui Gasper şi ameninţă să lase totul baltă. Am primit de la el o plângere foarte arţăgoasă; seniorii aceştia mari n-au nicio răbdare. Aş dori ca domnul von Feuerbach să grăbească formalităţile. Aceasta nu depinde decât de dânsul. Poate tot ce vrea. E vorba de viitorul orfanului nostru...

Andrei se uită la ceas: era ora 10 şi jumătate. Toţi călătorii păreau să se fi retras, doar doi bărbaţi mai jucau cărţi într-un ungher al hanului.

— Acum trebuie să ne culcăm! spuse primarul; diligenta pleacă mâine foarte de dimineaţă. Voi scri6 mai întâi domnului von Feuerbahe. Mulţumesc încă o dată, domnule doctor, şi noapte bună.

— Noapte bună, domnule primar.

Se urcară în odăile lor, cu luminările în mână.

CAPITOLUL IV PREŞEDINTELE VON FEUERBACH

Ansbachul e un oraş plăcut, din Evul Mediu şi din timpul Renaşterii: străzi strâmte cu pavajul tocit, case înalte cu ziduri turtite, cu coama sculptată şi pictată, cu acoperişuri uriaşe, sub care îşi fac cuib porumbeii şi ciorile. Diligenţa trecu, mândră, în trapul cailor mari şi balţaţi. Vizitiul se ţinea ţeapăn pe scaunul lui; surugii plesniră din bice, strigând trufaşi: „Hoch! Hoch!” Burghezii priveau de la ferestre, de după ghivece cu muşcate şi încetară o clipă să tragă din pipele lor lungi, de porţelan. O servitoare, care freca rama unei uşi, se îndreptă din şale şi râse, cu obrajii îmbujoraţi. Două călugăriţe se lipiră de zid, cu ochii plecaţi şi cu mâinile băgate în mâneci.

Vizitiul opri şi în piaţă lângă o fântână unde se bălăceau ştrengarii. Aceştia alergară îndată în jurul cailor, privind cum îi deshamă surugii. Au coborât vreo şase, şapte

călători. Bărbaţii se ocupau de bagaje, femeile îşi potriveau rochiile şi deschideau umbreluţele. Soarele dogorea, dar cerul era senin, cu nori zglobii ce alergau unul după altul.

Domnul primar Binder ţinu să coboare din imperială în acelaşi timp cu Andrei, spre a-i mulţumi de amabilitatea lui şi pentru a-i da ultimele sfaturi.

— Prezentaţi, vă rog respectele mele Excelenţei sale. Să nu depuneţi scrisoarea decât în mâinile Domniei sale, domnule doctor. Oricine vă va arăta casa domnului von Feuerbach, în Strada Capucinilor! E la doi paşi. Duceţi-vă, după masă, preşedintele nu primeşte dimineaţa. Vă

recomand hanul „Ursul negru” din Strada Fetelor fără cap. Se mănâncă bine, se bea şi mai bine. Gazda mă cunoaşte. Vorbiţi-i despre mine... A! Spuneţi vă rog, domnului von Feherbach, că voi veni de la Numberq să-l văd, luna viitoare. Să-mi comunice hotărârea dumisale, ca să-i pot răspunde lordului Stanhope... Asta-i totul. da... Vă doresc să ajungeţi cu bine la München, domnule doctor. Dacă treceţi prin Nürnberg, – şi veţi trece desigur într-o bună zi – e cel mai frumos oraş din Germanaia!

— Nu uitaţi, vă rog, pe primarul Binder. Să veniţi de-a dreptul la mine, sau la primărie, unde sunt toată ziua. Pe curând, nădăjduiesc... À-propos! m-am informat: corespondenţa pentru München pleacă de aci la ora 5; n-aveţi de ce să vă grăbiţi. La revedere, doctore! Vă mulţumesc încă o dată.

Andrei se duse la „Ursul negru”, o casă mare de lemn; mâncă solid, într-o sală comună, în care amatorii de bere stăteau de vorbă în faţa cănilor de pământ cu capac de cositor. Voia bună a Germaniei de altă dată retrăia în feţele lor îmbujorate, în cuvintele lor liniştite, ca şi în decorul sălii. Sub grinzile ei masive, lumina slabă ce străbătea prin ferestrele joase, cu geamuri mici, era îmbâcsită de fum. Mesele şi băncile erau de stejar închis. De-a lungul pereţilor, farfuriile de faianţă luceau, pe policioare. Un orologiu uriaş îşi legăna discul d earamă Jingă un cuptor înalt, în care se frigeau gâşte şi pui.

În timpul mesei, Andrei îşi aruncă privirea pe un ziar. Nici ştirile referitoare la curţile mici şi nici articolele

severe asupra politicii de la Viena sau Berlin nu-i reţineau gândul. Aluneca, fără voia lui, către povestea ciudată istorisită în ajun de domnul Binder. Avea impresia că primarul a fost înşelat de un aventurier. Acest onorat primar, era prea încrezător. Totuşi, anumite fapte

rămâneau neînţelese. Repulsia lui Hauser – de pildă – pentru alimentele obişnuite putea să fie prefăcută, închisoarea putea să nu fie decât o născocire; dar ce geniu, ca să joace atâta vreme acest rol de copil neştiutor de toate lucrurile din afară! Apoi, picioarele lui care n-au umblat niciodată, după spusele medicilor… Faptul că un om eminent, ca domnul von Feuerbach, primise tutela copilului găsit, constituia încă o ciudăţenie uimitoare… *

Era ora două. Andrei se sculă. Încredinţă bagajul gazdei şi o întrebă de Strada Capucinilor.

— Vă duceţi, desigur, să vedeţi pe Excelenţa sa, spuse ea cu familiaritate. Dar preşedintele e bolnav de câteva zile; nu ştiu dacă veţi fi primit.

Preşedintele von Feuerbach era, de bună seamă, gloria oraşului.

— Să încercăm, totuşi! – răspunse Andrei.

Casa magistratului, foarte aproape într-adevăr, era un hotel construit în veacul trecut, în stil baroc, din piatră galbenă, îngust, cu ferestre înalte la amândouă caturile, cu un acoperiş ascuţit, de olane roşii şi verzi, năpădite de un muşchi auriu. În faţa unei porţi grele, cu desese geometrice alcătuite din cuie groase, Andrei trase cordonul soneriei. Răsună un timbru vechi, care anunţase pe vremuri doamne cu panieuri şi seniori cu peruci.

Uşa se deschise. Andrei văzu o fată tânără, destul de înaltă, îmbrăcată cu o rochie simplă de lină albastră, cu mânecile puţin bufante. Fruntea ei era dreaptă, iar părul blond, împletit de două cosiţe grele, îi cădea pe spate până în talie. Avea ochii albaştri-cenuşii, surâzători şi limpezi, şi o gură bine desenată.

— Domnişoară, sunt unul din foştii elevi de la Keidelberg ai Excelenţei sale: Andrei Fustei. În treacăt prin Ansbach, pot fi admis să-i prezint devotamentul meu?

Fata părea că şovăie.

— Tatăl meu este încă bolnav, domnule. Dar, vă rog

să aşteptaţi aici. Mă duc să-l previn.

41

Ea îl pofti într-un salonaş mobilat cu câteva scaune de paie, cu un pian şi portrete de calitate proastă, apoi dispăru sprintenă.

Se înapoie, după o clipă.

— Domnule, voiţi să mă urmaţi?

Trecură printr-o sală. O uşă se deschise. Se afla într-o odaie plină de soare, care dă în grădină. Un covor roşu, vechi, ascundea pardoseala. Zidurile erau acoperite cu rafturi încărcate de cărţi, de cartoane, de stampe. În într-un panou, singur, încadrat de două palme academice uscate, portretul lui Goethe, mort cu câteva luni înainte, la Weimar. O jumătate de veac de prietenie l-a unit cu Anselme von Feuerbach.

În faţa unei mese cu teancuri de hârtii, un bătrân scund se scula în picioare, cu mâinile întinse. Pieptănat şi pudrat cu grijă, îmbrăcat cu o haină neagră, roasă, avea ochii cenuşii ai fiicei sale şi surâsul ei. Andrei în uimit de paloarea lui. Buzele îi erau aproape cenuşii.

„Cât de mult s-a Schimbat de la Heidelberg!” – se gândi tânărul său elev.

— Fustei, spuse domnul von Feuerbach cu un glas surprinzător de puternic, sunt mulţumit că te văd. Charlotta, iată pe cel mai bun elev al meu, de la ultimul curs pe care l-am ţinut la Heidelberg. Te aşteptam de mult, prietene. De ce nu mi-ai scris? Tinereţe uitucă! Te îndoiai că bătrânul dumitale dascăl ţi-a păstrat o amintire călduroasă? Dar, te iert, deoarece eşti aici. Ia loc în faţa mea, în această lumină frumoasă, şi povesteşte-mi ce-ai făcut, dragul meu Fustei. Ştiu că ai trecut doctoratul cu o menţiune distinsă. Ce ai de gând să faci acum?

Andrei îşi expuse, în câteva cuvinte, planurile: fiindcă n-au vrut să-l aibă la Mannheim, se îndrepta către

Universitatea din München.

— Foarte bine. Vei fi un excelent profesor de drept! Ai simţul studiilor juridice, răbdarea necesară pentru cercetări, mintea cumpătată şi limpede. Am să te recomand rectorului din München, bătrânul meu prieten Buch temann… Dar, nu te gândeai la o lucrare asupra obiceiurilor feudale? Ai întreprins-o?

— Admir memoria dumneavoastră, Excelenţă, răspunde Andrei. Am făcut planul acestei lucrări şi, dacă Dinecâţi a-mi îngădui, vă voi expune liniile ei principale.

 a, da, o vom vedea împreună. Avem mult de /orbit. E un subiect măreţ, care, tratat bine, le va pune /n-ai presus de toţi ceilalţi. Eşti pentru câtva timp ia Ansbach?

— Mă gândeam să plec astă-seară, spuse Andrei; dar încântat de această primire, nu mai avea poftă de plecare.

— Eşti atât de grăbit să te duci la München? – întrebă preşedintele cu vioiciune. Nu vei găsi pe nimeni acum. Facultăţile sunt în vacanţă. Curtea s-a împrăştiat. Rămâi aici trei sau patru săptămâni: vom lucra împreună. Îţi voi arăta arhivele noastre. Cele mai bogate din toată Bavaria. Biblioteca mea e – bineînţeles – ia dispoziţia dumitale… Vei vedea, Fustei, că acest popas îţi va fi folositor. Voi câştiga din timp. Vom ocoli împreună anumite greşeli, obişnuite la începători. Eu nu mai lucrez dar mă interesez cu atât mai mult de lucrările altora. Te voi ajuta din toată inima. Aveam multă prietenie pentru dumneata la Heidelberg; mă înviorează prezenţa dumitale, uit că sunt bătrân şi obosit. Sănătatea mea e destul de şubredă de câteva luni, copilul meu… Dar, să nu vorbim de asta. Mi-am făcut aproape datoria. Nu ne-o facem niciodată decât;, aproapew, nu-i aşa?

Surâse cu tristeţă.

— Aş vrea, totuşi, să mai trăiesc puţin, – adăugă el;

am o ultimă îndatorire care-mi stă pe inimă. Dar voi putea s-o îndeplinesc?

Scoase un suspin şi surâsul îl părăsi.

 ş fi un ingrat şi un prost, spuse Andrei cu căldură, dacă aş şovăi măcar o clipă faţă de bunătatea Excelenţei voastre. Mă voi instala la Ansbach şi dacă pot. Domnule preşedinte, să vă fiu de cel mai mic folos în timpul şederii mele, vă rog să recurgeţi la mine.

Domnul von Feuerbach îşi ridică umerii lui slabi.

— Prietene, acum un an, m-aş fi grăbit să primesc propunerea dumitale şi te-aş fi întrebuinţat la descifrarea scrisorilor neciteţe, la adunarea textelor, la pregătirea rapoartelor. Dar, acuma, activitataie mea s-a sfârşit.

43

Am două audienţe pe săptămână la Curtea de Apel. Isca lese, corectez sentinţele ce-mi sunt pregătite. Fac şi puţină ordine în hârtiile mele, cu ajutorul Charlottei. Fat; i mea e o secretară foarte bună.

Preşedintele aruncă spre ea o privire duioasă.

— Ea singură îmi rămâne. Am cinci băieţi, Fustei, toţi au plecat din casă. Sunt oameni serioşi, angajaţi la drept, în medicină, în armată, care cred în ambiţie şi în succes. Au dreptate – de altfel. N-am păstrat decât pe Antigona.

— Tată, vrei să iei masa? întrebă Antigona îmbujorată de acest elogiu. E ora când mănânci ceva; nu ţi-e foame?

— Da, ca prin minune, mi-e foame! Prezenţa dumitale Fustei mi-a dat această împrospătare a poftei de mâncare. Du-te copilă, pregăteşte-ţi tava!

Când fata ieşi, preşedintele căzu, o clipă, pe gânduri cu ochji în tavan, apoi spuse încet lui Andrei:

— Aşadar, nu te-au lăsat să locuieşti la Mannheim.

— Marele-duce regent se ocune, pentru că sunt francez”.

Domnul von Feuerbach era un bun german. Dar, ca şi

Goethe, iubea şi admira Franţa.

— Da’ de unde! Era de prevăzut; îi nelinişteai. Cum îi merge marii-ducese Ştefania?

— Atât de bine cât îi îngăduie doliurâle şi sâcâielile celor din jurul ei, Excelenţă.

— Sărmana femeie! spuse preşedintele cu un glas adânc. Am avut cinstea să-i fiu prezentat, la Karlsruhe pe timpul Imperiului. Sât era de încântătoare! A avut o soartă groaznică. Ceva eschiylian. Da… principii aceştia din Baden sunt nişte atrizi…

Se opri. Domnişoara von Feuerbach intră cu tava *şi o* aşează pe masă, în faţa tatălui ei.

— Vei lua parte la masa mea Fustei. Iată tot ce pot mânca acuma. Un cu, o pâinică mică, lapte, cafea. Dacă mănânc altceva, îmi ard estomacul. Am ameţeli. Mai cu cu seamă de câteva săptămâni. Dar, va trece. Poate mă pune vara la încercare. Charlotta, toarnă-i domnului Fustei o ceaşcă de cafea… Iacă, azi ai uitat florile mele!

Vesel, lămuri: fata lui avea obiceiul să-i împodobească tava, cu un vas mic, plin cu florile anotimpului.

— E adevărat, spuse ea încurcată, iartă-mă tată; unde mi-a fost capul? Poftim, iată asta în locul lor.

Din buzunarul şorţului, ea scoase două jurubiţe de lină verde şi roşie, pe care le înnodă la gâtul cafetierii din faianţă groasă.

— Vei avea astfel culoarea, care îţi place mai mult, cred.

— Culoarea? Fără îndoială, spuse bătrânul. Apoi murmură pentru el însuşi: „Dar unde e viaţa, unde e mireasma?”

Cum fata se pregătea, din nou, să părăsească odaia:

— Poţi rămâne Lotti. Fustei nu te sperie?

Ea îşi scutură cosiţele blonde. Andrei o privea cu plăcere. I se părea că o cunoscuse de mult pe Charlotta von Feuerbach. Dar nu se va îndrăgosti de ea; el nu era un nou Werther...

Deodată îşi aduse aminte:

— Ah! Doamne, spuse râzând de zăpăceala lui, uitam principalul. Domnul Binder, primarul din Nürnberg, pe care l-am întâlnit pe drum, mi-a încredinţat o scrisoare pentru Excelenţa voastră.

El scoase din buzunar scrisoarea domnului Binder şi o înmână preşedintelui.

— A vrut la început, să se oprească la Ansbach, dar fiind grăbit şi-a amânat vizita şi v-a scris.

Domnul von Feuerbach citi scrisoarea şi spuse plictisit:

— Ţi-a vorbit, desigur, de Gaspar Ilauser?! N-are decât asta în cap.

— Domnule preşedinte, nu cunoaştem bine această afacere stranie. Domnul Binder mi-a povestit-o.

Privirea cenuşie, de înţelepciune supremă, stărui asupra lui Andrei.

— Ei bine, ce crezi despre ea?

— Mă întreb dacă e serioasă.

Preşedintele, cu coatele pe birou, îşi luă capul între mâini. Glasul lui era îndepărtat, fără sunet.

— Mai mult decât serioasă, dragul meu Fustei! Văd crima cea mai fioroasă încercată asupra trupului şi a sufletului unui om...

Se opri. Un gând, răsări, în mod firesc, în mintea lui Andrei:

— Ar fi indiscret să vă cer să-l văd pe Gaspar Hauser, în timpul şederii mele la Ansbach?

Preşedintele păru nemulţumit. Răspunse ursuz:

— La ce bun? S-au ocupat prea mulţi de el până acuma. Asta-i strică caracterul. La început, era copilul cel mai blând, cel mai plăcut. L-au făcut supărăcios, asrcuns, vanitos. Pe de altă parte, publicitatea prea mare care s-a dat odiseii lui riscă să aducă un prejudiciu intereselor sale.

— Totuşi, domnule preşedinte, nu printr-o largă publicitate se poate nădăjdui găsirea familiei lui Gaspar?

— Nu cred! Dacă această familie are motive să nu se declare, zgomotul făcut în jurul lui Gaspar o împinge să se ferească şi astfel se întârzie descoperirea adevărului.

— Credeţi, Excelenţă, că e pe cale să se ajungă la aşa ceva?

— He! mai ştii? cum spunea Montaigne al vostru. Iată, se împlinesc trei ani de când întorc în toate chipurile şi cercetez problema aceasta, dar nu pot încă să mă pronunţ cu siguranţă. Cu toată buna mea credinţă şi numeroase scrupule, te asigur că m-am înşelat de prea multe ori în viaţă, pentru a nu mă arăta prevăzător astăzi, când este vorba de o taină în care sunt în joc viitorul unui copil nenorocit şi cinstea unei familii. Acuma îmi apar licăriri, acolo unde la început n-am văzut decât întunericul. Dar, trebuie timp pentru a destrăma vălul. Trebuie timp.

Îşi încrucişă mâinile pe genunchii lui îmbătrâniţi. „Va ava timp?” – se întreba Andrei.

— Înţeleg că acest caz ciudat distrează imaginaţia dumitale, dar, într-adevăr, Fustei, ai altceva mai bun de făcut decât să te interesezi de Gaspar! Asta e pentru magistraţi bătrâni ca mine, care n-au nimic de pierdut.

Andrei nu răspunse. Părea puţin dezamăgit. Cu o clipă înainte, nu ţinea deloc să întâlnească pe Hauser, dar faptul de a fi fost împiedicat, îi stârnea curiozitatea. Domnul von Feuerbach simţi, poate, aceasta şi spuse cu o aparenţă de oboseală:

— La urma urmei, du-te să-l vezi; dacă ţii atât de mult! Nu vreau să te dezamăgesc. Institutul Meyer va fi anunţat că te autorizez să vizitezi pe orfanul nostru. Nu vei găsi în el nimic neobişnuit... A! totuşi, îţi dau un sfat. Nimeni să nu afle, la Ansbach, că vii de la Mannheim, şi că eşti protejat de marea-ducesă Ştefania.

Andrei îl întrebă din ochi. Să te păzeşti la Mannheim, să taci la Ansbach, de ce atâtea precauţiuni? Germania nu mai e decât un câmp întins de mistere?

Preşedintele stărui:

— Să faci ceea ce-ţi cer, Fustei, fără să cauţi motivul, îl vei afla, poate mai târziu. Dacă, văzând pe Gaspar, atenţia dumitale se fixează, din întâmplare, asupra unui punct oarecare, un fel de a fi, un cuvânt te rog stăruitor să n-o mărturiseşti altuia decât mie...

Dar, am vorbit destul de Hauser. Să revenim la lucrarea dumitale; ea este partea cea mai însemnată pentru dumneata, şi sunt bucuros s-o discutăm împreună. Vei lua dreptul feudal de la începuturile lui. Problema se pune dacă trebuie să te adânceşti în reţelele celor mai vechi obiceiuri barbare, sau să te mulţumeşti să iei ca temelie şi hotar al cercetărilor dumitale epoca împărţirii Imperiului carolingian. Colecţiile de ordonanţe regale ale lui Lotar şi Ludovic Germanicul...

CAPITOLUL V ORFANUL EUROPEI

 i se pare, spunea Gaspar Hauser, că am trăit când eram mic de tot, într-o casă foarte mare, un castel, asemănător aceluia din Nürnberg, pe care l-am vizitat cu doctorul Daumer. Se înălţa pe o piaţă împodobită cu o fântână. Avea o poartă înaltă. Înăuntru, era o scară cu multe trepte care-mi părea greu de urcat. La piciorul acestei scări, se ridica o statuie înarmată cu o sabie. Am atins mânerul ei în formă de cap de leu... Ochii lui Gas

par, aţintiţi – ca ochii unor copii – priveau drept şi departe. Raza lor nu se oprea asupra persoanei căreia îi vorbea, ci o străbătea pentru a privi nu se ştie ce imagine.

— Domnul Binder nu mi-a vorbit de un castel.

Gaspar Hauser tresări; Andrei avu impresia că obrajii lui blonzi se îmbujorau uşor.

— Nu mi-am amintit aceste amănunte decât de curând! – spuse el.

— Nu cumva ai văzut în vis acel castel, un vis din care faci acuma o realitate nelămurită?

— Nu, nu! – strigă Gaspar nerăbdător. Gândindu-mă mult, am regăsit aceste amănunte…

La întrebările pe care i le punea Andrei, pe neaşteptate şi fără şir, Gaspar răspundea cu oarecare ifose. N-a primit rău pe Andrei Fustei. E încântat că lumea se ocupă de el. De patru ani, îi culeg cuvintele atâţia anchetatori: doctori, savanţi, filologi, magistraţi! Simte o vanitat pe care n-o ascunde. Se exprimă cu un glas puţin înăbuşit, cu un debit neregulat, când nervos, când rar, ca urmare, fără îndoială, a învălmăşirii ideilor, din dorinţa de a convinge sau din pricina oboselii care se simte în adâncul lui. Aceleaşi cuvinte îi revin adesea. Fraze, gata făcute, care nu sunt ale unui om matur, ci ale unui băieţandru. Nu prostii, ci copilării. Acest limbaj nu se potriveşte cu înfăţişarea lui Gaspar, care pare să aibă cel puţin douăzeci de ani. E destul de înalt, zvelt, fără să fie slab. Părul lui castaniu, pe alocuri mai deschis, se buclează deasupra unei frunţi bombate. Are ochii de un albastru foarte deschis, un nas obişnuit, subţire la rădăcină, lărgit spre nări, buzele bine desenate, o bărbie puternică, care tinde să devină greoaie. Faţa isteaţă, chiar rafinată. Mai cu seamă fruntea atrage atenţia.

— Aminteşte pe Beethoven, tânăr, se gândi Andrei.

Aminteşte şi pe… Pe cine oare?…

Niciun nume nu-i veni în minte. Faţa lui Hauser era, de altfel, foarte mobilă şi îşi schimba în fiecare clipă expresia.

48

j

Bine îmbrăcat, cu o redingotă de postav măslinie, un pantalon de caşmir cenuşiu – întins cu o curea sub picior, o cămaşă cu jabou şi o cravată de satin negru în jurul gâtului, acest băiat voinic nu amintea de vagabondul sosit, în urmă cu patru ani, la Nürnberg şi găzduit în Westner Thurm.

Odaia pe care o locuia la Meyer, la catul întâi, era mare, aerisită, foarte curată… Un Covor de trestie acoperea pardoseala. Un pat de mahon, o masă de scris, o toaletă, un dulap, o bibliotecă scundă, două jilţuri, scaune, o mobilau aproape cu eleganţă. Pe cămin, se afla o pendulă de lemn pictat, iar pe ziduri, vederi colorate viu, încadrate în ramă aurii. Toate acestea străluceau de curăţenie. Pânza perdelelor era neprihănită. Dar ansamblul era lipsit de căldură. Doamna Meyer trebuia să fie o gospodină riguroasă şi rece. Gaspar, de altminteri, se plângea de ea şi de bărbatul ei. Se poartă aspru cu el, îl silesc să se scoale în zori şi să se culce la apusul soarelui, fără să aprindă lampa; să mănânce lucruri care nu-i plac şi să înveţe o latină nesărată. Era certat şi ocărit cu orice prilej.

„Este un mincinos, susţinea Meyer, o fiinţă ascunsă şi vicioasă, care trebuie ţinută din scurt, pentru a oferi de răuw. Doamna Meyer îl pălmuise de mai multe ori. Era mult mai fericit la profesorul Daurner, la Nürnberg. Aici, din ordinaji locotenentului de poliţie Hickel, om miigălos şi aspru, Gaspar nu făcea un pas, fără a fi supravegheat. Un bătrân soldat, în retragere, îl urmărea pretutindeni, la o distanţă de o sută de metri. Când se plimbă, afară din oraş,

soldatul merge alămuri de el. Această supraveghere îl plictisea.

Andrei socotea că exagerează, că-i face plăcere să se plângă. A fost răsfăţat la Nürnberg şi devenise pretenţios. De aceea caută să părăsească acest capitol de neplăceriactuale – care. Nu se mai sfârşeau – pentru a relua pe acel al nenorocirilor trecute, mult mai demn* de atenţie, de că erau adevărate sau închipuite.

— Ai locuit, aşadar, câtăva vreme, într-un castel. În temniţă n-ai stat decât în urmă?

— Da, aşa cred.

— Cum era îmbrăcat temnicerul dumitale, acela pe care-l numeşte „omul negru44?

— Avea o vestă de culoare închisă cu două rânduri de nasturi.

— O livrea, poate?

— Nu. Ştiu ce este o livrea. Nu era un servitor, ci un grădinar sau pândar.

— I-ai văzut faţa?

— În beci, nu i-o vedeam bine. Când m-a scos de acolo, am băgat de seamă că era scurt – aproape de talia mea – şi îndesat. Avea o faţă oacheşă, mustăţi mari şi barbă neagră.

Cum a fost în stare Gaspar să observe toate acestea, se întreba Andrei, când, după spusele lui Binder, la venirea lui în Nürnberg, nu deosebea bărbaţii de femei şi nici de copii?

— Trebuie să-ţi fi vorbit uneori. Îl înţelegeai?

Întrebarea, atât de lămurită, părea să-l supere pe Gaspar. Nu răspunse la început; căută, apoi spuse dintr-odată:

— Nu vorbea niciodată. Sau aproape niciodată.

Dădea din mâini, făcea semne. Spunea anumite cuvinte, întotdeauna aceleaşi pe care înţelegeam fără să le fi învăţat.

— Care, de pildă?

Gaspar Hauser făou un gest de nepăsare.

— Cum să mi le mai amintesc acuma?

Şi adăugă:

— Către sfârşit, omul vorbea mai mult.

— Cum se purta cu dumneata?

— Era aspru; avea un glas puternic. Dar, nu mă bătea. Doar odată. M-a lovit cu un bici de mi-a ţâşnit sângele şi mi-a lăsat o – urmă.

Îşi trase mâneca şi arătă o cicatrice pe antebraţ, ce se vedea, într-adevăr, foarte puţin şi ar fi putut proveni din oricare altă cauză.

 -Beciul acela era umed? îţi era frig?

— Avea o sobă mică, care se încălzea din afară.

— Închisoarea dumitale nu avea altă deschizătură decât uşa?

Gaspar se reculese o clipă. Sforţarea gândirii îi înăsprea trăsăturile.

— La dreapta, da, la dreapta, în partea de sus, două mici ferestruici erau înfundate grosolan, coi nişte kscânduri. Printr-o crăpătură venea puţină lumilnă.

— Ai spus domnului Binder că ai venit pe jos la Nürnberg. IEşti sigur? Puteai să faci un drum atât de lung, când de abia începeai să umbli?

— Nu sunt sigur, răspunse Gaspar, deoarece am leşinat când am ieşit din celulă, izbit de aer; cred că am leşinat încă o dată în pădure. Am adormit, de asemeni, în mai multe rânduri. Omul mă purta adesea i Dar nu-mi amintesc să fi mers în trăsură. Nu, nu-mi amintesc.

— Poate ţi s-a dat un narcotic, aşa cum ţi se

întâmplase în închisoare. Apa aceea amară, care te cufunda îndată într-un somn adânc, ai băut-o în timpo. Îl călătoriei?

Gaispar îşi duse mâna la frunte. Buzele i se mişcară, fruntea îi era umedă.

— Nu ştiu! – murmură el.

— Pare cu neputinţă să nu fi întâlnit pe nimeni, pe drum. Vecinătăţile Nürnbergului sunt foarte populate.

Eram, aproape tot timpul, la umbra pomilor, într-o pădure care mu se mai sfârşea.

— N-aţi întâlnit pădurari, cărbunari?

— Nu, spuse Hauser.

Oum Andrei zâfmbi neîncrezător, el adăugă nervos:

— Crezi poate că mint, crezi ca locotenentul Hicktel, ca Meyer, ca aitâţia alţii? Dar, nu mint, îţi jur! De ce tenaşminţi? Dacă îţi răspund, la urma urmei, o fac din bunul meu plac!…

Se sculă, cu sprâncenele încruntate. Gura strânslă, bărbia greoaie îi dădeau o înfăţişare încăpăţânată, aproape rea.

— Linişteşte-te! – repetă el – cred că eşti sincer. Ai tot interesul, 6 ştii prea bine. Nu?

— Intefes… n-am interes…

— Acela de a-ţi regăsi familia, numele, nu e pentru dumneata grabnic şi legitim?

— Da, e adevărat! – spuse Gaspar redevenind mlădios.

51

— Desigur, relua Andrei în felul cel mai convingător, trebuie să fi păstrat amintirea limpede a atentatului, a cărui victimă ai fost la Nürnberg, acum trei ani. Ceea ce mi-a povestit domnul Binder părea nelămurit.

— Primarul e un prost! – spuse pe şleau Gaspar.

Andrei simţi o mâncărime vie să doboare atâta

neobrăzare la acest pripăşit, pe care bravul Binder l-a cules cu căldură, poate prostească, şi căruia Gaspar ar fi trebuit să-i păstreze toată viaţa recunoştinţă şi respect. Se stăpâni, încă o dată. Gaspar, de altfel, începuse să povestească atentatul. Trebuie s-o fi făcut adesea; recita întâmplarea ca pe o lecţie învăţată pe de rost.

— Era în octombrie 1829, într-o sâmbătă. Ieşisem devreme în târg, cu domnişoara Daumer, sora profesorului meu. Am fost cuprins de un fior, care mă făcea să tremur neîncetat. M-am înapoiat acasă cu domnişoara, care mi-a îngăduit, să mă odihnesc în odaie, în loc să mă duc la gimnaziu, la lecţia mea de matematică. M-am întins pe pat. Apucat de greţuri înainte de prânz, am coborât în curte. N-am văzut pe nimeni. Domnul Daumer era la plimbare, iar soţia şi sora lui dereticau prin casă. M-am dus spre comoda ce era ascunsă după un paravan. Câteva clipe în urmă, am auzit un zgomot slab, – ca şi cum s-ar fi deschis uşa pivniţei – şi. Un zăngănit al soneriei de la intrare. Apoi, paşi apropiindu-se. Am privit printr-o gaură a paravanului şi am văzut un om strecurându-se în curte. Faţa lui era neagră, de parcă ar fi fost acoperită cu funinigine. Am crezut că era un coşar şi n-am dat atenţie. Dar, când să ies, individul era lângă mine şi am simţit deodaită o lovitură puternică în frunte şi am căzut pe spate.

Când mi-am revenit în fire, eram plin de sânge. Am vrut să mă duc să caut pe doamna Daumer şi am urcat scara cu greutate, apoi fiindu-mi teamă ca asasinul să nu se fi ascuns în casă, am coborât în pivniţă şi m-am aşezat pe ultimele trepte. Am stat acolo câtva timp. Aveam picioarele în apă, pivniţa fiind inundată. Auzeam clopotele din oraş sunând pentru rugăciunea de prânz. Mi-am pierdut din nou cunoştinţa. Domnişoara Daumer a fos-l aceea care m-a găsit. Mirată de lipsa mea, s-a apu

cât să mă caute. Ea şi profesorul m-au transportat în patul meu. A fost chemat doctorul. Rana la cap nu era adâncă, dar am avut un şoc nervos, din care nu mi-am revenit timp de douăzeci şi două de zilje.

Închise ochii pe jumătate, cu un înţeles nelămurit, ce părea viclenie, dar care poate nu era decât frică.

— Ce înfăţişare avea omul care te-a lovit? Desigur că purta o mască. Crezi că faţa lui era înnegrită?

În sinea lui, Andrei îşi spunea: „Încă un om negru. Hauser nu-şi variază efectele 4.

— Nu pot afirma nimic! Mi se pare că purta o haină strânsă în talie, sau un dolman, mănuşi de piele şi cizme. Era înalt şi lat în spate. Atât am putut să văd.

— Într-adevăr, nimic mai mult?

Gaspar răspunse negativ, dând din cap.

Înţeleg că poliţia n-a descoperit cea mai mică pistă, cu o descriere atât de vagă. De-atunci n-ai mai fost obiectul nici unei tentative, nici unei ameninţări?

— Nu, dar acuma sunt supravegheat îndeaproape. Nu mă îndepărtez niciodată, nu ies decât ca să mă duc la pastorul F\) hrmann, la domnul von Feuerbach, sau la curte.

Gaspar pronunţă cuvântul „curteu cu ifose.

— La curte?

— Excelenţa sa m-a băgat la grefa Curţii de Apel, în calitate de conţopist. În toate după-amiezilie transcriu acte; e uneori plicticos. Dar îmi place să scriu. Am o scriere foarte frumoasă. Dimineaţa, am lecţii cu domnul Meyer. Îmi scriu jurnalul, piciez, lipesc cartoane. O! nu pierd nicio clipă… Seara, când. T la vioară.

Încă o dată, faţa lui se schimbă.

O licărire de plăcere îi însufleţi ochii; surâse. E frumos.

Se duse spre bibliotecă, luă un sac de postav verde şi scoase o vioară.

— Mi-a dăruit-o Charlotta.

— Domnişoara von Feuerbach? întrebă Andrei uimit de o asemenea familiaritate.

— Da, Charlotita e prietena mea. Vrei să-ţi cânt ceva? Mai am încă de învăţat, dar cânt destul de bine.

Andrei făcu semn afirmativ.

53

Gaspar luă arcuşul şi, după câteva scârţâieli, atacă coardele. Era o arie uşoară de Mo zart, o arie din „Carnavalul din Veneţia44, pe care Andrei o cunoştea bine, pentru că o cântase, altă dată, la pian. Hauser, desigur, nu era un virtuoz, îi lipseau tehnica şi mlădierea, obişnuindu-şi târziu degetele cu arcuşul. Dar avea muzicalitate; asta se recunoştea de la primele note. După Mozart, a cântat un „largo" nobil şi trist, de Haendel în care se simţea că pune inimă – inimă copilărească, himerică, inimă strâmbată de mizerie şi singurătate –

Inimă nesigură…

Andrei urmărea mâinile lui Gaspar, în timp ce cânta. Ele îi atraseră atenţia prin fineţea şi străvezimea lor.

Hauser, se opri; o picătură de sudoare se prelingea de-a lungul tâmplei. El puse cu îngrijire vioara pe masă.

— Nu-mi place învăţătura, dar iubesc foarte mult muzica! Domnul Wiener, organistul, îmi dă lecţii de vioară, Charlotta trebuie să-mi trimită alte bucăţi. O

cunoşti? E frumoasă, nu e aşa? cea mai frumoasă fată din Ansbach.

Surprins de această îndrăzneală, Andrei schimbă vorba.

— Contele Stanhope vrea să te adopte, după câte ab auzit.

— Da, ştii, e un personaj foarte însemnat.

— S-a înapoiat de la Londra?

— Ieri. A venit numaidecât să mă vadă. 4 îl aştept şi

astăzi. Mi-a adus un ceas frumos, de aur. Dar doamna Meyer mi l-a confiscat. Domnul von Feuerbach nu vrea ca eu să por giuvaiere. De ce? E prea aspru… Ea mi-a luat şi cei zece fiorini pe care mi i-a dat tot lordul Stanhope. N-ar trebui să se poarte aşa cu mine. N-are dreptul. Nu mai sunt un copil.

Andrei căută să ocolească vorba:

— Lordul Stanhope e, deci, foarte generos?

— O! asta nu e nimic, pe lângă cele ce mi-a făgăduit, când voi fi cu el în Angia. Acolo voi avea haine foarte frumoase, cai, trăsură; mă voi duce la vânătoare, la teatru, la bal. Nu voi mai avea lecţii plicticoase şi nici acte

de copiat. Vai trai în castele, cu persoane din cel mai înalt rang, fără să fac nimic altceva decât să petrec.

Se înveseli.

— Aşadar, eşti mulţumit că lordul Stanhope te adoptă?

— O! da; trebuie însă multe formalităţi. Excelenţa sa spune că nu e încă timpul. Ah! dacă aş putea pleca chiar mâine! Nu-mi place deloc la Ansbach!

Andrei întrebă cu asprime, neputând să se mai stăpânească.

— Îţi părăseşti, aşadar, prietenii dumitale de aici, fără nicio părere de rău?

— Prietenii mei? Nu sunt nici Meyerii, nici Hickel!… îi urăsc.

După o clipă adăugă:

— Nu voi mai vedea pe Charlotta, e adevărat. Ei!

cine mă va împiedica să mă înapoiez mai târziu? Voi fi vicontele Stanhope. Un nume mai frumos decât Gaspar Hauser, nu e aşa?

Andrei se sculă. În primele clipe a simţit o oarecare milă pentru acest pribeag, ieşit deodată din noaptea lui ca

să atragă atenţia Europei. Acuma, nu mai simţea pentru el decât antipatie, o neîncredere adâncă. Să fie aerul acesta vicios ce pare că pluteşte în jurul lui Hauser? Şovăielile sale, reticenţele şi lăudăroşeniile sale, gura aceasta strâmbată de ură când vorbeşte de tutorii lui, nerecunoştinţa pentru Binder, nepăsarea faţă de preşedinte, felul îndrăzneţ de a numi pe domnişoara von Fuerbach?

Atinse mâna lui Gaspar, hotărât să nu-l mai întâlnească de-acum înainte.

În acest timp, se deschise uşa şi doamna Meyer, linguşitoare, anunţă:

— Domnia sa, milordul Stanhope.

Andrei se dădu la o parte. Contele intră din două salturi. Era un om de vreo cincizeci de ani, foarte înalt cu figura fleşcăită, strâmbată de un nas lung şi ascuţit.

 aspar! copilul meu drag, cum te simţi? – exclamă el pe un ton dramatic, întinzând mâinile cu mănuşi albe.

Hauser se repezi spre el. Contele îl v îmbrăţişă – cu putere şi-l săruta de mai multe ori, pe frunte, pe obraji. Doamna Meyer privea, sprijinită de zid, cufundata în respect.

— Dar, ai un musafir?…

Englezul întoarse capul lui de cal, spre Andrei.

— Domnul dr. Fustei, care mi-a fost trimis de Excelenţa sa.

— Încântat, doctore, cu adevărat încântat. Eşti prieten cu bătrânul preşedinte? Este un magistrat foarte demn. Rămâni, te rog!

Andrei se înclină. Nu voia să profite de invitaţia pe care i-o făcuse Domnia sa. Glasul acesta venit din cap, jumătate curtenitor, jumătate dispreţuitor, i-a izbit urechea prin sutenul său ciudat şi dezacordat.

Ieşi gândind:

„Din doi, care e înşelat de celălalt? u

CAPITOLUL VI LORDUL STANHOPE

Trei zile mai târziu, Andrei Fusţel lua masa cu lordul Stanhope.

S-a încrucişat în ajun cu englezul, în muzeul din Ansbach, unde erau câtăva tablouri frumoase de Ilolbein. Lordul a venit spre el. Şi-a exprimat părerea de rău că de-abia l-a zărit la Hauser, mulţumindu-i de vizita lui; numai compătimirea oamenilor de bine ar putea să-l facă pe Gaspar să uite nenorocirile din trecut. Se informă, în treacăt, de motivul prezenţei lui Andrei la Ansbach, lăsând impresia că o face numai din politeţe.

Păzindu-se mai mult din instinct decât din neîncredere, finul Ştefaniei răspunse că se documenteze asupra unei lucrări, pentru care primeşte sfaturile domnului von Feuerbach.

— Suntem, oarecum, confraţi, spuse lordul Stanhope, şi eu mă ocup cu literatura şi cu studiile evanghelice. Te rog fă-mi plăcerea şi ia masa cu mine, la hotelul meu „Omul sălbatici la ora zece, da? Voi sta cu plăcere de vorbă cu dumneata despre tânărul acesta, care mi-e drag şi care te interesează şi pe dumneata; vom vorbi despre viitorul lui. Îmi eşti într-adevăr simpatic. Am aflat că eşti francez. Îmi plac francezii. Nemţii aceştia sunt cam greoi. Fiinţe bune, dar inferioare. Pe mâine!

Accentul lui era nazal. Andrei, care învăţase limba engleză la Heidelberg, notă că lordul Stanhope gândea mai degrabă în limba lui decât în limba germană, cu toate că o cunoştea bine. Avea nările subţiri şi deschise, surâdea întorcându-şi buzele într-un fel destul de felin. Un farmec

de rasă şi educaţie rafinată izvora din el. Ţinuta, mişcările lui rare erau de o eleganţă discretă.

Mulţumind, Andrei apucă mâna palidă, rece, încărcată ce inele pe care i-o întinse contele. Cu toată tinereţea şi părerea bună pe care o avea despre el însuşi, curtenia aceasta din partea contelui, îl uimea şi-l măgulea în sinea lui. Nimic nu explica această îndrăgire pripită. Dar, ţinea socoteala de reputaţia de om capricios pe care o avea. Lordul Binder spunea despre el că este un original binefăcător. L-a plăcut pe Andrei şi i-a arătat-o îndată, ca un mare senior, care nu ascultă decât de capriciile lui.

Andrei n-a avut prilejul să-i povestească domnului von Feuerbach despre această întâlnire. Preşedintele, chemat. De îndatoririle sale la München, lipsea din oraş o săptămână. Aflase vestea aceasta de la Charlotta. A stat de vorbă cu ea câteva clipe, în micul salon din Strada Capucinilor. Domnişoara von Feuerbach broda lângă fereastră. La plecare, ea i-a adresat o privire prietenească.

Andrei, căruia îi fuseseră deschise arhivele Curţii de Apel, în urme ordinului dat de preşedinte, cerceta zilnic registrele, mânuia teancuri de hârtii, lua note. Lucra cu tragere de inimă. Era o fire muncitoare şi stăruitoare. Atenţia lui, o dată fixată, nu se dispersa uşor. Profesorul îi spusese adevărul; Ansbachul era o mină foarte bogată pentru un jurist. Niciun oraş german nu i-ar fi oferit o sursă asemănătoare pentru studiul dreptului medieval.

57

Poate că în loc de câteva săptămâni, cum credea la început, trebuia să cerceteze arhivele mai multe luni. Universitatea din München nu se deschidea decât în decembrie. Regina Carolina, căreia trebuia să i se prezinte la sosire, locuia, până în sezonul de vânătoare, în castelul alpin din Walchensee, unde nu primea pe nimeni. Hans von Zorn i-a scris despre toate acestea. Era deci stăpân pe sine

şi încântat. De când nu se mai simţea în treacăt prin Ansbach, oraşul îi plăcea nespus de mult. Cei 2000 de taleri, primiţi de la marea-ducească, i se părea că vor ţine o veşnicie. În ţara aceasta bogată, unde se trăia mai pe nimic, puteau – de altfel – să dureze vreme îndelungată.

*

Masa era servită la „Omul sălbatic44, cel mai bun hotel din Ansbach, în salonul particular ai lordului Stanhope. Încăpere confortabilă, înaltă, cu lambriuri cenuşii pe cămin, în faţa oglinzii, între sfeşnice de argint, strălucea trusa de călătorie a contelui, toată din fildeş şi aur. Mobilierul era alcătuit dintr-o masă aşezată în faţa unei ferestre îmbrăcate cu perdea de pânză şi larg deschisă spre curte, două jilţuri dintre o tapiserie veche, un dulap foarte mare cu panouri sculptate. În fund, printr-o uşă deschisă, se zărea camera care da spre strada principală din Ansbach.

Unul în faţa altuia, lordul Stanhope şi Andrei onorau bucătăria vestită de la „Omul sălbatic44.

Englezul a cerut ca meniul să fie cât mai bogat, iar vinurile din Germania şi Franţa se aliniau pe un răcitor, puse la îndemână. Bea mult şi ţinea să umple mereu paharul lui Andrei. Dar tânărul avea capul solid şi chiar dacă era câştigat de atmosfera plăcută a unei mese alese şi de curtenia gazdei sale, ideile lui rămâneau limpezi.

— Am fosit într-adevăr fericit – spunea contele, cu glasul lui nazal, uneori aproape feminin – că un om de vârsta dumitale şi de valoarea dumitale se ocupă de copilul nostru părăsit. El n-are în preajma lui decât persoane bătrâne. În afară de micuţa Feuerbach, pe care tatăl ei o lasă să se învârtească în jurul lui… În afară de Hickel, pe

care Gaspar nu-l poate suferi – şi greşeşte; ofiţerul de poliţie, aspru în aparenţă, este în realitate cel mai bun

băiat din lume. Cu dumneata, dacă îl vei onora uneori cu tovărăşia dumitale, Gaspar se va arăta, desigur, mai încrezător şi dispus să se destăinuiască; cred – ba chiar sunt convins – că ar putea să ne dea asupra vieţii lui misterioase de odinioară alte lămuriri decât mărturisirile lui din interogatorii. N-au ştiut cum să-l ia; l-au descurajat. Nu mă iubeşte decât pe mine puţin, aşa cred. Bieţii burghezi din Nürnberg, i-au împuiat capul cu prostii. Ai observat că ascundfe anumite indicii, altele le scorneşte. Afacerea aceea cu închisoarea de sub pământ pare caraghioasă, sau cel puţin foarte exagerată. De aceea multe persoane au avut impresia că păstrează, de bunăvoie, un mister în jurul originii sale.

Trăsăturile lordului Stanhope, acum zbârcite, poate să fi fost frumoase în tinereţe. Buza de jos, uşor atârnată, se ridica adesea într-un tic. Purta pe capu-i chelit, o perucă blondă cu ondulaţii învolte, după ultima modă romantică. Dar nu avea sau aproape nu mai avea sprâncene. Pleoapele lui nu clipeau deasupra ochilor verziaâbaştri şi puţin saşii. S-ar fi spus că era un excelent automat, îmbrăcat în dandy. Purta jabou şi manşete din cele mai fine dantele, haine cenuşii, jiletcă de mătase înfiorată, pantaloni de nankin lungiţi de o curea prinsă sub picioarele lui de cocostârc. Mâinile albe, cu unghii foarte strălucitoare, de-abia le mişca.

— Pe legea mea, my-lord – răspunse Andrei – Gaspar Hauser nu pare deloc a căuta să risipească umbrele din jurul lui. De pildă, răspunsurile lui privitoare la atentatul din Nürnberg…

— O! spuse contele, e o fiinţă atât de imaginativă, încât mă întreb dacă n-a făurit în întregime această peripeţie, iar în realitate să se fi rănit singur, căzând în pivniţa lui Daumer. De teamă să nu fie dojenit, a simulat acel atac. Îi procura plăcerea să atragă din nou atenţia asupra lui; devenea mai interesant ca niciodată. E foarte

prefăcut, domnul Fustei, şi ceea ce doreşte – înainte de toalte – este să se vorbească despre el.

59

— Totuşi, spuse Andrei, medicii au declarat că a fost lovit în cap, cu un cuţit.

— Un cuţit? Să avem iertare, dragul meu, ei n-au spus un cuţit, ci un obiect ascuţit. (O! am-o memorie foarte bună). Sau, scările erau de piatră, cu muchii tari. Le-am văzut cu ochii mei. Gaspar, căzând peste ele, putea foarte bine să-şi cresteze capul. I-a curs mult sânge, şi-a pierdut cunoştinţa şi – cum am spus. A minţit după aceea, ca să nu fie certat.

— Poate! – zise Andrei nehotărât.

— Bea acest Rudesheimer, domnule Fustei, e vinul lor cel mai bun de-aici. În sănătatea lui Gaspar şi a dumitale!

Contele îşi goli paharul înalt, de cristal de Boemia. Andrei nu bău decât o înghiţitură dintr-al lui. Englezul nu-l părăsea din ochi.

— Îngăduiţi-mi o întrebare indiscretă, mylord? Opinia pe care o aveţi despre Hauser, pare să fie dintre cele mai mediocre. De ce vă interesaţi, totuşi, atât de mult de el, încât sunteţi pe punctul de a-l adopta?

Ochii, lordului Stanhope clipiră:

— Nu-i aşa că e ciudat? Ah! sunt – cum spuneţi în Franţa – un poznaş. Ce vreţi? Am prins simpatie faţă de Gaspar. E un nevropat. El nu e cu adevărat răspunzător de greşelile sale. Firea lui e bună, în fond. Poate să se vindece. Chestiune de timp. Vezi, mi-am pus în gând să fac ca făptura aceasta a lui Dumnezeu, să intre în echilibrul uman. Cunoşti o îndatorire mai nobilă decât salvarea unui suflet? Să-ţi mărturisesc: sunt pes: e măsură de bogat, nu ştiu ce să fac cu banii. În Anglia, nu-mi place, mă plictisesc. Am găsit aici, din întâmplare. Scopul ultimilor mei ani. Voi reda acestui nenorocit respectul de sine însuşi

şi rangul, felul de viaţă pe care i-o făgăduise originea lui. Ea nu e vestită, dar nu e nici de rând. Nu crezi?

În tonul lui şovăitor era un amestec de teamă şi nerăbdare. Andrei nu băgă de seamă. Răspunse simplu:

— N-am nicio părere despre aceasta, mylord! L-am văzut pe Hauser numai o oră.

60

— Iată cum vorbeşte un om cu judecată! exclamă contele. Hola! Michael, diavol şchiop, Adu-ne vin de Burgundia. Păcătosul acesta de-abia se mişcă. Trăiască Franţa, unde eşti servit într-o clipă!

Bătrânul valet al hotelului plecă şchiopătând, cu spatele încovoiat.

— Da, dragul meu, urmă lordul Stanhope, dumneata nu semeni cu idioţii aceştia din Nürnberg şi din Ansbach, care, după ce-au vorbit o clipă cu Gaspar, clădesc pe aventura lui teorii ridicole. Te felicit sânger. Originea lui Gaspar, după multă cugetare, cred că am descoperit-o. Să rămână între noi; e ungur – copilul unor magnaţi care n-au putut să-l recunoască ca fiu al lor. Închipuieşte-ţi o domnişoară de familie căreia nu i-a fost cu putinţă să se căsătorească cu… (cum îi spuneţi) seducătorul ei, fiindcă era însurat sau inferior ca nobleţă. Asta o! Fără îndoială că asta el S-a dovedit că în prima lui copilărie auzise vorbindu-se ungureşte, limbă pe care de altminteri o şi învăţase. Anumite cuvinte maghiare deşteptă şi acum în el o atenţie deosebită. Îşi aminteşte că purta numele unguresc de István, când era mic de tot. Trebuie să fi trăit până la vârsta de 4 – 5 ani într-un castel. Pe urmă, a fost dus într-un loc îndepărtat, înconjurat de păduri. Paznicul căruia i-a fost încredinţat, poate să fii. Fost grosolan şi se purta ca un tomnicier. Dar ce ştim noi?

Gaspar şi-a schimbat prea des povestirile. L-am prins de multe ori asupra faptului; agrava situaţiile, ca să

stârnească milă.

— Toate acestea sunt cu putinţă, – spuse Andrei.

N-o spunea ca să-i fie pe plac lordului Stanhope, dar deducţiile lui erau înţelepte. Ele se potriveau în mare parte cu propriile sale gânduri. O obiecţiune totuşi: Hauser, ca fizic, pare de tip german.

— O! sunt unguri blonzi. Contele Andrassy, ambasador la Londra, este blond ca Phoebus-Apollo.

— S-au făcut cercetări în Ungaria, mylord?

 m dat să se publice în ziarele din Budapesta anunţuri amănunţite despre Gaspar. Am trimis şi pe Hic

kel acolo, ca să deschidă o anchetă. S-a înapoiat iară să fi pus mâna pe dovezi hotărâtoare. Dar a adus multe informaţii preţioase. Urmărim, în mod discret, două sau trei piste. Numai dumitale ţi-am vorbit până acuma despre aceasta. Sunt sigur că, în curând, taina naşterii lui Gaspar va fi descoperită pe această cale.

Lordul Stanhope îşi părăsise nepăsarea. Vorbea cu convingere, aproape cu căldură. Să fi fost din cauza mâncărurilor bune şi a vinurilor vechi? Andrei simţea risipindu-i-se părerile preconcepute împotriva englezului. Un excentric, da. Dar, în acelaşi timp şi omul cel mai plăcut, cel mai distins; iar purtarea lui faţă de Hauser pornea dintr-o inimă generoasă.

Lordul Stanhope vorbea cu nepăsare şi ironie de curtea Angliei, de unde venea. Familia lui deţinea primele funcţiuni. Au vrut să-l numească mare-şambelan, dar refuzase. Îi plăcea prea mult libertatea, studiile, călătoriile. Nu avea stimă şi nici prietenie pentru rudele lui. Nişte brute orgolioase, declara el. N-a vrut o simpatie adevărată decât pentru sora lui, vestita lady Esther Stanhope

— O femeie de geniu, sau pe jumătate nebună, cum

vrei

— Spuse el cu surâs înţepător. Era plecată, din 1814, în Siria, unde îşi făurise un fel de regalitate păgână. De ani de zile nu mai avea ştiri de la ea... Lordul Stanhope fusese pe timpuri într-o strânsă comunitate de gusturi cu sora lui. Se plictisea la Londra, ca de altminteri pe toate moşiile sale, prea întinse, unde era constrâns la mii de obligaţii nedemne de el. Nu se simţea bine decât pe continent şi mai ales în Germania, unde firea blândă şi viaţa de familie îl odihneau faţă de pretenţiile aristocraţiei britanice, de prejudecăţile ei, de prefăcătoria ei odioasă, care alungase oameni ca Byron şi Shelley, al căror amic şi apărător se lăuda că a fost. Aceste nume încântară pe Andrei; admirator pasionat al lui „Childe Harold", şi el lui „Epipsychidion". Voi să aibă amănunte asupra eroului de la; Missolonghi. Lordul Stanhope îi povesti numeroase anecdote, cu o întorsătură neaşteptată sau glumeaţă. Povestea bine, cu acel spirit rece şi puţin ascuţit, specific umorului englez. Cu coatele pe masă, cu ochii vii, Andrei, nu-şi ascundea plăcerea.

62

Masa se sfârşise. Michael aduse cafeaua şi băuturile din Insule. Contele scoase din haină o minunată tabacheră împodobită cu peruzele şi rubine.

— Vrei dragul meu? Tabac care-mi vine direct din Florida, unde am plantaţiile mele. Nimeni nu trage pe nas un astfel de tabac, în Europa. Priveşte-i culoarea. Nu e de aur?

Andrei mulţumi; el nu priza, dar admiră tabachera.

— Mi-a fost dăruită de lordul Chatham, spuse Stanhope. Ştii, vestitul Pitt, căruia i-a adus-o un prieten din Indii. Era unchiul meu şi, fie spus între noi, un mare şţrengar. Iubea foarte, foarte mult femeile.

Începu să povestească unele aventuri galante ale

unchiului. Din când în când îşi sublinia povestirea, printr-o încreţire a buzelor. Nu râdea niciodată.

Dacă Andrei era captivat de conte, dacă limbajul lui înţepător îi da impresia unei lumi aparte, în care, fără el, n-ar fi pătruns niciodată, contele, părea la rândul lui, încântat de musafirul său. Adora oamenii tineri, spunea el

— Numai cu ei găsesc neprevăzutul. Oamenii maturi sunt idioţi. Toţi sunt înfăşuraţi de convenţii şi obiceiuri, ca mumiile Egiptului.

Trecând fără legătură, de la una la alta, adăugă:

— De ce nu te instalezi aici, dragul meu, dacă mai rămâi câtăva vreme la Ansbach? Vei fi mai la largul dumitale decât în hanul acela prost de la „Ursul Negru44, unde nu trag decât negustorii. Vino la „Omul sălbatic44; ne vom vedea adesea. Michael, nu e în hotel o locuinţă potrivită pentru domnul?

Lui Michael nu-i plăcea felul trufaş al lordului Stanhope. Răspunse, cu destulă reavoinţă, că era o cameră liberă la catul al doilea, chiar deasupra apartamentului ocupat de conte.

Andrei sta la îndoială. Odaia lui de la „Ursul Negru era întunecoasă, puţin atrăgătoare. Propunerea lui Stanhope îl ispitea. Dar „Omul Săbatic44 nu va fi prea scump pentru punga lui?... Aş! avea timp să fie econom. Contele stăruia în felul cel mai călduros. Tânărul cedă repede. Chiar în aceeaşi seară îşi mută cufărul la hotel.

63

CAPITOLUL VII ENIGME

Preşedintele von Feuerbach. Se înapoiase de la Munehen, dispus şi vioi, întinerit. Andrei îl felicită.

— Călătoria mi-a făcut mult bine, spuse bătrânul. Nu mai simt durerile de stomac şi nici ameţelile pe care le aveam înainte de plecare şi care mă slăbiseră. Aşa mi se întâmplă de altminteri de câtva timp; când plec din

Ansbach, îmi merge mai bine. Poate nu-mi prieşte acrul de aici.

Charlotta von Feuerbach stătea alături de tatăl ei, cu o carte în mână. Din când în când, ridica capul şi-l privea.

— Să vorbim de altceva, spuse preşedintele. Unde ai ajuns cu lucrările, Fustei.

Andrei îi expuse cercetările făcute. Scrisese numeroase fişe. Este pe calea cea bună. Totuşi, îi lipseau unele documente pe care le aminti:

 e am aici în biblioteca mea, le vei lua cu dumneata la plecare. Nu e de-ajuns. Vino mâine dimineaţă, prietene, am strâns într-un dosar însemnări, gânduri, referinţe de tot soiul, ce mi-au fost inspirate în timp de 20 de ani, de apropierea dreptului contemporan, cu obiceiul pământului. Le vom cerceta împreună; asta ar putea să te ajute.

Andrei mulţumi. Domnul von Feuerbach întrebă cu glas nepăsător:

— L-ai văzut pe Gaspar şi ai vorbit cu el? Ce impresie ţi-a făcut copilul nostru găsit?

Tânărul fu sincer stânjenie.

— Excelenţă, n-aş putea să vă ascund: impresia mea a fost proastă. Gaspar Hauster mi s-a părut bolnav de nervi. Totul este încâlcit, nehotărât, ciuntit în amintirea lui. Totul e suspect. În timpul întrevederii noastre, îmi venea, în fiecare clipă, acelaşi gând: dacă Hauser ar fi un şarlatan, tot astfel ar trebui să vorbească.

— Un şarlatan? repetă încet domnul von Feuerbach. Faţa lui părea încurcată.

— Nici vârsta şi nici experienţa mea nu-mi îngăduie să hotărăsc asupra adevărului sau minciunii spuselor lui Gaspard, dar nu pot să nu mă apăr împotriva unui sentiment de neîncredere. Nu este pentru întâia oară când un necunoscut încearcă, prin povestiri misterioase, să

abuzeze de compătimirea publică şi să ajungă, prin favoarea ei, la o situaţie privilegiată. Nu cred, adăugă râzând Andrei, că Hauser pretinde să fie un prinţ, dar îmi aminteşte în mod ciudat de prefăcuţi ca Richemond, la Naundorff, care au vrut să treacă drept nefericitul Ludovic al XVII-lea, mort în Temple.

— Mort în Temple? Cine ştie? spuse domnul von Feuerbach clătinând din cap. Păzeşte-te, Fustei, să formulezi concluzii grăbite, dumneata care vei fi – cred – un legist distins. Uiţi, înainte de toate, că Hauser nu pretinde nimic. Nu ştie cine este. Aşteaptă să i se găsească o familie şi o va primi oricum ar fi ea. Tot ceea ce ştie că a fost îndepărtat de pe scena lumii, că s-a făcut din el un mort viu. Gaspar a venit către noi, tânăr ca trup, copil ca minte, – nedorind altceva decât să respire în libertate, să se mişte, să cunoască, în sfârşit, bunătatea şi bucuria. Asupra diferitelor ipoteze, stârnite de aventura lui, n-are nici cea mai mică bănuială. Nu el a scornit că s-ar putea coborî din magnaţi unguri, ci lordul Stanhope... Dragul meu Fustei, am văzut adesea impostori în lunga mea carieră de magistrat. Întotdeauna îmi atrăgea atenţia, ceva pervers şi rău în privire, în cuvinte, în ţinuta lor. În Gaspar n-am găsit nimic asemănător. Se observă stângăcii, dar nu e un ipocrit. Şovăie, se contrazice. Nimic mai explicabil. Memoria lui e ciuruită ca o zdreanţă şi uneori pare că imaginaţia – pe care nu e stăpân – se trudeşte s-o cârpească. Dar e imaginaţie? Nu e mai degrabă o amintire anterioară, încă nedesluşită, care se va lămuri mai târziu? ...

— S-ar fi atentat la zilele lui, la Nürnberg, întrerupse Charlotta von Feuerbach, dacă Gaspar ar fi fost un şarlatan?

Vocea ei vibra. Ea deşteptă un ecou lăuntric în Andrei. El însuşi se gândise, auzind pe drumul Heilbronnului cele

povestite de primar, că tentativa de la Nürnberg era cel mai puternic, poate singurul argument în favoarea sincerităţii lui Gaspar.

Împins de firea lui, care nu se recunoaşte uşor învinsă, discută mai departe:

— Domnişoară, unii socotesc că Hauser s-ar fi putut răni singur, printr-un accident.

— Asta nu se susţine, Fustei, spuse preşedintele. Am dat toată atenţia acestei crime nereuşite de pe 17 octombrie 1829. Gaspar a fost lovit cu putere, iar asasinul lui, văzându-l căzut, l-a crezut mort. Mărturisirea lui Gaspar este pe deplin adeverită prin depoziţia făcută de dei vecini, care au văzut ieşind din casa lui Daumer către prânz – un străin îmbrăcat în negru şi cu cizme. O femeie care trecea, l-a observat, curând după aceea, spălându-şi mâinile într-un hârdău aşezat lângă zidul spitalului. Când şi-a dat seama că era observat, s-a ridicat – spre a lăsa să se creadă că privea clădirile spitalului. Părea să aibă vreo 40 de ani, era foarte înalt, foarte puternic, oacheş şi cu semne de vărsat. În sfârşit, patru zile după atentat, o gospodină, doamna Glauber a întâlnit, dincolo de ziduri, un om care răspundea acestor semnalmente, dar care purta şi mănuşi cafenii; el o opri într-un fel curtenitor, întrebând-o dacă „Hauser mai e încă în viaţă44. La răspunsul că „era în pat şi foarte bolnav44 străinul scoase un şuierat şi se îndepărtă grăbit.

Cercetările întreprinse pentru a găsi pe acest individ au dat greş. De atunci n-am dat în vileag semnalmentele lui şi cred că am făcut bine. Această afacere trebuie cercetată cu multă băgare de seamă. Agresorul lui Gaspar n-a lucrat pe contul lui: mă tem că nu era decât unealta unor persoane sus-puse, din ierarhia socială. Crima e

patentă. Dar pentru a pedepsi pe autor, ar trebui să ai cornul lui Oberon... Sunt ziduri foarte puternice de dărâmat.

Se opri câteva clipe, apoi adăugă:

— Spre a-l acuza mai temeinic pe Gaspar de prefăcătorie, unii au făcut din el un detracat, pe jumătate nebun. Hauser nu e bolnav. E un nervos, dar păstrează pe deplin controlul actelor sale. Doctorii diferiţi care l-au examinat, sunt toţi de aceeaşi părere.

— Totuşi Excelenţă, repulsia arătată de Hauser, la venirea lui, pentru aproape toate alimentele, frica pe care i-o inspirau animalele şi obiectele obişnuite, într-un cuvânt atâtea cidăţenii în purtarea lui nu dovedeau o dezordine a trupului şi a minţii?

— Nu, prietene, ele nu dovedeau decât neştiinţă şi închisoarea lui. Gaspar a luat în urmă deprinderi omeneşti: mănâncă carne şi bea bere ca dumneata; temerile lui au dispărut, una după alta. S-a obişnuit cu felul de viaţă de-acum. L-am băgat la grefă, pentru a-l deprinde cu munca; este fericit în biroul lui modest, unde îşi petrece după-amiezile.

— Fericit? exclamă Andrei. El găseşte copierea actelor plicticoasă.

— Nu mi-a spus-o niciodată! Ştiu că-i place să fie compătimit de străini.

— Cred, interveni Charlotta, că nu-i displace la grefă, unde funcţionarii se arată binevoitori cu el. Dar la soţii Mayer se plictiseşte. Institutorul şi nevasta lui se poartă cu el fără blândeţe şi-l persecută, cu orice prilej. Domnul Meyer, care nu pricepe nimic în afară de pedagogie, îşi pierde răbdarea faţă de copilăriile lui Gaspar şi de întârzierea studiilor sale.

— Voi vedea pe Meyer, spuse domnul von Feuerbach,

şi-l voi retrage pe Gaspar dacă nu-şi schimbă metoda. Trebuia să mă previi mai din vreme Charlotta, deoarece tu vezi adesea pe Gaspar. Mie nu mi s-a plâns niciodată.

— Nu îndrăzneşte, dragă tată! – spuse Charlotta mângâind mâna bătrânului. M-am gândit şi eu că poate exagerează, că se cuvenea să aşteptăm.

— Vom orândui noi asta, îl pe pace.

Preşedintele se gândi câteva clipe şi urmă:

— Te-am prevenit, Fustei: caracterul protejatului nostru s-a schimbat în daună lui. Englezul acela, care s-a îndrăgostit de el, îi face cele mai rele servicii, prin atenţiile, prin darurile lui extravagante, prin banii pe care* nu încetează să i-i strecoare, cu toată opunerea mea. I-a sucit capul cu planul lui de adoptare.

— Mă tem de lordul Stanhope, murmură fata, e cel mai rău geniu al lui Gaspar.

— Poate! – spuse încet domnul von Feuerbach.

Apoi adresându-se fostului său elev:

— Fustei, sunt mulţumit că mi-ai vorbit atât de sincer, îmi place foarte mult sinceritatea. E cel mai înalt semn al inteligenţei, copilul meu. Îngăduie-mi să te numeso astfel. Am foarte multă prietenie pentru dumneata.

Andrei roşi şi îngână câteva cuvinte care se pierdură. Charlotta avu un zâmbet de uşoară răutate. Domnul von Feuerbach aţinti asupra tânărului, ochii lui jucăuşi, cu o expresie de bunătate.

— Nu fi prea aspru cu nefericitul Gaspar! reluă el. Judecă în loc să simţi; gândeşte-te la condiţiile în care a trăit…

— Închipuie-ţi, domnule Fustei, spuse Charlotta, cât de nenorocit a fost acest copil, care la vârsta când ceilalţi primesc atâtea mângâieri, el a fost aruncat într-o groapă, pe paie nesănătoase, fără aer şi lumină, condamnat la apă

şi pâine, la tăcere, la abrutizare, timp de mulţi ani! Nevinovat, fără să fie măcar în stare să facă vreun rău, a fost tratat ca un criminal!

Andrei fu străbătut, deodată, de un gând displăcut. Cum vorbea domnişoara von Feuerbach de Gaspar! Nu simţea decât milă? Misterul romantic răspândit în jurul pribeagului de la Nürnberg atinsese această inimă fragedă? Lordul Stanhope a făcut – îşi aminteşte – o uşoară aluzie… îl iubea, oare, pe Hauser? Tot ce se poate; de doi ani se ocupă de el, îi dă mii de îngrijiri… El e plăcut ca trăsături. Şi dacă mintea lui e copilăroasă, fizicul său e al unui bărbat în stare să iubească şi să fie iubit. Fiind destinat prin adopţiune, unui rang înalt, s-ar fi putut ca Charlotta von Feuerbach să fi fost măgulită.

— Toate acestea sunt adevărate, spuse el cu o oarecare nervozitate, cu condiţia însă că Hauser să fi fost închis, aşa cum pretinde.

— Dar, cine ar putea s-o nege? Gândeşte-te, domnule Fustei, că de-abia ştia să umble când a sosit la Nürnberg şi n-avea cunoştinţă despre nimic, nici de folosirea patului, nici de flacăra lămpilor.

— Dacă ai fi văzut pe Gaspar ca mine, la primarul Binder, câteva zile după apariţia lui în Nürnberg – spuse

domnul von Feuerbach – n-ai păstra nicio îndoială asupra timpului îndelungat al detenţiei sale. Ştii, Fustei, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât sunt mai convins că numai printr-o minune Gaspar a fost apărat împotriva paraliziei trupului şi a creierului. Numai prin, voinţa lui Dumnezeu n-a ieşit infirm sau nebun din mormântul lui. Trupul şi sufletul său aveau o capacitate de rezistenţă, o sănătate uimitoare. Dar ele nu i-ar fi fost de-ajuns fără îndurarea lui Dumnezeu. Dumnezeu, pe care nu-l putea chema, pe care nu-l cunoştea, deoarece n-a avut nici

măcar această rază de mângâiere…

Închise ochii şi sub pleoapele marelui legist, uscate, după cincizeci de ani de studii şi lucrări, Andrei văzu rostogolindu-se o lacrimă.

Fu mişcat. Îi păru rău că rostise ultimele cuvinte pe un ton înţepător. Avea un suflet generos. Spuse cu o graţie ageră, specific franceză:

— Domnule preşedinte, fără îndoială că am cedat unei păreri preconcepute. Mă feresc poate foarte mult de excepţional şi de dramatic. Dacă îmi veţi îngădui, voi revedea pe Gaspar şi voi încerca să-l înţeleg mai bine.

Un surâs vesel al Charlottei fu răspunsul. Preşedintele aprobă din cap. Soarele intra în odaie, mângâind dosarele prăfuite, cărţile, portretul lui Goethe de pe zid. Andrei îl privi o clipă. Domnul von Feuerbach urmărindu-i privirea spuse!:

— Lumina se duce spre el, lumina pe care-o iubea atâta, pe care o chema în ceasul suprem: „Mehr Licht! Mehr Licht! Au fost ultimele lui cuvinte. Eram acolo. Eram prieteni din tinereţe. Sfârşitul lui a fost senin şi asemănător cu plecarea unui zeu… S-au împlinit doi ani de când a trecut în lumea spiritelor!…

Glasul lui tremura. Îşi apăsă mâna de piept, ca apucat de odurere subită. Charlotta se ridică îngrijorată, o linişti printr-o mişcare. Se schimbase la faţă, de-abia respira… Apoi criza trecu.

*

Câteva zile mai târziu, Andrei veni spre seară. O servitoare, cu faţa vicleană, îi spuse că preşedintele este în grădină. Andrei îl găsi aşezat pe o bancă, lângă un chioşc

de verdeaţă, unde înfloreau iasomia şi ultimii trandafiri. Aerul era dulce şi liniştit. Stelele sclipeau pe un cer aproape negru. Domnul von Feuerbach îşi primi

musafirul cu o plăcere vădită. Vorbiră la început de toate. Apoi preşedintele, atingându-l pe mână, spuse deodată pe un ton ironic:

— Ei bine! Se pare că eşti în cei mai buni termeni cu lordul Stanhope. Locuieşti la hotelul lui, te plimbi cu el, v-aţi dus împreună să-l vizitaţi pe Gaspar… Sunt bine informat, nu e aşa? Ştiu tot ce se întâmplă la Ansbach. N-ai. Rezistat multă vreme la puterea de cucerire a Domniei sale.

— Contele Stanhope, răspunse Andrei oarecum încurcat, s-a arătat faţă de mine foarte politicos, dar vă pot asigura Excelenţă că legăturile noastre au rămas până acuma la o simplă curtenie.

— Nădăjduiesc! – spuse preşedintele. Totuşi, mărturisesc că nu-mi prea plac aceste atenţii ale lordului Stanhope pentru un băiat ca dumneata, care de-abia a ieşit de la universitate. Ele sunt cel puţin ciudate, dacă contele nu urmăreşte vreun interes…

— Ce interes aş putea prezenta pentru el?

Întrebarea îl stânjenea pe bătrân. Nu răspunse.

— Trebuia să te fi prevenit mai mult împotriva lordului Stanhope, copilul meu, şopti el. Nu i-ai arătat destulă rezervă. Am cerut corespondentului meu de la Royal Society din Londra, Lordul Aberystwyth, informaţii amănunţite asupra familiei Stanhope, asupra situaţiei contelui şi asupra consideraţiei de care se bucură în ţara lui pe de altă parte, aştept vizita unei englezoaice, lady Graham, devenită prin căsătorie contesă d'Abersdarf, care mi-a scris şi înainte despre el, cu rezervă. Vom dobândi o lumină folositoare…

La auzul acestor cuvinte. Andrei Fustei nu-şi putu stăpâni o oarecare nerăbdare. Preşedintele se arăta prea bănuitor. Lordul Stanhope era desigur cel mai nevătămător om din lume. Dată fiind apropierea locuinţelor, avusese prilejul să stea de mai multe ori de vorbă cu englezul.

Andrei găsise o adevărată plăcere în aceste convorbiri, iar purtările contelui îi impuneau. Fără să şi-o mărturisească, era măgulit că acest mare serior stră

În care purta un nume istoric şi care străbătuse Europa şi văzuse atâţia oameni şi atâtea lucruri, îi căuta tovărăşia.

Domnul von Feuerbach urmă:

— În ceea ce priveşte direct pe Gaspar, am chemat aici pe Meyer şi pe Hickel şi i-am luat la zor. Nădăjduiesc că de-acum înainte, copilul nostru va fi mai bine tratat. De ce nu vine mai des să mă vadă? El ştie că oricând casa mea îi e deschisă.

— Trece, se pare, printr-o criză de deprimare şi de supărare. Lordul Stanhope, în vizita pe care i-a făcut-o alaltăieri, s-a arătat destul de mândru faţă de el. L-a dojenit pentru nişte neglijenţe mărunte în purtarea lui şi l-a tratat de ingrat. Qaspar s-a îmbufnat. Tăcerea tânărului, proasta lui dispoziţie, l-au plictisit pe conte, care are o fire capricioasă.

— În aparenţă – mai mult sau mai puţin – întrerupe preşedintele. În fond, îl cred foarte calculat.

— Lordul Stanhope i-a spus atunci, că dacă nu se schimbă va înceta să se mai ocupe de el. La plecare a adăugat: „La urma urmei nu-mi eşti nimic. Ce ştiu de dumneata? M-am săturat de atâta mistere şi de poveşti să adormi din picioare!”... Când am ajuns în stradă mi-a mărturisit însă că voise numai să-l sperie pe Gaspar, care ar deveni nesuferit, dacă nu s-ar arăta mai dârz.

Domnul von Feuerbach asculta pe Andrei, fără să pară că dă prea multă atenţie vorbelor lui. Cu ochii în pănunt, urmăresc un gând. Când tânărul tăcu, spuse:

— Dragul meu Fustei, ascultă-mă. Nu poţi să te îndoieşti de afecţiunea mea pentru dumneata. Ai calităţile

pe care le preţuiesc cel mai mult: silinţa şi energia. Eşti pe calea cea bună pentru a ajunge un adevărat savant. Am hotărât împreună liniile principale şi chiar anumite părţi ale lucrării dumitale, care îţi va aduce, nădăjduiesc, cinste şi folos. Ştii acuma ce conţin arhivele noastre; dacă mai ai nevoie de cercetări, le voi cere ajutorului de arhivar, care mi-e devotat. Socotesc că ar fi bine să pleci de pe acum la Mlinchen. Am aflat că e liberă o suplinire

de drept criminal la universitate; asta ţi s-ar potrivi de minune. Am scris adineauri ministrului, pentru a-i cere numirea dumitale.

Andrei rămase încremenit. Preşedintele, care altă dată îl îndemnase atât de stăruitor să-şi petreacă vacanţa la Ansbach, îl poftea astăzi să plece numaidecât, fără un folos real, când jumătate din lucrarea lui era încă nepregătită.

De ce această întorsătură neaşteptată? Bunăvoinţa domnului von Feuerbach pentru el nu părea schimbată, i-a dat o nouă dovadă prin recomandaţia pe lângă ministerul bavarez, unde era atotputernic. Care era deci pricina unei schimbări atât de neaşteptate? Legăturile lui cu lordul Stanhope? Ar fi, desigur o meschinărie nepotrivită cu caracterul preşedintelui. Nu-i place că el o continuă să se ocupe de Gaspar Hauser? Andrei i-ar sacrifica bucuras aceste relaţii. Fără îndoială că Hauser i-a deşteptat curiozitatea, dar dacă asta supără pe domnul von Feuerbach, atunci nu-l va mai vedea.

— Excelenţă – spuse el – vă mulţumesc din toată inima. Sunt fericit să-i datorez profesorului meu din Heidelberg acest post, care mă pune la dăpostul grijilor materiale. Facultatea însă nu s-a deschis şi aş avea marea nevoie să mai lucrez aici o lună. Strâng acum material, care-mi va fi absolut necesar pentru lucrarea mea. În

fiecare zi descopăr ceva nou. Am înaintea mea perspective pe care nu le bănuiam. Trecerea prin Ansbach va fi, astfel, drumul meu la Damasc.

Andrei nu putea să vadă faţa domnului von Feuerbach, care sta aplecat şi acoperit de întuneric, dar îl auzi suspinând.

— Să dea Dumnezeu, prietene. Mai rămâi câtva timp, dacă socoteşti necesar. Dar, crede-mă, nu întârzia.

Noaptea era întunecoasă şi limpede. Din pământ se ridica o mireasmă proaspătă. Pomii îşi profilau frunzele pe cerul punctat cu aur. Andrei îşi ridică ochii şi căută pe Arcturus, Orion şi Vega din constelaţia Lirei, pe care tatăl lui i le arătase pe vremuri, când era copil, pe terasa din Mannheim. Preşedintele rupse tăcerea.

72

Vorbiseră despre drept, apoi, printr-o întorsătură nesimţită, despre politică. Marea fierbere, răspândită în toată. Europa de revoluţia franceză din 1830, se potolise. Parisul renunţase la baricade; tronul lui Ludovic-Filip era asigurat. Polonia, căzută sub jugul cazacilor, Italia, sub acela al foştilor ei domnitori, tăceau. Dar o reacţie primejdioasă părea să se pregătească în Europa centrală, împotriva ideilor de libertate. Suveranii absoluţi căutau să se răzbune de spaima lor. Ţarul, regele Prusiei şi împăratul Australiei, pregăteau pe sub mână o nouă Sfântă Alianţă, îndreptată împotriva monarhiei din iulie.

— Dacă vor merge prea departe – spuse domnul von Feuerbach, credincios ideilor sale din tinereţe – vor dezlănţui un cataclism în care, fatal, vor pieri. Libertatea, ca şi aburul, nu se comprimă peste o anumită măsură.

Andrei răspunse cu focul vârstei şi patriei sale:

— Se va ivi un alt Napoleon, care-şi va întemeia soarta e cauza naţionalităţilor.

— Înoate! – spuse domnul von Feuerbach gânditor. Şi

întrebă deodată:

— Ai de curând veşti de la marea-ducesă Ştefania?

— Mama mi-a scris chiar ieri. Alteţa sa e nervoasă şi iese din ce în ce mai puţin.

— Mă voi duce, poate, într-o zi la Mannheim. Pot obţine o audienţă la dânsa?

— Principesa vă stimează foarte mult, scumpul meu maeştru. Chiar mi-a spus, când am plecat din Mannheim, că la înapoierea mea vrea să-mi vorbească de dumneavoastră.

— Ah! exclamă preşedintele.

Un „Ah" straniu, mirat şi neliniştitor în acelaşi timp, urmat de o scurtă gândire.

— Tiatăl dumitale a fost în serviciul marelui-duce Carol al Badenului, nu e aşa, Fustei?

— Da, Excelenţă. După căderea împăratului s-a căsătorit cu mama şi a intrat în casa marelui-duce. Alteţa sa îl iubea mult şi l-a făcut intendentul său.

73

— Mi-ai spus că a murit curând în urma mareluiduce.

Andrei tresări. Nu-şi amintea să fi vorbit vreodată de tatăl său cu domnul Feuerbach.

— Da, e adevărat, răspunse el, a murit o lună mar târziu, de o congestie – aşa cred. Eram prea mic atunci şi n-am păstrat decât o amintire neprecisă.

— Da, aşa e, repetă preşedintele foarte repede, de o congestie…

Ca şi cum i-ar fi fost teamă de o întrebare a lui Andrei «1 lămuri:

— De multă vreme – e un fel de manie – mă interesez de tot ce priveşte curtea din Baden.

Îşi ridică gulerul redingotei, înfrigurat. Luând braţul lui Andrei, părăsi banca cu greutate şi sprijinit în baston, se îndreptă spre casă.

— Trebuie să intru, am încă de lucru în seara aceasta. Pe curând, micul meu Fustei: ţine-mă la curent cu ceea ce faci. Ai devenit pentru mine aproape un fiu.

Era, într-adevăr, o blândeţe părintească în glasul lui obosit, în privirea atentă a ochilor săi. Tânărul simţi o impresie pe care n-o va putea uita niciodată.

— Prezentaţi, vă rog, Excelenţă, respectele mele domnişoarei von Feuerbach, spuse Andrei luându-şi rămas bun.

— Da, da, îi va face plăcere. Charlotta are multă prietenie pentru dumneata, Fustei.

Trecând prin casa ce părea pustie, profesorul îl conduse pe Andrei până la uşa din stradă. De politeţe, de părere de rău că-l părăsea? Cine ştie! Poate că să-i spună un ultim cuvânt…

— Haidem, adio, copilul meu, adio! Vrei să-mi faci plăcere? Nu-l mai vedea pe Gaspar şi evită-l pe Stanhope.

CAPITOLUL VIII ÎNCHIS

Michael, bătrânul valet de la „Omul Sălbatic* era plin de bunăvoinţă faţă de Andrei şi adesea îi făcea mici servicii. Într-o dimineaţă îl anunţă, la înapoierea lui în hotel, că a trecut un agent ca să-l cheme la biroul de poliţie.

— Nişte formalităţi!… spuse tânărul cu nepăsare. Oamenii aceştia n-au nimic de făcut; trebuie să-şi găsească de lucru.

Biroul de poliţie era condus de locotenentul Hickel, despre care Andrei aflase că era unul dintre supraveghetorii lui Gaspar Hauser.

După o lungă aşteptare într-o cameră întunecoasă, fu introdus la acest funcţionar. Puternic, roşcovan, locotenentul făcea impresia unui măcelar, în uniformă.

— Dumneata eşti domnul Fustei? întrebă el fără să

răspundă la salutul lui Andrei. Eşti francez? Arată-mi paşaportul dumitale.

Fără să se emoţioneze, Andrei scoase din buzunar paşaportul făcut de domnul von Nathusius şi-l întinse poliţistului. Acesta cercetă cu atenţie fiecare rând.

— Dumneata ai obţinut viza pentru München şi nu pentru Ansbach. De ce nu te-ai dus la München, aşa cum ai declarat?

— M-am oprit la Ansbach din plăcere şi pentru studiile mele.

— Trebuia, în acest caz, să te prezinţi la poliţie ca să-ţi legalizezi paşaportul şi să primeşti autorizaţia de a locui în acest oraş. Pretinzi că nu cunoşti legile regatului?

— Nu ştiam, spuse Andrei rece, că trebuie o viză pentru fiecare oraş din Bavaria. Viza pe care o aveam pentru Capitală, mi se părea de ajuns.

La drept vorbind, nici nu se gândise la asta. De când cu mişcările revoluţionare pornite din Franţa, regulamentele bavareze, cu privire la călători, erau foarte stricte.

Locotenentul Hickel bătu în masă cu pumnul lui greu.

— Ce faci la Ansbach? – strigă el ameninţător. Andrei nu se intimidă.

— Consult arhivele Curţii de Apel cu autorizaţia domnului preşedinte von Feuerbach, care-mi face cinstea să se ocupe de mine.

Tonul jandarmului coborî puţin.

— Excelenţa sa? Ai fost în stare să-i înşeli bunăvoinţa. Vor fi cerute informaţii asupra dumitale la Karlsruhe, deoarece paşaportul dumitale vine din Baden. Voi supune cazul ministrului de poliţie al Majestăţii sale, din München. În aşteptarea hotărârii, vei fi ţinut la închisoare.

— Domnule, strigă Andrei scos din fire, vreţi să mă întemniţaţi ca pe un răufăcător, pentru că am comis o greşeală în materie de paşaport?

— Este şi asta. Poate să mai fie şi altceva. Cazul dumitale trebuie cercetat îndeaproape.

Sună. Un agent intră.

— Condu pe acest individ la închisoare. Să i se dea o odaie curată. Înainte, va fi percheziţionat cu grijă. Orice se va găsi asupra lui, să-mi fie adus îndată. Deschide ochii Hans, sau va fi vai de tine. Nu este o afacere obişnuită.

— Domnule locotenent de poliţie, dumneata comiţi un ciudat abuz de putere, de care te vei putea căi. Am giranţi iluştri.

— Pe cine? Să auzim, spuse Hickel, cu pana ridicată.

Andrei era să numească pe mare-a ducesă Ştefania. Un îndemn lăuntric îl împiedică. Orice-ar spune locotenentul* afacerea nu putea fi gravă. Ar fi necuviincios să o amestec pe marea-ducesă.

— Pe cine? – repetă Hickel, obraznic.

 ar chiar pe domnul von Feuerbach, căruia mă voi ţ) plânge de insulta ce mi se aduce şi îi voi cere cauţiunea.

— Nu te împiedic! – spuse locotenentul. ţi se vor da cele necesare pentru scris. Vei avea grijă, Hans! Dar mă îndoiesc că Excelenţa sa, lămurit asupra antecedente

lor dumitale, se va pune chezaş pentru oameni de asemenea speţă.

 ntecedentele mele? Ce insinuezi domnule? Îţi făgăduiesc că vei răspunde del aceste cuvinte.

— Destul! Hans, ia-l de aici!

Andrei strânse pumnii, dar se supuse.

*

Seara, după o zi de nerăbdare, Andrei fu din nou condus în faţa locotenentului Hickel. De data asta, îl

aşteptă cu totul altă primire.

— Binevoiţi să luaţi loc, domnule doctor. Am ţinut să vă anunţ, fără întârziere că sunteţi pus în libertate. Excelenţa sa, domnul von Feuerbach a venit adineauri aici ca să-mi vorbească de dumneavoastră. Aţi câştigat întreaga sa stimă; răspunde de purtările dumneavoastră precum şi de devotamentul dumneavoastră faţă de suveran. În aceste condiţii, am luat asupra mea suspendarea oricărei informaţii în privinţa dumneavoastră, pentru a înlătura orice fel de bănuială ce ar putea cădea asupra dumneavoastră. Am îngrijit ca paşaportul să vă fie pus în ordine; el vă va îngădui să circulaţi de-acum înainte, fără piedici. Îmi rămâne să vă prezint sincerele mele scuze pentru neplăcerea ce v-a fost pricinuită şi care nu stă în puterea mea s-o înlătur. Excelenţa sa a recunoscut-o ea însăşi.

— Domnule, răspunse Andrei foarte rece, această neplăcere, – ca să întrebuinţez termenul dumneavoastră, mi-a fost impusă chiar de dumneavoastră. Era de ajuns să mă opriţi de a ieşi din hotelul meu şi să trimiteţi un agent la domnul von Feuerbach, spre a afla îndată ce fel de personaj primejdios sunt. Aţi preferat să mă arestaţi pentru o viză…

— Nu era vorba numai de viză, domnule doctor.

— Mi-am dat şi eu seama: paşaportul meu nu era decât un pretext.

— Nu tocmai. Dar neregularitatea lui dădea greutate denunţului al cărui obiect eraţi.

— Am fost denunţat? La poliţie? Pentru ce?

— N-ar trebui să răspund acestor întrebări, domnule, dar doresc să mă justific în ochii dumneavoastră. De altfel, Excelenţa sa a fost informată. Mi-a venit o scrisoare anonimă, prezentându-vă ca un agent secret, trimis de

comitatele din Paris, ca să semănaţi anarhia în Bavaria şi să provocaţi o răscoală a populaţiei. Veţi înţelege că datoria mea era să mă asigur de dumneavoastră.

— Domnule locotenent, mă lumeşte foarte mult un asemenea denunţ. Nu mă cunoaşte aproape nimeni la Ansbach. Dacă el există, ceea ce nu sunt sigur…

— Domnule doctor!… bombăni Hickel.

— L-aţi arătat domnului von Feuerbach?

— Nu; astfel de piese nu se comunică niciodată.

— Unui magistrat de rangul Excelenţei sale? glumiţi… Dacă există acest denunţ, nu poate fi decât opera unei farse proaste, sau a cuiva care vrea să mă compromită. Cu ce scop? Sunt francez, dar m-am născut şi mi-am petrecut toată viaţa în Germania…

— Ştiu, domnule doctor…

— Iubesc această ţară şi cred că n-am dat nicăieri prilejul, prin purtarea mea sau prin cuvintele meie, la nicio învinuire de lipsă de respect faţă de autorităţile ei.

— Despre aceasta m-a asigurat şi Excelenţa sa. Credeţi-mă domnule doctor, îmi va părea întotdeauna rău.

Jandramul era vrednic de milă. Andrei avea aproape poftă de râs. Necazul lui se risipea.

— Aşadar, spuse el, pot să mă înapoiez la „Omul Sălbatic44.

— Desigur, domnule doctor. Am înştiinţat, pe cei de la hotel, că aţi fost arestat dintr-o greşeală ridicolă. Excelenţa sa mi-a recomandat aceasta.

O atare atenţie de amănunt îl atinse mult. Preşedintele s-a gândit la toate. Ce delicateţă la acest spirit nobil!

Salută pe locotenentul Hickel, care-l petrecu până în anticameră.

*

Andrei apucă îndată drumul hotelului. Ceasurile de închisoare îl obosiseră. Trebuie să-şi schimbe hainele.

După aceea, cu toate că era târziu, voia să se ducă

la domnul von Feuerbach ca să-şi exprime recunoştinţa.

În vestibulul hotelului „Omul Sălbatic” Michael îl primi cu bucurie.

— În sfârşit, aţi venit, domnule Fustei! Eram foarte îngrijorat. Mă temeam că nu vă vom revedea.

— De ce, bunul meu Michael? Poliţia a comis o greşeală pe care a binevoit s-o recunoască. Era vorba de paşaportul meu.

— A! exclamă Michael, milordul spunea cu totul altceva.

Nu-l putea suferi pe lordul Stanhope, cu toate bacşişurile pe care le primea, pe când tot personalul hotelului, de la gazdă până la cel mai mărunt rândaş de la bucătărie, îşi scoteau şapca cu respect în faţa englezului, copleşindu-l cu „Domnia voastră” şi „Michael îl numea „Milord4 printre dinţi şi nu se sfia să-şi bată joc de năzbâtiile lui.

— Un nobil, da – repeta el – dar un blestemat, prieten bun cu dracul.

Şi îşi făcu semnul crucii, ca un bun catolic.

— Ce ţi-a spus oare, Michael?

— Îndată ce s-a aflat că sunteţi reţinut la biroul de poliţie, mi-a spus că aţi fost arestat din motive politice şi că veţi fi transportat la München. A vrut chiar să strângă în cufăr toate lucrurile dumneavoastră, hârtiile şi rufăria, ca să lase camera liberă; să le păstreze în odaia lui, în cazul când s-ar face o percheziţie. M-am opus şi am avut dreptate, deoarece v-aţi înapoiat.

— E de neînţeles!... Contele nu putea să ghicească din ce cauză eram arestat. Şi de ce se ocupa de bagajul meu? Michael, eşti sigur de toate astea?

— Îmi amintesc întocmai cuvintele milordului. Dânsul spunea: „Francezii aceştia tineri, sunt întotdeauna cam nebuni. De când şi-au gonit pe Bourbonii lor, nu se gândesc decât să răspândească peste tot dezordine. Însă, slavă Domnului, noi suntem într-o ţară în care exaltaţii sunt potoliţi44.

— E prea de tot! murmură Andrei, încercând să-şi pună ordine în gânduri. Lordul Stanhope, mi-a arătat totdeauna o mare simpatie.

— Iată, domnule, aşa mi-a spus şi puteţi să mă credeţi, milordul nu prea mulţumit!

— Este la hotel?

O purtare atât de surprinzătoare cerea o explicaţie imediată.

— Nu; a plecat de abia e un ceas. Nu ştiu unde. E mereu pe drumuri. Dar se va înapoia. Ş-a păstrat apartamentul; de altminteri nu şi-a plătit nici nota.

— Mulţumesc, Michael! – spuse Andrei strângându-i mâna.

Apoi, se urcă în odaia lui.

*

Odaia era în starea pe care o lăsase de dimineaţă. Cu mintea preocupată, el făcu gesturile sale obişnuite. Trase perdeaua persană, acoperi focul cu cenuşă şi se îmbrăcă cu halatul vechi pe care-l adusese din Heidelberg. Îşi întoarse ceasul şi-l puse pe masă. Apoi începu să umble în lung şi-n lat. Călca pe pardoseala de brad, proaspăt spălată, cu un pas elastic, ca un somnambul.

Deodată, se duse de-a dreptul la dulap, unde îşi ţinea cărţile şi hârtiile. Părea că nu fusese nimic atins. Notele de drept erau bine clasate în dosare. Cărţile mari, împrumutate de la domnul von Feuerbach, odihneau în ordine, pe policioare. Totuşi, în rândul de jos, privind de

aproape…

Parcă ar fi fost mişcat un portvizit, în care-şi strângea scrisorile. Îl deschise şi luă scrisorile. Erau patru de la mama lui, două de la prietenul său Hans von Zorn.

Le deschise. Un fir de prai se rostogoli sub degetul său. Îl privi din întâmplare. Nu era un fir de praf, ci un fir de tabac de prizat, foarte fin, auriu… Un fir de tabac din Florida, pe care şi-l comanda lordul Stanhope.

Contele a fost aici. A scotocit în acest portvizit, a citit scrisorile.

Pentru ce?

În jilţul lui vechi, cu coatele pe masă, Andrei cugeta.

Renunţase la masă. Nu-i mai era foame. Un câine de vânătoare, adulmecând o pistă, nu se mai gândeşte la supa

lui. Andrei de asemenea, era pe o urmă proaspătă. Citea cu luare-aminte scrisorile. Erau neînsemnate pentru un străin. Zorn îi vorbeşte de succesele lui feminine de la München, despre cariera lui Andrei… Doamna Fustei, într-un stil şcolăresc, îşi povesteşte viaţa de toate zilele la Mannheim, necazurile ei casnice, şedinţele posomorâte între patru ochi cu marea-ducesă.

Marea-ducesă Ştefania… Ascultând de primul sfat al domnului von Feuerbach, cu toate că surâdea de bănuielile lui, Andrei nu-i spusese lordului Stanhope, că era finul ducesei-văduve din Baden. Scrisorile Minei l-au lămurit în această privinţă: atâta tot. Asta voia să afle contele?

Fără îndoială că nu. Andrei Fustei era un personaj prea mărunt ca un om de însemnătate socială a lordului Stanhope, să se ocupe de rudele şi de anturajul său. Totuşi, n-a şovăit să intre la cel şi să-i răsfoiască hârtiile, ca un spion de rând, cu riscul de a fi surprins. Căuta altceva? Cunoştea relaţiile lui cu preşedintele. Spera să găsească ceva scris de domnul von Feuerbach?

Contele a profitat de arestarea lui Andrei… De fapt, n-a făcut decât să profite? Nu cumva el l-a denunţat? Era însă destul de bine cu locotenentul Hickel, mulţumită legăturilor lor comune cu Gaspar Hauser, ca să nu fie nevoit să adreseze o scrisoare anonimă biroului de poliţie. Doar din viclenie… Trebuie să fi fost între ei o înţelegere ca să scape câtva timp de Andrei. Dar, pentru ce-i stânjenea? De ce se temeau de el?

Singur în noapte, în tăcere, Andrei se gândea cu încordare.

Goethe a vorbit de „ochiul care simte, de mâna care vedeu. Ochiul tânărului simte acum atmosfera de dezmierdătoare făţărnicie cu care l-a învăluit lordul Stanhope. Domnul von Feuerbach îl făcuse atent din nou, cu stăruinţă, în ultima lor convorbire. Prevedea vreo trădare. A lăsat să-i scape cuvântul de primejdie… Da, preşedintele trebuia să ştie…

Lordul Stanhope îl alintase de la prima lor întâlnire; l-a atras la hotelul lui, l-a făcut să vorbească, l-a dus

la Hauser… Urmărea un scop… Totul era uneltit în amabilităţile sale, în mărturisirile şi chiar în ciudăţeniile sale.

Hauser…

Păţania lui Andrei, nu cumva avea vreo legătură cu interesul pe care l-a arătat lui Gaspar? De ce nu? Stanhope, Hickel, preşedintele, sunt toţi amestecaţi în această afacere. În jurul acestei taine vii, pare să se dea o luptă atât de încâlcită, încât nu poţi deosebi pe prieteni de duşmani. Andrei, din nebăgare de seamă, s-a strecurat şi el în această luptă… Îndată a primit o lovitură directă, care, fără domnul von Feuerbach, ar fi fost primejdioasă. Atins de bănuiala politică, risca şase luni până la un an de

fortăreaţă, şi cariera lui ar fi fost sfărâmată. Oamenii pe care-i neliniştea loveau zdravăn…

Lordul Stanhope a şters-o cu un ceas înainte de înapoierea lui. Aflând de la Hickel, de intervenţia preşedintelui, i-a fost teamă să nu fie demascat…

Andrei pusese ceasul să sune şi sări în sus: ora zece! Era prea târziu ca să-i facă o vizită domnului von Feuerbach. Se ridică şi, pe dibuite, aprinse lampa.

— Să încerc să dorm; mă voi duce mâine dimineaţă la preşedinte. Cu ajutorul lui voi vedea limpede.

De dimineaţă, se îmbrăcă. Michael veni ca de obicei să-i aducă cafeaua. Stătu o clipă de vorbă cu acest om cumsecade. Se auzeau clopotele bătând.

— Ce este? O sărbătoare? întrebă Andrei.

— O sărbătoare!? Nu, domnule, răspunse Michael trist, dumneavoastră n-aveţi cum să ştiţi. Preşedintele a murit!

— Domnul von Feuerbach? Eşti nebun Michael?

Valetul dădu din cap.

— A murit azi-noape, se pare că subit. Tot oraşul vorbeşte. Pentru el sună clopotele tuturor parohiilor. Iată, auziţi clopotul mare al catedralei? E un mare doliu pentru Ansbach, domnule…

CAPITOLUL IX CHARLOTTA

Într-o rochie neagră, sub. Păru-i blond, Charlotta era palidă. „Antigona mea” spunea domnul von Feuerbach. Şi Andrei găsea că avea într-adevăr nobleţea Antigonei, această fată tânără care-i întinsese mâna în pragul odăii de lucru, unde murise tatăl ei, fără să aibă măcar o lacrimă în ochi.

El n-a văzut-o din ziua când poporul bavarez a făcut impunătoare funeralii marelui său juris-consult. Împotriva obiceiului, Charlotta a urmat convoiul, pe jos, înconjurată

de cei cinci fraţi, veniţi în grabă din toate colţurile Germaniei. În urma lor, mergea Gaspar Hauser plângând ca un copil.

Andrei nu spera. ca fata să-l primească atât de curând după înmormântare. Obiceiurile se opuneau. Venind să sune la uşa bătrânului său dascăl, înţelegea să arate că nu se îndepărtase, că rămânea atent, respectuos, recunoscător, credincios. Ea va afla, atât era de ajuns. O va revedea mai târziu.

Dar, pe când îşi da numele servitoarei, o uşă se deschise şi domnişoara von Feuerbach păşi spre el.

— Domnule Fustei, doream să-ţi vorbesc. Vrei să intri?

Vocea şi înfăţişarea ei se schimbaseră. Era în ea ceva neînduplecat şi mecanic în acelaşi timp, un fel de asprime, pe care nu i-o cunoscuse. Nimic din spaima copleşitoare în care durerea aruncă, adesea, fiinţele tinere Dar paloarea asta… Părea că nu mai avea sânge în vine…

Se aflau unul în faţa altuia. Jilţul preşedintelui, gol Hârtii şi cărţi pe masa lui, ca şi cumtrebuia să se înapoieze. De asemenea, flori, florile pe „care le iubea. Pe zid, deasupra tapiseriei decolorate, între palme, chipul olimpic al lui Goethe.

O emoţie profundă îi ţinu mai întâi împietriţi şi muţi. Apoi vorbi Andrei, învingându-şi tulburarea. Cu o sinceritate care-i tremura în glas, îşi mărturisi recunoştinţa

pentru bunăvoinţa pe care i-o arătase domnul von Feuerbach, admiraţia şi respectul său pentru o astfel de viaţă dreaptă, nobilă şi rodnică.

Ea răspunse în şoaptă:

— Vă iubea, domnule Fustei.

El tăcu şi înclină fruntea.

Deodată o ridică. Charlotta von Feuerbach, îl întrebă liniştită:

— Ştii de ce a murit?

— De un atac nervos, mi s-a spus. V

— Aşa spun doctorii. Dar se înşală. Tatăl meu n-a murit de moarte naturală.

Andrei îşi strânse buzele... Ce? ea credea... Şi ea?

Fata rosti îndată:

— A murit otrăvit. Tatăl meu a fost asasinat. Sunt sigură. O!! pe îndelete, cu răbdare... De mai bine de un an, sănătatea lui era atinsă şi în fiecare zi puterile lui scădeau. Nebună ce-am fost! Nu-mi dădeam seama de nimic. Am deschis ochii prea târziu. După înapoierea de la München. Era atât de bine atunci, vă amintiţi? apoi greţurile, durerile interne l-au apucat din nou. Acasă vegheam. Afară, însă nu-l puteam urmări. Situaţia lui îl obliga să iasă des în lume. Şi acolo duşmanii lui găseau prilejul nimerit.

— Ce credeţi deci? murmură Andrei.

— Că a fost otrăvi încetul cu încetul, la intervale neregulate, prin doze din ce în ce mai puternice. Era atât de desprins de grijile materiale, încât în timpul unei mese i se putea uşor amesteca în alimente, un praf sau un lichid, fără ca el să observe. În «eara morţii, s-a înapoiat de la o masă pe care o luase la consilierul Hoffmann, un vechi prieten. Au fost acolo cel puţin douăzeci de persoane şi numeroşi servitori, angajaţi speoial. S-a înapoiat... Nu putea să se mai ţină pe picioare... Ca să mă liniştească, se plângea numai de ameţeli. S-a întins pe canapeaua aceasta. M-am dus să-i aduc o cafea. L-am găsit, zece minute mai târziu, alunecat pe jos. Nu şi-a mai revenit. În zori, era mort.

Vocea i se stinse. Dar nu plângea.

Niciodată nu fusese în stare să plângă.

— Aţi vorbit despre aceasta fraţilor dumneavoastră?

— Îndată ce au fost aici. Înainte am tăcut. Ei au ridicat din umeri. Totuşi, cel mare, Ludovic, pentru a mă linişti, a poruncit ca trupul să fie deschis, dar în mare taină, deoarece vă închipuiţi că în orăşelul acesta o autopsie produce scandal.

— Care a fost rezultatul?

— Nimic hotărâtor. Organele erau sănătoase, în afară de o foarte mare iritaţie a stomacului, şi a pilorului. Tatăl meu putea să trăiască încă douăzeci de ani... Doctorii au pus diagnosticul de paralizie nervoasă. Era poate un-efect. Dar cauza? Ei n-au căutat-o, sau n-au vrut s-o spună. Ştiţi, domnule Fustei, arsenicul atacă centrii nervoşi. Sunt sigură că arsenicul a omorât pe tatăl meu

— După cum a omorât pe alţii, înainte...

Ea se sculă de pe scaun.

— Sărmanul meu tată! Atât de generos, atât de bun s-a dăruit apărării celor slabi, ajutând pe cei nenorociţi care veneau la el din toată Germania. Ah! mişeii, nemernicii, fiindcă au putere sau titluri, pot nimici o astfel de viaţă, fără să fie pedepsiţi!

— Pe cine bănuiţi? Vorbeaţi de vrăjmaşi, adineaori. Ce vrăjmaşi avea domnul von Feucrbach, dânsul, care era respectat de toată Europa?

— Mă întrebaţi ce vrăjmaşi? Pe aceia ai lui Gaspar Hauser! Tatăl meu s-a ocupat prea mult de el, ştia prea multe lucruri – lucruri grave, îngrozitoare; – el a descoperit ceea ce aceste personaje puternice aveau prea mult interes să ascundă. A murit din pricina aceasta, domnule Fustei! Erau convinşi că, în ziua când va dezlega taina originii lui Gaspar, nimic nu l-ar fi împiedicat s-o dezvăluie lumii. Avea un caracter atât de integru, atât de cinstit, încât nicio considerare, nicio ameninţare, nicio rugăminte n-ar fi fost în stare să-l oprească.

— Credeţi că ajunsese să cunoască adevărul asupra

filiaţiunii lui Hauser?

— Da, adevărul. Chiar moartea lui o dovedeşte. El pătrunsese taina… îi mai lipseau câteva dovezi, dar era destul de flărz şi de ager spre a le strânge curând. Atunci, ar fi vorbit. Înţelegeţi, domnule Fustei?

— Înţeleg! – spuse el.

Andrei nu mai avea nicio îndoială. Durerea Charlottei von Feuerbach, dacă o încorda ca pe un arc, nu-i tulbura mintea; vedea limpede. Dacă preşedintele devenise primejdios pentru liniştea sau onoarea criminalilor, împotriva unei astfel de conştiinţe nu era decât o scăpare: moartea. Şi a murit.

— Poliţia a ridicat de aici o trăsură încărcată cu hârtii, din ordinul ministrului, deoarece tata, ca preşedinte, exercitase înalte funcţiuni de stat. Tot ceea ce se referea la Gaspar a fost astfel ridicat. Mă aşteptam şi am ascuns rezumatul anchetei, un memorandum, pe care tatăl meu îl scrisese în ultimele zile ale vieţii sale şi asupra căruia punea un deosebit preţ. N-am înştiinţat pe fraţii mei, care l-ar fi înmânat, fără îndoială, autorităţilor… Am să ţi-l încredinţez dumitale.

— Mie?

 uţin înainte de sfârşit, poate-l năpădea o presimţire, tatăl meu mi-a spus arătându-mi acest caiet: „Dacă mi se întâmplă vreun accident, acest memoriu trebuie să ajungă în mâinile lui Andrei Fustei. Va lua cunoştinţă de el şi-l va folosi cum va crede de cuviinţă.

— E o mare cinste pentru mine! – spuse Andrei, palid de emoţie. Nădăjduiesc să mă arăt demn de ea.

— E, de asemenea, domnule Fustei şi o mare răspundere, deoarece vei afla un secret de stat care a nenorocit până acum pe câţiva… Tatăl meu însă avea încredere în dumneata şi eu de asemenea… Dumneata eşti,

acum, singurul care ai putea face aşa ca jertfa tatălui meu să nu fi fost de prisos; iar în aşteptarea zilei când se va face dreptate lui Gaspar, – poate să fienncă departe –, să-l sprijini, să-l aperi. Are mare nevoie. Cred că asasinii se vor întoarce, de-acum înainte, împotriva lui.

— Voi veghea asupra lui Hauser! spuse el cu seriozitate. Dar pe dumneata, te rog să fii prudentă!

Pusese multă duioşie în aceste cuvinte.

— Aş! nu preţuiesc nimic în ochii lor; o femeie…

— Acest memoriu nu e cunoscut de nimeni?

— Numai de mine. Nimeni nu-i bănuieşte existenţa. Aşteaptă-mă o clipă, mă duc să-l caut.

S6

Ea se înapoie îndată, ţinând un mic caiet, îmbrăcat în pânză verde. Îl întinse lui Andrei, cu o mână care nu tremura.

— Ultimele rânduri au fost scrise de tatăl meu în ajunul morţii sale. Ascunde-l sub haina dumitale; casa e supravegheată şi dumneata de asemenea.

— Nu mă îndoiesc, spuse Andrei. Dacă mi-am păstrat libertatea o datorez domnului von Feuerbach.

Pe scurt, el povesti păţania şi intervenţia imediată a preşedintelui.

— Săracul tata! Nu mi-a vorbit de asta. De altminteri, nici n-a avut când. Câteva ceasuri mai târziu, odihnea ţeapăn şi rece. Dumneata trebuie să fi fost în ultimele sale gânduri.

Ea vorbea cu o blândeţe neaşteptată, ce deşteptă în sufletul lui Andrei un sentiment curat, de devotament. Liniştea şi, dacă ar fi putut, chiar viaţa, era gata să le dea pentru împlinirea operei maestrului său, pentru a-l răzbuna, pentru ca această fată să fi putut, într-o zi, să-şi destindă mâinile încleştate şi să zâmbească.

Ea adăugă:

— Lordul Stanhope e un nemernic! L-am urât întotdeauna, din instinct. Memoriul tatălui meu te va lămuri asupra lui, domnule Fustei. Citeşte-l, când vei fi la dumneata în odaie, cu zăvorul tras şi când nicio vizită n-ar putea să te surprindă. Dacă ai nevoie de vreo desluşire, pot să ţi-o dau. Tatăl meu m-a ţinut la curent cu aproape totul. I-am servit adesea ca secretară, ţi-a spus-o... Dar să nu vii aici decât noaptea, când doarme servitoarea. Nu mă încred în ea; nu mă mai încred în nimeni. Din stradă, să baţi uşor de două ori în fereastră. Lucrez sau citesc, totdeauna, în odaia asta. Îţi voi deschide. Nimeni nu va şti că ne-am văzut. Trebuie, nu atât pentru mine, cât pentru dumneata. Partida care se joacă e strânsă. Noi suntem singuri şi avem de-a face cu oameni care nu s-au dat şi nu se vor da în lături din faţa nici unei crime. Domnule Fustei, ia seama...

Andrei nu se gândea deloc la primejdia despre care vorbea Charlotta; se gândea numai că avea s-o revadă, în ciuda doliului ei şi a constrângerilor. Era fericit de încrederea şi prietenia ce i-o arătase.

Îşi strânseră mâinile.

Andrei plecă. Ea îl urmări cu privirea, din dosul geamului. Înainte de a trece de colţul străzii, tânărul se opri şi privi casa o clipă. Pe faţa Charlottei trecu o umbră de părere de rău şi de teamă. Ceea ce purta Andrei în buzunarul hafriei era poate sentinţa lui la moarte.

„Sărmanul băiat!”

Tremura. Se încordă din nou. Era de rasă veche şi vitează. Dorinţa tatălui ei fusese îndeplinită. Trebuia.

Rămase, totuşi, mult timp sprijinită în coate, cu capul în mâini, la masa deasupra căreia preşedintele von Feuerbach se aplecase, ani şi ani de-a rândul.

CAPITOLUL X MEMORANDUM

Dedicat reginei-văduve Carolina a Bavariei, soţia defunctului mare-duce Carol al Badenului, memoriul preşedintelui von Feuerbach cuprindea treizeci de pagini, cu o scriere foarte citeaţă, doar uneori cam strânsă, mai ales spre sfârşit. Stilul său era stilul limpede şi precis al legislatorului.

Prima parte descria sosirea lui Gaspar la Nürnberg, diferitele lui interogatorii, încercarea de asasinat în care era să-şi piardă viaţa. Ea cuprindea, în anexe, numeroase mărturisiri despre care preşedintele nu-i vorbise niciodată lui Andrei şi care dovedeau cu câtă stăruinţă se legase de această dureroasă problemă.

„Copilul, care a fost ţinut atâţia ani închis, trebuie să fie vlăstarul legitim al unei familii mari. Spun legitim: dacă ar fi fost un bastard n-ar fi fost îngropat de viu. Sunt mijloace mult mai simple spre a împiedica pe un copil din flori să-şi cunoască paternitatea.

Pentru a se fi purtat astfel cu Gaspar, interese mari trebuie să fi fost legate de prezenţa sau de dispariţia lui. Atentatul de la Nürnberg dovedeşte că voinţa duşma

nilor săi nu s-a schimbat; voinţa de a-l îndepărta de pe scena lumii, a rămas aceeaşi ca pe vremea întemniţării sale. Această crimă neizbutită, nu putea să fi avut ca mobil ura sau răzbunarea împotriva unei fiinţe atât de tinere şi nevătămătoare. Au vrut ca Hauser să dispară în 1829 – şi de data aceea definitiv – deoarece curiozitatea publică era atrasă către ei; pe de altă parte ancheta începută de autorităţi cinstite asupra deţinerii sale şi încercările practice de a-i deştepta amintirile trebuie să fie neliniştit din ce în ce mai mult pe cei vinovaţi, ameninţaţi să fie astfel descoperiţi.

Copil dintr-o familie mare, am spus-o înainte. Dar ce

se înţelege prin „familie mare”? Trebuie să ne mărginim la o descendenţă distinsă, sau să ducem mai sus bănuielile? Pare îndoielnic ca persoane de o condiţiune oarecare să fi recurs în plină zi la un asasinat îndrăzneţ şi brutal. Beneficiarii acestei îndelungate uneltiri aveau, cu siguranţă, o putere care-i punea la adăpost de orice pedeapsă.

Toate împrejurările referitoare la Gaspar duc la presupunerea că era născut dintr-un neam princiar şi că o conspiraţie criminală l-a făcut să treacă drept mort, pentru a lăsa câmpul liber moştenitorilor. În acest caz, n-ar fi fost de ajuns o simplă răpire, din pricina însemnătăţii politice a copilului; era nevoie de o moarte, care să treacă drept adevărată.

Gaspar Hauser având astăzi, după constatările medicale, între douăzeci şi douăzeci şi doi de ani, am cercetat, pentru a duce la capăt această ipoteză, ce familie princiară din Europa a pierdut – aproximativ în perioada 1811 – 1813 – un copil mic. Nu e decât una, spune „Almanahirt Gotha (f, şi anume: Casa din Baden.

Din căsătoria marelui-duce Carol al Badenului cu *principesa Ştefania, s-a născut un moştenitor frumos şi voinic la 29 septembrie 1812, care s-a stins la 16 octombrie, în acelaşi an, în condiţiuni ce – în studiul scrupulos al faptelor – par deosebit de suspecte. Mărturisirile pe care le-am cules dovedesc că boala, micidui prinţa fost subită. Doica lui plecase, câteva ceasuri, lăsându-l perfect sănătos. La înapoiere, a găsit uşa odăii încuiată*

şi a fost oprită să intre, sub cuvânt că medicii dau îngrijiri copilului. Marea-ducesă Ştefania era în pat, încă suferindă. Doica a vrut s-o înştiinţeze, dar în aceeaşi clipă i s-a anunţat moartea tânărului prinţ. Nici ea, nici marea-

ducesă n-au putut să vadă micuţul lui trup. Autopsia a fost făcută de un medic străin, care nu-l văzuse niciodată viu şi chiar în aceeaşi seară a fost transportat în cavoul familiei, la Prorzheim.

Aceste amănunte mi-au fost destăinuite de o persoană pe care o îndatorasem, contesa Benzel-Sternau, şi care fusese, pe vremea aceea, la curtea din Baden. Doica nu mai trăieşte de câţiva ani, aşa că nu mi-a fost cu putinţă să controlez aceste afirmaţii grele.

Dar, am întâlnit, anul trecut, la Rastatt pe doctorul Kremer, care fusese în 1812 consilierul intim şi medicul obişnuit al marelui-duce Carol. La întrebarea mea, mi-a declarat (rugându-mă să-i păstrez secretul) că n-a fost admis lângă copilul bolnavf cu tot dreptul pe care i-l dădeau funcţiunile sale oficiale şi a fost înlăturat chiar de la autopsie. L-au trecut totuşi, prezent pe actul de îngropare. A protestat cu tărie în faţa mea, împotriva acestei înşelăciuni, care – credea el – a fost comisă cu un scop anumit.

Casa din Baden prezintă particxdaritatea că, alături de ramura legitimă a Zochringenilor, s-a ridicat o ramură puternică, ieşită din căsătoria morganatică a marelui-duce Carol-Frederic cu baroana Geyer, numită în 1796 contesă Îiochberg. În cazul când ramura directă ar fi fost lipsită de urmaşi de parte bărbătească coroana ar fi revenit fiilor născuţi de contesă, în virtutea legii salice. Atotputernică la curte, ambiţia şi intriga în persoană, contesa von Hochberg era femeia care nu se da înlături de la nimic pentru a-şi aduce urmaşii la putere... Începând din 1812, decesele se ţin lanţ în ramura directă: întâi copilul născut la 29 septembrie, apoi un alt băiat, născut la 30 aprilie 1816, care n-a trăităecât un an şi a murit în două ceasuri. La 23 mai 1817, margraful Frederic, ajuns moştenitor, muri la rândul lui. Şi un an după aceea, marele-duce Carol, soţul Ştefaniei, se stinse şi el de o boală misterioasă:

arsuri de intestine, fiori cu

spasme, înăbuşiri. Margraful Ludovic, ultimul din Zochringen s-a urcat atunci pe tron. Era amantul contesei Hochberg şi se spune că-i făgăduise să nu se căsătorească niciodată. Astfel, la moartea lui, în 1830, coroana trecu pe capul celui mai mare din Hochberg, Leopold, astăzi domnitor.

Cele două obiecţiuni principale ce pot fi aduse teoriei mele sunt combătute cu argumente puternice:

1. *Dacă Gaspar e micul prinţ al Casei de Baden, căruia i s-ar fi substituit, în 1812, un copil muribund, de ce a fost lăsat în viaţă şi s-au mărginit să-l ţină închis?*

Voi răspunde că miciil prinţ, în mâinile contesei von Hochberg – care trebuie să-l fi pus sub paza unui servitor de încredere – era o ameninţare şi o garanţie faţă de margraful Ludovic. Aceasta era silit, astfel, să-şi ţină făgăduiala de a nu se căsători. Dacă ar fi întemeiat o familie, îndepărta de la tron ramura von Hochberg şi atunci moştenitorul legitim putea fi scos din ascunzătoarea lui, spre a pune pe margraful Ludovic, ajuns mare-duce, în poziţia de uzurpator.

2. *De ce a fost pus în libertate, în 1828?*

Diferite motive par deopotrivă admisibile:

a) *Păzitorul poate să fi fost cujirins de teamă, sau să ţi simţit o milă târzie. Contesa Hochberg murise de câţiva ani, şi spiritul ei, de nepotolită ambiţie, încetase să însufleţească pe autorii conspiraţiei.*

b) *Această punere în libertate nu se trăgea, oare, din sistemul de şantaj pregătit marelui-duce Ludovic, care pe vremea aceea dizgraţia se aproape – desigur sub imperiul remuşcărilor – pe fratele său vitreg şi moştenitor, pe margraful Leopold, şeful Hochbergilor?*

c) *În sfârşit, se credea că, fiind slăbit de trup şi de minte*

prin închisoare, fără amintirea primei lui copilării, neştiind nici măcar să vorbească9 tânărul va deveni cu totul şi pentru totdeauna nevătămător în rândurile unui regiment. Presupus fiu de soldat, ajungând soldat el însuşi, dispărea în mulţimea anonimă a trupei. Era declasarea lui, înmormântarea lui definitivă, de o mie de ori mai sigură decât odiosul cavou, care putea oricând să fie descorw + vrintr-o întâmplare, sau prin vreo tră*

91

dare. Nimeni nu s-ar fi dus vreodată să caute pe prinţul legitim al Badenului sub uniforma unui călăraş bavarez. Socoteala aceasta era să reuşească. Din nenorocire, zgomotul prea mare, ridicat în jurul pribeagului de la Nürnberg, minând planurile conjuraţilor, i-a împins la asasinat. De unde atentatul din octombrie 1929. E o întâmplare că n-a reuşit.

Teza care face din Gaspar Hauser pe fiul mareluiduce Carol primeşte o confirmare ciudată prin interesul neobişnuit pe care lordul Stanhope îl arătă, de trei ani, copilului nostru găsit. Am crezut la început – ca toată lumea – în mişcarea spontană a unui spirit bizar, dar binefăcător. Dar dovezile de afecţiune extravagantă şi chiar echivocă, banii, darurile cu care-l copleşea, dorinţa vădită de a se face în felul acesta stăpân pe sufletul tânărului, scopul hotărât de a pune mâna pe el prin adoptare, vrăjmăşia arătată de Domnia sa tuturor acelora care se îngrijeau de Gaspar şi îi erau sincer ataşaţi, ca domnii Binder, Daumer, von Tucher, în ultimul timp eu însumi, în sfârşit şi mai ales încăpăţânarea pe care o punea, voind să dovedească filiaţiunea ungară a lui Hauser, mi-au dat nespus de mult de gândit.

Am ţinut să mă informez asupra acestui personaj, iar pe măsură ce primeam veşti despre el, această datorie mi se părea din ce în ce mai însemnată. Am fost, astfel,

împins să fac demersuri, ce-ar putea fi găsite indiscrete, dar al căror rezultat era limpede: lordul Stanhope se făcuse, contra plată, agentul acelora care l-au lipsit pe Gaspar de familie şi de nume şi care căutau, cu orice preţ, să-l împiedice de a le regăsi.

Prin doamna von Abersdorf (născută lady Graham) am aflat că lordul Stanhope, după o viaţă din cele mai furtunoase, se găsea într-o poziţie foarte încurcată. Cartofor, desfrânat, desconsiderat de propria lui familie, în proces cu tatăl său, ţinut la distanţă de soţia sa şi de cei doi copii ai săi, a venit în Germania ca reprezentant al societăţilor metodiste engleze şi pentru a căuta bani. El, care trăia la Londra de pe urma femeilor cu moravuri uşoare, nu s-a temut să se facă editorul şi vânză

torul ambulant al Cărţilor Sfinte. Era gata să întreprindă orice pentru cine îl plătea cu un preţ bun.

De la întâia lui apariţie la Nürnberg, la 22 octombrie 1829, cinci zile după atentatul săvârşit împotriva lui Gaspar, lordul Stanhope, căruia puţin timp înainte părea să-i lipsească necesarul, era înzestrat cu scrisori de credit pentru sume foarte mari. Aceste scrisori proveneau de la casele de bancă din Frankfurt şi Karlsruhe, mai cu seamă din acest ultim oraş, de la domnul Solomon Haber, bancherul curţii din Baden. Lordul Stanhope, pentru a-şi afişa bogăţia, a depus aceste scrisori de schimb la bancherul Merkel din Nürnberg, împotriva obiceiului curent, de a fi păstrate în stăpânirea creditorului, până în clipa când se serveşte de ele. În loc să le transforme în bani la scadenţă, el se mulţumea să ceară pe ele din când în când avansuri, ca şi cum ar fi fost ţinut să dea socoteală de folosirea lor. Aceste fapte mi-au fost confirmate de domnul Merkel, o cunoştinţă veche a mea, care găsea foarte ciudate procedeele lordului Stanhope.

Supravegherea la care l-am supus, fără ştirea Domniei sale, a dovedit că se ducea adesea fie la Nürnberg, fie la Karlsruhe, unde părea să fie în legături intime cu margraful Wilhelm al Badenului (fratele mareluiduce regent) şi cu maiorul Hennenhofer, fost şef al poliţiei secrete din Baden. După aceste convorbiri, lordul Stanhope reapărea lângă Gaspar şi de fiecare dată potrivea o uneltire nouă pentru a pune mâna pe el. Încercarea de adoptare, pe care a amânat-o până acum, era cea mai neruşinată, deoarece are doi copii – şi legea engleză interzice părinţilor cu familie să adopte.

Lordul Stanhope a avut cea mai proastă înrâurire asupra lui Gaspar şi l-ar fi pervertit cu totul, dacă firea bună a adolescentului şi sila înnăscută pentru vin, nu i-ar fi stat împotrivă. Unealtă vicleană a duşmanilor lui Gaspar, acest aventurier de înaltă obârşie pare un pericol statornic pentru liniştea şi libertatea lui... nu îndrăznesc să spun mai mult. Am păstrat, totuşi, menajamente faţă de englez, gândindu-mă că dacă cei care-l foloseau, U ve*deau descoperit, l-ar fi înlocuit îndată printr-un alt*

agent, asupra căruia aş fi avut – poate – mai puţine motive de atac. Pe acesta îl cunoşteam şi puteam să-l dau de gol la timp.

Am reînnoit, în ultima vreme, legături afectuoase şi de încredere cu unul din foştii mei elevi de te Heidelberg, domnul Andrei Fustei, finid marei-ducese Ştefania, care, la sosirea lui la Ansbach, s-a interesat, fără niciun scop hotărât, din cazul Hauser. Lordul Stanhope s-a legat îndată de el, a încercat să-l învăluie şi să-l ademenească.

— Nu pare să reuşească, aşa că va încerca desigur să-l compromită. Dar nădăjduiesc săi de joc planurile şi să-i comunic domnului Fustei taina mea, ceea ce n-am făcut până acum, nu pentru că m-aş fi îndoit de curajul sau de

discreţia lui, ci fiindcă mă tem că voi atrage asupra capului său o primejdie, a cărei însemnătate n-o va cumpăni îndeajuns. Ar trebui, totuşi, să mă hotărăsc. Sunt bătrân, sănătatea mea scade. Dacă voi dispărea trebuie să-mi urmeze un om de inimă, care să pătrundă taina acestui groaznic şir de nelegiuiri şi, cruţând interesele persoanelor ilustre, – a căror onoare este în joc – să facă, în sfârşit, dreptate acestui nenorocit copil. Această sarcină, din motive pe care le va descoperi destul de curând nu se potriveşte nimănui mai bine decât fiului lui Gerard Fukel.

La punctul unde am ajuns, identitatea lui Gaspar cu fiul legitim al marelui-duce Carol şi al marei-ducese Ştefania, declarat mort la 16 octombrie 1812, îmi pare vădită; aş răspunde în faţa suveranilor mei şi a lui Dumnezeu. Un singur gol – cu adevărat însemnat – rămâne de împlinit în urzeala pe care am ţesut-o; descoperirea locului unde a fost ascuns Gaspar şi aceasta, vizitându-se metodic regiunea de Nord a Marelui Ducat *al Badenului şi împrejurimile Nürnberg-idui, întrebând oamenii de la ţară, etc.*

Socotesc să însărcinez cu această cercetare pe domnul Fustei, care poate să se deplaseze mai uşor decât mine şi mai în taină.

Anselm von Feuerbach.

94

Notă: „Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât cred că maiorul Hennenhofer a jucat un rol hotărâtor în toată afacerea aceasta. E un personaj primejdios. Fost ofiţer de ulani, el a însoţit pe marele-duce Carol la Congresul de la Viena în 1814 (marele-duce a fost victima unei încercări de otrăvire, care n-a fost niciodată lămurită).

— Intim! al margravului Wilhelm, prinţ pervertit şi făţarnic, Hennenhofer s-a impus ministrului-preşedinte,

domnul von Berstett şi, înnobilat, a ajuns la funcţiuni înalte. El a condus poliţia marelui ducat. Din motive necunoscute, a ieşit de timpuriu la pensie şi locuieşte, vara, la Mahiberg. E văzut adesea la Karlsruhe, unde şi-a oprit o locuinţă. Îşi păstrează intrările la curte şi pe lângă guvern. Secţiunea Afacerilor Străine i-a încredinţat misiuni însemnate în două rânduri. Lordul Stanhope a petrecut trei zile, anul trecut, la Mahiberg. Ar trebui căutat în partea aceea".

*

Andrei sfârşi citirea memoriului cu fruntea muiată, de sudoare. I se părea că aude chiar vocea bătrânului magistrat, mort pentru că a urmărit dreptatea.

— Un suflet mare! – spuse el închizând caietul* ştiinţa şi gloria l-au lăsat omenos. Vai! de ce n-a vorbit, mai curând! Fata lui şi cu mine l-am fi apărat mai bine…

Andrei nu se mai îndoia că preşedintele ajunsese să descopere adevărul. Din acest memorandum îngrijit, serios, ale cărui cuvinte au fost toate cântărite, izbucnea pentru el o strălucitoare şi năvalnică lumină. Vedea goluri în raţionamentul domnului von Feuerbach; poate chiar unele deducţii, în privinţa lordului Stanhope, îi păreau riscante. Chestiunea scrisorilor de schimb – de pildă – avea ea însemnătatea pe care i-o dădea preşedintele? Legăturile lui cu margaful Wilhelm, v cartofor şi beţiv, puteau fi altfel explicate decât prin nevoia de a plănui acţiuni criminale. Dar, erau amănunte. În esenţă: identitatea lui Gaspar Hauser cu fiul cel mare al Ştefaniei era stabilită. Andrei era convins că preşedintele nu se înşelase asupra acestui punct. Da, Gaspar fu

9S

sese într-adevăr victima mârşavei ambiţii a unei femei, ai cărei complici urmăreau şi după moartea ei, aceleaşi scopuri, din motive de stat, fără şovăire în faţa

crimei…

Gaspar Hauser nu era un vagabond, un aventurier îndoielnic, care-şi procura bani din mila publică; el era vlăstarul celei mai vechi case princiare din Germania. El avea un nume, o familie, o moştenire. Orfanul Europei avea o mamă. „Scumpă alteţă, închisă în fortăreaţa din Mannheim, copilul tău nu este mort, soarta ta nu e pecetluită! Vei ieşi din doliu, vei scăpa de spioni, vei reîncepe să trăieşti”. Ce bucurie va avea! Ea care pierduse totul, care nu mai nădăjduia nimic!… căci desigur nu şi-a închipuit niciodată că acel tânăr misterios, a cărui aventură de-abia o cunoştea din ziare, ar fi putut avea ceva comun cu întâiul ei născut, dispărut atât de timpuriu şi într-un chip atât de straniu… Totuşi, Minna Fustei spusese fiului ei că principesa era mai tristă de câţiva ani. Lucru mai ciudat, ea voia să-i vorbească lui Andrei de domnul von Feuerbach. Poate ştia că el servea de tutore lui Gaspar. Se gândise oare că ar fi vreo uneltire? Nu! nu e cu putinţă… Dar spiritul ei a fost izbit de un fel de presimţire, străbătut de o licărire nehotărâtă şi de scurtă durată. Acum, când domnul von Feuerbach nu mai era, va fi el, Andrei, micul ei protejat, care, printr-un capriciu al sorţii, ca o răsplată a binefacerilor ei, îi va reda copilul. Duşmanii lui Gaspar au avut dreptate când au ghicit, de la început, în el, un adversar. Ei au crezut că phn gonirea lui din Mannheim, vor tăia singura legătură, care rămăsese între marea-ducesă şi lumea din afară. Dar soarta tulbură cum îi place socotelile oamenilor. Întâmplarea, care făcuse pe Andrei să se oprească câteva ceasuri la Ansbach, l-a dat ca moştenitor şi confident bătrânului său profesor, zădărnicind astfel asasinatul preşedintelui…

Rămase pe gânduri. Apoi, un gând străbătu prin toate celelalte care mişunau în mintea lui. Se desprindeau trei rânduri din memorandum, pe care nu le înţelegea!

„Această sarcină, din motive pe care le va descoperi

destul de curând, nu se potriveşte nimănui mai bine decât fiului lui Gerard Fustel”.

96

Ce a vrut să spună domnul von Feuerbach? Făcea aluzie la devotamentul arătat stăpânilor săi de fostul aghiotant de gardă? Fără îndoială! Dar cuvintele „Din motive pe care le va descoperi destul de curând… u nu se aplicau. Ele cuprindeau o ameninţare.

O bătaie uşoară în uşă îl făcu să tresară, împrăştiindu-i gândurile. Andrei puse memorandumul în sertarul mesei şi se duse să deschidă. Michael îi întinse un mic pachet şi o scrisoare. Ea purta ştampila poştei din Mannheim. O scrisoare autografiată a marei-ducese.

„Am primit cu plăcere veşti de la dumneata, dragul meu Andrei, dar să-ţi spun sincer nu mă aşteptam să-mi vină din Ansbach. Ce faci acolo? Lucrările dumitale, arhivele – ştiu bine – mi-ai povestit asta. Dar simt că e un pretext. Trebuia să fii, de multă vreme, la München. Cumnata mea Carolina s-a înapoiat; că mi-a scris că este gata să sprijine interesul ce ţi-l port. Trebuie însă să-i dai prilejul.

Finule, eşti într-adevăr pe c’le să-ţi strici afacerile. Nimic însemnat nu te reţine la Ansbach. O dragoste trecătoare, poate. Nu-ţi compromite pentru aşa ceva viitorul. Gândeşte-te mai întâi la situaţia dumitale! îţi vorbesc cu experienţa unei femei bătrâne; mă vei înţelege.

Am primit, acum câteva zile, vizita contelui Stanhope, pe care-l întâlnisem, pe vremuri, la Karlsruhe. Trecând prin Mannheim a ţinut – spunea el – să-mi prezinte omagii. Acest lord este printre cei mai distiaşi şi amabili. Mi-a vorbit de dumneata cu simpatie, lăudând neîncetat inteligenţa şi ţinuta dumitale. Dar şi dânsul socoteşte că-îţi pierzi vremea la Ansbach. (Vezi că toţi cei care ţin la dumneata sunt de aceeaşi părere?). Conr tele a împins

atenţia binevoitoare într-atât, încât a dorit să cunoască pe mama dumitale, căreia i-a făgăduit să se intereseze de dumneata şi să te introducă în lume. Biata Minna radia de fericire. Când i se vorbeşte de fiul ei!…

7 – c. 610

Ţine-mă la curent cu lucrurile dumitale şi anunţă-mi plecarea la München! Ai, poate, nevoie de bani? Iată un bon de 3.000 de fiorini, depuşi la domnii Friedmann/ bancheri din Ansbach, ce-ţi vor îngădui să ţii un rang onorabil în capitala Bavariei.

Îţi trimit o bomboniera, care aparţinea soţului meu şi pe care regina Carolina mi-a cerut-o pe timpuri. I-o vei duce, din partea mea, în amintirea fratelui ei. Va fi o foarte bună introducere pe lângă dânsa.

Crede, dragul meu Andrei, în sincera mea afecţiune.

„Ştefania-Napoleon”.

— Sărmana principesă, sărmana mamă! murmură Andrei. Stanhope a învălui-te şi pe dânsa în reţeaua lui Dacă ar fi fost nevoie de o dovadă mai mult, că preşedintele descoperise adevărul, iat-o. Li supăr aici. Ei ţin să părăsesc Ansbachul. Voi rămâne, deci! Voi veghea asupra lui Gaspar. Voi încerca să fac pentru el puţin din ceea ce ar fi făcut domnul von Feuerbach. Cariera mea va fi compromisă? Aş! am timp să mă gândesc la ea, sunt tânăr şi viaţa e lungă. Vom vedea mai târziu dacă marea-ducesă mă va învinui că am rămas la Ansbach, împotriva ordinelor ei.

Andrei era foarte* liniştit, stăpân pe el. Luă pachetul, care atârna uşor, şi găsi în el o cutie de baga simplă, dar de o lucrătură frumoasă franţuzească. Capacul era împodobit cu portretele marelui-duce Carol şi Ş’tefanici, aşezate faţă în faţă.

— Ce femeie delicată, atât le gingaşă în bunăvoinţa ei! Trimiţându-mi acest dar pentru regina Carolina, credea

că mă va obliga să plec. Voi găsi o scuză. Aceşti 3.000 de fiorini, care n-ar fi avut nicio întrebuinţare ieri, sunt astăzi bineveniţi. Voi avea nevoie de bani.

Îşi puse cecul în portvizit şi cutia în buzunar.

98

CAPITOLUL XI UN ALT GASPAR

Mai întâi trebuia să-l revadă pe Hauser. Andrei se temea că nu-i va putea vorbi în libertate, la Meyer. Se duse, deci, să-l aştepte la ieşirea lui de la grefa Curţii de Apel, unde lucra în fiecare zi până la ora cinci.

Aşteptă cu o emoţie pe care nu şi-o putea stăpâni. Tot frământând în minte termenii memorandum-ului, s-a ivit în el o nevoie neapărată de a cerceta, de a şti. Credinţa în teoria domnului von Feuerganh, asupra obârşici lui Gaspar, nu se clintise. Dar examinând-o cu sânge rece, îi mai lipseau încă multe elemente solide pentru a deveni un instrument public de convingere. În unele părţi, teoria se baza pe simplă intuiţie. Trebuia completată, întărită, printr-o recoltă de fapte. Trebuia mai cu seamă

— Chiar preşedintele a sugerat-o – să se descopere cele două verigi principale care lipseau: locul unde a fost ţinut închis copilul şi temnicerul lui. Numai atunci lanţul ar fi fost întregit, iar pentru Gaspar ar fi sunat ceasul să-şi revendice starea civilă.

Hauser apăru în curte şi se îndreptă spre poartă. Era singur; mergea destul de încet, ca şi cum ar fi păstrat o uşoară stingherire în umblet. Pălăria lui de catifea cenuşie era aşezată puţin pe ceafă. Părea adâncit în gânduri.

Când zări pO Andrei, clipi din pleoape. La început, grăbi pasul. Dar, aruncând repede o privire în jurul lui, îşi reluă o înfăţişare adormită.

Spuse bună ziua lui Andrei, fără să arate surpriză sau plăcere. Totuşi, privirea lui deveni mai ageră şi obrajii i se

îmbujorară.

Parcul oraşului, grădina frumoasă şi umbroasă, aproape întotdeauna goală, îşi înălţa frunzele în cealaltă parte a pieţii.

— Nu îndrăznesc să întârzii astăzi! – spuse încet Gaspar. Trebuie să fiu în zece minute la domnul Meyer.

Soldatul pensionar, pe c. Are-l vezi în urma mea, este însărcinat să vegheze ca să nu mă abat din drum. Vino cu mine acasă. Cred că domnul Meyer a ieşit; vom putea sta de vorbă.

Merseră împreună pe Capuzinergasse şi Theaterstrasse, spre locuinţa lui Meyer, schimbânci câteva cuvinte fără însemnătate. Din când în când, Gaspar se uita înapoi.

În pridvorul casei, întâlniră pe doamna Meyer, care nu binevoi să răspundă la salutul lui Andrei şi se închise, bombănind, în bucătărie.

— Locuiesc acum la al doilea etaj, spuse Gaspar pe scară; domnul Meyer mi-a dat altă odaie.

Era mai degrabă un pod decât o odaie. Pereţii spoiţi cu var, un pat de campanie, o masă de brad, două scaune de paie. Dar de la fereastra strâmtă, se putea avea o privelişte întinsă asupra oraşului.

— De ce te-au urcat aici? – întrebă Andrei.

— Domnul Meyer mi-a spus că trebuie să mă obişnuiesc cu o viaţă simplă. Se pare că este dorinţa lordului Stanhope. Am schimbat odaia, la două zile după moartea domnului von Feuerbach.

Se duse la uşă, o întredeschise, apoi o închise fără zgomot.

— Suntem singuri – spuse el.

Faţa lui se lumină. Se apropie de Andrei şi mărturisi cu un fel de bucurie sfioasă:

— Sunt mulţumit că ai venit, sunt mulţumit. Nu mai văd pe nimeni acum, decât indiferenţi sau oameni de care mă tem. Sunt singur de tot. Iar domnul von Feuerbach nu mai e aici ca să mă sprijine.

O lacrimă îi alunecă de-a lungul obrazului. Sta în picioare, lângă fereastră. Andrei îl privea cu atenţie. „Nu seamănă prin nicio trăsătură cu marea ducesă, se gândea el. Poate părul…”

Gaspar întrebă:

— Ce face domnişoara von Feuerbach? N-am văzut-o de la…

— E plină de curaj, spuse scurt Andrei. Doliul o împiedică să iasă, dar nu te uită. Se interesează de dumneata, tot ca în trecut.

100

Gaspar suspină.

— Domnul von Feuerbach, urmă el, ca şi cum şi-ar fi înnodat gândul cu altul dinainte, domnul Feuerbach… spuneam că era aspru, dar nu e adevărat. Venea des la mine. Îndepărta pe Meyer, se aşeza cu bastonul între genunchi şi-mi vorbea cu blândeţe. Mă întreba despre studiile mele, îmi aducea cărţi. Iată ultima carte: „Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister44. Citesc din ea câteva pagini în fiecare secă, în amintirea lui… Mă mângâia pe obraz, pe păr, ca pe copilul lui. Apoi tăcea şi mă privea, mult timp. Avea o înfăţişare atât de bună atunci, încât îmi venea să îngenunchez şi să-i sărut mâinile… Dar nu îndrăzneam; el n-a ştiut niciodată cât îl iubeam!…

Gaspar plângea cu lacrimi înteţite. Andrei era plin de uimire şi de milă.

Destăinuirile preşedintelui îl făceau, să se apropie de Hauser în alt fel! Sau tânărul s-a schimbat sub lovitura acestei morţi şi a constrângerii impusă vieţii sale?

Nu mai găsea la el semeţia, afectarea aceea

vanitoasă, nici înfăţişarea vicleană, care l-au dezgustat atât la prima lor convorbire. Gaspar redevenise simplu, modest, blând, aşa cum spunea domnul von Feuerbach că fusese odinioară. Andrei nu-şi stăpâni o exe lamaţie spontană:

Ah! Gaspar îmi placi mult mai mult aşa!

Îi luă mâinile şi i le strânse cu putere.

Gaspar nu părea să înţeleagă. Andrei spuse cu oarecare stânjenire:

— Ai dreptate, Gaspar, să-ţi pară rău de domnul von Feuerbach. A făcut mult pentru dumneata, mai mult decât îţi poţi închipui…

În cilpa aceea, Andrei fu ispitit să-i destăinuie lui Hauser, nu că preşedintele a plătit cu viaţa devotamentul său, – o astfel de destăinuire n-ar fi făcut decât să arunce pe adolescent în deznădejde –, dar că cercetările legistului au ajuns la concluziile temeinice, care-i deschideau calea către o mamă ilustră şi un nume istoric. Un scrupul îl opri; fără îndoială acelaşi scrupul care i-a impus tăcere domnului von Feuerbach. Mărturisind lui Gaspar taina naşterii sale, el va fi împins, în mod fatal, la vreo nesocotinţă.

Trebuie să întregească mai întâi opera întreprinsă de fostul său maestru; după aceea va sosi timpul să vorbească.

Se mulţumi să spună:

— Nu deznădăjduiesc Gaspar; îţi rămân prieteni. Protectorii dumitale din Niâmberg, bunul primar, domnul Daumer…

— Sunt departe.

— Nu vei cere în zadar sprijinul lor. Şi eu sunt aici. & at. A să te ajut, să te apăr, dacă vrei să-mi dai încrederea dumitale.

— Ştiam că dumneata trebuie să pleci la München.

— Mai rămân câteva luni. Nu voi pleca, Gaspar, înainte ca soarta dumitale să fie definitiv asigurată.

Gaspar Hauser se roşi tot. Apoi spuse într-un fel serios şi colilăros totodată:

— Îţi dau toată încrederea mea. Vei fi prietenul meu, nu-i aşa?

— Da Gaspar, ţi-o făgăduiesc!

— Vei veni să mă vezi? Dacă ai şti cum mă plictisesc uneori!

— Dar ai lecţiile dumitale, lucrul, vioara… Nu te duci des la pastorul Fuhrmann? Se spune că e foarte bun.

— Da, da, el e foarte bun; caută să mă distreze. Dar…

Şi lăsă capul în jos.

— Domnule Fustei, poate n-ar trebui să-ţi mărturisesc… Mi-e frică.

— Frică? De ce ţi-e frică? fiinţe prigonite.

— Nu ştiu dacă vei înţelege. Altă dată eram mai curajos; după ce-au încercat să mă omoare la Niâmberg, îndată ce mi-a trecut prima spaimă, mi-a revenit încrederea şi chiar uitarea. Dar, de când nu mai e domnul von Feuerbach, mi se pare că sunt înconjurat de duşmani nevăzuţi, care mă vor lovi cu primul prilej. Cum se înserează, nu mai îndrăznesc să ies afară. Adesea m-am înapoiat acasă alergând de-mi ieşea sufletul, înspăimântat, pentru că simţeam în spatele meu umbre

Răsuflă nervos, tot trupul lui era zbuciumat. Andrei îi puse mâna pe umăr. Gaspar adăugă:

— Nu sunt întotdeauna umbre… Vei crede că exagerez, dar mă înspăimântă şi oamenii din jurul meu. Domnul Meyer, care se îmblânzise puţin, este acum mai aspru ca oricând cu mine. Şi locotenentul Hickel, mai cu seamă el Mă priveşte cu o faţă atât de brutală, cu ochi atât

de răi… El mă crede un şarlatan, un criminal… Vrea să mă ducă într-o călătorie în Franconia. N-am să mă m-a. Poiez, vei vedea… N-am să mă înapoiez! Au să mă omoare acolo…

Glasul lui nu mai era decât un murmur sfâşietor. Obrajii i se trăseseră de emoţie. Ochii îi rătăceau. Andrei îi spuse cu o blândeţe frăţească:

— Unişteşte-te Gaspar! Toate aceste primejdii sunt închipuiri, crede-mă. Institutorul Meyer poate să fie foarte displăcut, dar e un om cinstit, după părerea chiar a domnului von Feuerbach. Locotenentul Hickel nu va îndrăzni să interprindă nimic împotriva dumitale. Desigur, nici n-are de gând. Îl cunosc. E un fel de jandarm grosolan şi semeţ, dar respectă legile. Apoi, autoritatea consilierului Hoffman, care înlocuieşte în tutela dumitale pe preşedintele von Feuerbach, nu le protejează îndeajuns?

— Consilierul? Nu-l văd niciodată. E întotdeauna la Miânchen. I-am scris spre a mă plânge că mi s-a luat jurnalul; nici nu mi-a răspuns. Un caiet pe care scriam în fiecare zi ce făceam şi unde îmi însemnam amintirile. Lordul Stanhope mi l-a luat prin locotenentul Hickel.

— Lordul Stanhope… Dacă vine aici, Gaspar, nu te mai încrede în el. E un om cu două feţe.

Tulburat de această explozie de nelinişte, Andrei încearcă. Din nou să-l facă pe Gaspar să raţioneze. Să fugă din Ansbach ar fi cu neputinţă. Era prea bine supravegheat; la cel mai mic pas suspect ar fi fost arestat şi atunci s-ar strânge şi mai mult reţeaua în jurul lui.

— Trebuie să ai răbdare Gaspar. Te asigur că în curând situaţia dumitale se va schimba. Mă ocup de dumneata şi cred că peste puţin timp îţi voi putea spune cine eşti şi din ce familie faci parte. Fă cu locotenen

tul Heckel călătoria aceea în Franconia; nu ţi se va întâmpla nimic. Dimpotrivă, schimbarea. Locului, vederea

altor chipuri te va distra. În trecere vei vizita prietenii din Ntimberg.

Gaspar Hauser, încovoaie umerii şi se aşează copleşit.

— Nu înţelegi, nici dumneata nu înţelegi! – murmură el.

— Te înţeleg foarte bine… Dar trebuie să câştigi timp. Pentru a judeca intrigile duşmanilor dumitale nu suntem destul de pregătiţi. Dacă mă ajuţi ne vom întări. Mă gândesc, chiar, că şederea dumitale în Franconia

f

oară să ne fie de folos. De ce te duc acolo? Nu ştiu.

n orice caz, reschile ochii bine şi vezi dacă nu cumva recunoşti locurile pe unde ai trecut, când temnicerul dumitale te-a adus la Nürnberg. Pe de altă parte, eu vreau să fac excursii în regiunea care se întinde între Ansbach, Würtzburg şi Odenwald. Nădăjduiesc să găsesc vreo urmă.

Faţa lui Gaspar se însufleţi îndată.

— Domnule Fustei, ascultă! M-anvgândit mult la asta. Mai ales în ultimul timp. Am petrecut ceasuri întregi deasupra hărţilor pe care mi le-a dat domnul von Feuerbach. El credea că închisoarea mea se afla în jurul Nürnbergului şi că am fost ocolit mult în timpul acelor zile de călătorie, pentru a mă înşela şi a mă împiedica să găsesc vreodată drumul.

— Nu eşti de aceeaşi părere?

— Nu. S-a căutat în partea aceea şi nu s-a găsit nimic. Trebuie căutat aiurea. Când îmi adun amintirile sunt sigur, mă auzi domnule Fustei? sunt sigur că am umblat multă vreme prin păduri mari. Numai cătfe sfârşitul drumului am zărit – pentru prima oară – pajişti şi câmpii…

— Iată ceva nou, mi se pare – spuse Andrei.

 unt clipe când negura care-mi umple mintea se destramă şi fapte izolate apar dintr-odată… nu mă întrerupe, avem puţin timp. Domnul Meyer se va înapoia…

Când am plecat, paznicul şi cu mine am trecut printr-o alee cu arbori înalţi, care ascundeau cerul… Cam după un ceas de drum, am ajuns pe o întindere

mare acoperită cu iarbă delicata, o poiană… Ne-am oprit să bem apă. Lângă un grup de copaci, se afla un izvor. Şi cum nu mai eram în stare să mă târăsc, omul m-a luat acolo pe umeri, ca să mergem mai departe.

După aceea trebuie să fi urcat un deal… Am adormit. Când m-am trezit, paznicul mă pusese jos, pe pământ. Mă sili să merg înainte. Ploua. Mi-era frig. Am dat peste o regiune, care părea arsă. Nu se vedea verdeaţă, ci stâfici goale, copaci mari şi morţi…

Gaspar închise ochii.

Copilei morţi, pini sau brazi, poate. Da, da, e adevărat, i-am văzut.

— E deci sigur, spuse Andrei, că veneaţi dintr-o regiune păduroasă. De altfel nicio ascunzătoare n-ar fi fost mai bună decât o casă pierdută în pădure. Dar care e pădurea de unde trebuie să pui două zile ca să ajungi la Ni imberg?

Gaspar scoase din dosul cărţilor aşezate pe un raft, o hartă învelită cu grijă. Era uzată, tânărul s-o fi desfăcut adesea.

— O ascund aici, spuse Gaspar; domnul Meyer miar lua-o dacă ar da de ea. M-a prins odată pe când o cercetam şi m-a certat cu asprime. Spune că am altceva mai bun de făcut decât să-mi pierd vremea cu închipuiri. El nu crede în povestea mea. Şi pentru el că este o urzeală de minciuni…

— În orice caz, un fapt de netăgăduit este că ai apărut în 1828 la Nürnberg, după ce ai fost ţinut mult timp închis. Dacă găsim locul acestei închisori, nimeni nu va mai putea vorbi de minciuni.

Andrei se cufundă în studierea hărţii, pe care e în tinsese pe masă. Hauser, nemişcat, îl privea cu ochi visători. După un timp, Fustei ridică capul.

— Priveşte, spuse el, aşezând degetul pe un cerc mic roşu. Aici e Nürnberg. Găsesc trei reuniuni păduroase, cam la 15 leghe, adică la o depărtare de vreo două zile de drum, pornind din oraş.

— La miazănoapte, pădurea întinsă din Mamberg, care merge până la Baireuth… Ca să ajungeţi la Nürnberg, trebuia să fi trecut mai mulţi afluenţi ai Mainului. Îţi aminteşti să fi trecut peste ape?

10 i>

— Nu; cred că am trecu numai o dată râul, chiar înainte de a intra în Nürnberg, peste podul mare de lemn. Acolo m-a părăsit omul, după ce mi-a arătat poarta oraşului. Dar am adormit de mai multe ori pe drum, în timp ce mă purta. Aşa că ce pot să ştiu?

— La est şi la sud-est, urmă Andrei, iată povârnişul Jurei franconiene. Acolo iarăşi întinderi mari, păduroase Drumurile însă sunt râpoase, cu defileuri şi strâmtori. Ai mai fost în munţi cu institutorul şi cu Hickel; munţii nu ţi-au amintit nimic?

Gaspar rămase pe gânduri şi spuse apoi fără şovăire:

— Nu cred. Doar dealul de la început; drumul era destul de neted. În faţa noastră se aşterneau cărări foarte drepte care se înfundau în verdeaţă.

— În sfârşit, avem la apus a întindere de păduri care porneşte din împrejurimile Ansbachului şi ajunge până-n apropierea Rothemburgului. Suntem acolo la hotarele Wurtemburgului, la o mică depărtare de frontiera Badenului… Nu sunt râuri, pământul e puţin accidentat. Este o regiune unde se fac vânători mari. Trebuie să fie multe castele prin apropiere. Voi cerceta aceasta.

Acum Gaspar, cât suntem încă la acest capitol, nu

mai ai nimic de spus pentru uşurarea cercetărilor? De pildă, ceva privitor la lemnicierul dumitale. Nu ştii într-adevăr nimic despre el?

— Aşteaptă.

Gaspar Hauser îşi acoperi fruntea cu mâinile, apoi spuse rar, cu ochii închişi, ca şi cum ar fi privit înăuntrul lui;

— Domnule Fustei, nu sunt destul de sigur despre asta, dar cred că omul care mă păzea se numea Gaspar, ca mine. Într-o zi, singura oară când bănuiesc că am auzit un alt glas omenesc în afară de al lui, mi s-a părut că cineva – o femeie poate – striga din depărtare: „Gaspar! Gaspar!”

— Asta e foarte însemnat. Ai idee de vârsta păzitorului?

— Nu, venea întotdeauna noaptea. Iar eu nu ştiam să deosebesc vârstele.

10 (3

— N-a venit niciodată nimeni să te vadă împreună cu el?

— Nu. Sau poate în primele timpuri când eram mic. Dar nu, mi se pare că niciodată…

După un timp de cercetări neliniştitoare, el suspină:

— Nu mai ştiu.

Andrei îl privea gânditor. Hauser îl întrebă cu umilinţă:

— Mă crezi, nu e aşa, domnule Fustei? Dumneata mă crezi?

— Da, dragul meu Gaspar, acum te cred!

Dintr-o mişcare spontană, Gaspar se aruncă în braţele lui, bâlbâind:

— Am atâta nevoie să mă crezi! Ţin să fiu iubit. Domnule Fustei, iubeşte-mă, am fost şi sunt încă atât de nenorocit!

Duios, Andrei îl mângâie pe cap, ca un frate mai

mare. Au rămas aşa câteva clipe. Dar, ridicând ochii, îşi desfăcură îndată îmbrăţişarea. Domnul Meyer deschisese uşa odăii şi, lung, uscat, galben ca o lumânare veche, înainta spre ei.

— Ce cauţi aici, domnule? – strigă el cu obrăznicie. Gaspar ştie că nu trebuie să primească pe nimeni fără autorizaţia mea. N-am fost acasă şi dumneata ai profitat!

Andrei căută să-şi păstreze calmul.

— Credeam că nu sunt un necunoscut pentru dumneata, domnule Meyer. Întâia mea vizită aici, am făcut-o cu învoirea dumitale, după recomandaţia domnului von Feurbach.

Institutorul îşi lasă pe spate capul lui veninos, acoperit cu o tichie înaltă de catifea neagră.

— Ai! da, preşedintele. Învoirea avea valoare când trăia. Sunt alte ordine acum, de când a murit.

— E o mare nenorocire că amurit, bag de seamă pentru Gaspar!

Pleacă! ţipă Meyer. Mă voi plânge poliţiei. Ce vii să complotezi împotriva oamenilor respectabili, cărora le este încredinţat acest copil? Cine eşti dumneata, la urma urmei? Un străin, un Welche! Care sunt titlurile

dumitale, ca să te ocupi de el? Cu ce scop? Vrei să-şi piardă şi puţina minte care i-a mai rămas?

Palid, Ilau-ser, se rezemase de pat şi-l ruga pe Andrei din ochi. Sângele tânărului fierbea. Ce să facă? Să răspundă acestui pedant furios cum merită? Nu, sărmanul Gaspar va suferi greutatea furiei lui. Şi aşa va plăti convorbirea lor cu o ceartă straşnică. Andrei îşi descleştă pumnii, îşi impuse tăcere şi făcând un semn prietenos lui Gaspar, trecu dispreţuitor prin faţa lui Meyer.

Ducându-se spre „Omul. Sălbatic44, tremurând încă de furie, îşi băgă mâna în buzunar şi fu mirat când dădu de un obiect. Bomboniera marii-ducese. Uitase de ea. O

scoase cu un gest automat şi îşi aruncă ochii asupra ei.

Gaspar Hauser nu semăna cu marca-ducesă Ştefania. Dar privind cu atenţie portretul pictat pe capacul cutiei aşa cum nu privise niciodat ă un portret al marelui-duce Carol, Andrei fu izbit de asemănarea netăgăduită a trăsăturilor dintre tată şi fiu. Buzele groase, ochii albaştri deschişi, gâtul puţin vârât în umeri, bărbia grea a adolescentului – se regăseau mai vădite în trăsăturile omului matur. În câţiva ani, Hauser va fi replica uimitoare a marelui duce.

Dacă ar fi păstrat, în fundul sufletului, o ultimă îndoială asupra identităţii vagabondului din Nürnberg, Andrei Fustei ar fi simţit-o spulberându-se în această clipă. Dar, de când ţinuse pe Gaspar plângând pe umărul lui, nu mai. Avea şi nu va mai avea niciodată vreo îndoială.

CAPITOLUL XII FALKENHAUSEN

Pe drumul mărginit eu plopi înalţi, cărora octombrie le rărise vârfurile, Andrei Fustei mergea cu pas voinicesc, ţinând un toiag cu vârful de fier în mână. În arma lui, Ansbachul îşi ridica în ceaţa dimineţii acoperişurile sale cenuşii şi roşii, străpunse de clopotniţe vechi. Mer **îi 08**

gea bine dispus, sprinten, bucuros de a avea înaintea – lui o sarcină trupească şi o oboseală fizică; bucuros, de asemenea, de a da drumul instinctului său de vânător, care, încetul cu încetul, se înfiripase în el şi se adâncise, tocmai din cauza piedicilor. Acest instinct îl făcea să nu-şi mai vadă de lucrările lui de drept, pentru a se consacra numai cercetărilor de care depindea soarta lui Gaspar.

Era a treia cursă pe care o întreprindea cu nădejdea să descopere vreo urmă asupra locului unde Gaspar fusese ţinut închis atât de mult timp. Cele două explorări precedente nu-i reuşiseră. Întâi s-a dus spre apus de

Anbaich, până la Rothemburg, şi s-a înapoiat făcând un ocol larg, oprindu-se în toate satele, întrebând cu dibăcie cumetrele, căutând să recunoască, pe drum, citova din particularităţile – la drept vorbind puţin precise – de care-şi amintea Gaspar din călătoria lui spre Nürnberg. N-a aflat nimic în legătură cu el. S-a dus, după aceea, spre miazănoapte, în regiunea Neustadt, de asemenea un ţinut păduros şi de vânătoare, fără să obţină vreun rezultat. Dinadins n-a ţinut seamă de regiunea Bamberg, pe unde trecuse Gaspar şi Hickel, spre a se duce în Franconia de Sus. Părea îndoielnic ca poliţistul – dacă era la ordinele lordului Sta-nhope, aşa cum bănuia Andrei – să-l fi dus pe Hauser în apropierea locului unde fusese ţinut închis: Ilickel s-ar fi găsit la voia unei întâmplări, a unei nechibzuieli, a unei indiscreţii. Era un om prea şmecher, sub învelişul lui greoi, pentru a se expune unui astfel de joc.

De data asta, Andrei încerca sectorul de miazăzi al împrejurimilor Ansbachului. Aflase că familia regentă din Baden îşi păstrase în partea locului nişte domenii. Poate că va aduna de pe acolo vreuna din verigile ce lipseau lanţului făurit de preşedintele von Feuerbach.

Sub soare, pe drumul luminos, Andrei mergea liniştit îi cu mintea clară. În clipa aceea, nu se gândea la Gaspar. se gândea la Charlotta von Feuerbach. * A văzut-o în două înduri în strada Capucinilor, aşa cum îi îngăduise. Părea la trece printr-o perioadă de destindere, durerea ei era n-ai liniştită. I-a vorbit de Gaspar cu o simpatie adâncă, Iar în glasul ei se simţea că el n-a fost niciodată alt

10H

ceva pentru ea decât un copil nenorocit. Andrei nutrise, faţa de acest interes, idei absurde. De astă dată râdea de ele. Se gândea la Charlotta cu plăcere şi încredere. Mişcările şi cuvintele tinerei fete trezeau în el

ecouri armonioase. Era deşteaptă şi bună, sensibilă şi sinceră, mândră şi devotată. El, care se apărase pe vremuri de a nu deveni un nou Werther, era gata s-o iubească pe Charlotta.

Andrei nu-şi făurea încă planuri de viitor, la care să fie şi ea părtaşă. Dar, când taina existenţei lui Hauser va fi dezlegată, când va avea un post la München, care să-i asigure existenţa, atunci se va putea gândi la întemeierea unui cămin. E oare pe placul Charlottei? Prietenia pe care i-o arată, să fie doar expresia unei camaraderii încântătoare? Nu era sigur pe nimic. Totuşi, când nu mai judeca şi se lăsa pradă impresiilor sale, auzea ridicându-se din adâncul lui un răspuns tainic, care nu-l descuraja.

Mergea pe drum, printre câmpii şi păduri ruginite, de toamnă. Oraşul dispăruse. Câmpul era aproape pustiu. Un muncitor îşi împingea plugul pe o creastă. Pe un deal, la dreapta, un turn vechi de pe vremea lui Barbarossa străpungea cerul senin, cu un relief ciudat. În depărtare, şerpuia liniştit Regni tzul, printre poieni verzi, între sălcii argintii, care văzuseră dansul ielelor şi trecerea regelui Aninilor. Andrei fredonă un lied. Nu ştia de cine e liedul. Dar era proaspăt şi curat, ca dimineaţa.

După ce cutreierase toată după-amiaza împrejurimile Schwabachului, fără să fi cules cea mai mică observaţie folositoare, Andrei se afla, pe la ora şase, prea departe de Ansbach pentru a încerca să se înapoieze în aceeaşi seară.

Era obosit şi aproape descurajat. Va găsi vreodată temniţa lui Gaspar? Nu căuta un ac în carul cu fân? îşi reveni însă îndată. Ce s-ar întâmpla cu Hauser. Dacă ar renunţa? Ar putea să trădeze încrederea bătrânului său dascăl şi mişcătorul apel pe care i l-a adresat dincolo de

moarte? Ce va gândi despre el Charlotta von Feuerbach? Va îndrăzni s-o revadă?

Până atunci, dăduse greş. A – mai rămas, ce e drept, regiunea de la răsărit de Nürnberg. Poate că ar fi mai bine, cum era pe drum să caute a doua zi în partea aceea. Până atunci hotărâse să cineze şi să se culce în sătuleţul pe care-l zărise în stânga, la marginea pădurii, şi despre care aflase că se numeşte Trisdorf.

La Triesdorf, cătun sărac. De pădurari şi de cărbunari, găsi un han nu prea grozav, unde mâncă, cu poftă, o şunca râncedă. În sala călduroasă şi joasă era singur cu gazda, care-şi fuma tacticos pipa şi bea bere dintr-o cană mare. Andrei primi un potop de sfaturi şi de îndrumări. Sunt două. Drumuri, unul prin pădure şi altul prin câmpie pe care se poate ajunge la Nürnberg. Andrei spuse că preferă să treacă prin pădure.

Ca să fie cu conştiinţa împăcată, puse întrebarea repetată zadarnic, de vreo zece ori în timpul zilei:

— Cunoşti pe-aici un domeniu al principilor din Baden?

— Desigur domnule, avem la o bună leghe de Triesdorf, în inima pădurii, castelul Falkenhausen. De altminteri este mai degrabă un pavilion de vânătoare decât un castel. El aparţine Margrafului Wilhelm, care s-a născut acolo şi care venea pe vremuri, în fiecare an. Dar de mult nu-l mai vede nimeni. Dacă o iei prin pădure, ca să ajungi la Nürnberg, treci la o aruncătură de puşcă de Falkenhausen…

— De mult aparţine acest domeniu Margrafului?

— Lra moştenit, acum vreo doisprezece ani, la moartea mamei sale, contesa Hochberg.

Andrei nu-şi putut stăpâni un tremur în glas.

— Contesa Hochberg se ducea acolo? Eşti sigur?

— O cunoşteam bine când eram copil. Pe atunci o chema baroneasa Geyer. Ea a cumpărat castelul. Puţin timp după aceea, s-a căsătorit cu Marele-duce Carol Frederic al Badenului, văduv şi bătrân.

Încurajat de tăcerea lui Andrei, lăsă frâu liber părerilor de rău. Lăudă vânătorile ce se făceau înainte de războaiele lui Napoleon şi care întruneau la Falkenhausen

pe cei mai mari domni din Baden şi Ba varia. Se serveau ospăţuri minunate. Dar/de multă vreme; oaspeţii s-au împrăştiat, pavilionul era închis, pădurea părăsită.

Andrei îl ascultă cu nelinişte. Făcând pe nepăsătorul, întrebă:

— Se poate vizita castelul?

— Nu cred. Nu trebuie să fie mare lucru de văzut. Dar, cine ştie? Un taler frumos n-ar displăcea portarului, îi place mult banul, ursului acela bătrân de Gaspar Müller. Dacă aş avea averea lui, n-aş rămâne o zi mai mult la Triesdorf.

— Gaspar Müller… murmură Andrei.

Acest pronume îi deschidea perspective nemărginite. Ilauser spusese că paznicul lui se numea Gaspar, ca şi el. E cu putinţă să fie acest Gaspar Müller? Andrei descoperea, în acelaşi timp, temniţa şi lemnicierul?

Hangiul sorbi o lungă înghiţitură de berc.

— Da, Gaspar Müller, un voinic care nu e din partea locului „un fost călăreţ într-un regiment unguresc, pe care contesa Hochberg l-a luat în serviciul ei. Trăieşte ca un sălbatic, acolo. E un om aspru şi viclean, nu e iubit la Triesdorf. Copiii se sperie de el.

— De când e acolo?

— De peste douăzeci de ani. E bătrân acuma, trebuie să aibă vreo şaizeci de ani, dar e încă ţeapăn.

O întrebare ardea buzele lui Andrei: „S-a auzit vorbindu-se cândva de un copil care a fost ascuns la Falkenhausen?” Era prea directă ca să îndrăznească s-o pună. N-a arătat şi aşa prea multă atenţie pentru acesta reşedinţă pierdută, n-a întrebat prea mult de Gaspar

Müller?
I se părea că era privit de gazdă cu curiozitate.

*

Sări peste un şanţ îngust, împinse o poartă ruginită, urmă o alee, a cărei iarbă se împreună cu pajiştea. Parcul redevenise pădure. Nicio vietate în afară de o capră

legată de un ţăruş, care behăia sălbaitic, când apăru Andrei. Într-o poiană, se zărea castelul. Era o construcţie din veacul al XVII-lea, din cărămizi şi piatră? cu două turnuleţe de o parte şi de alta a* clădirii, în care se intra pe o scară impunătoare în formă de potcoavă. Obloanele erau închise.

Andrei făcu înconjurul castelului. În dosul lui, la o oarecare depărtare, se întindea o clădire joasă, – bucătării şi dependinţe. Un horn fumega. Se apropie. Nişte dogi lătrară cu furie. Dintr-un fel de bucătărie ieşi în grabă o slujnică, surprinsă la spălatul rufelor; apa picura de pe braţele ei roşii. Andrei, ducând mâna la pălărie în faţa acestei fete zăpăcite, întrebă de Gaspar Müller.

— Nu e aici, mormăi slujnica. E la bâlci, la Nürnberg.

— Când se înapoiază?

— Vineri, spre seară.

— Bine, spuse Andrei, voi veni sâmbătă să-i vorbesc pentru o afacere de vânătoare.

Servitoarea păru înspăimântată.

— Nu ştiu dacă o să vrea să vă vadă… Dar nu cumva să-i spuneţi că aţi venit astăzi. Domnul Gaspar mi-a poruncit să nu las pe nimeni să intre. Dacă o afla că am uitat poarta descuiată, mă va bate cu siguranţă.

— Nu va afla nimic, frumoaso! Iată, pentru dumneata. Poţi să-mi arăţi castelul?

— Nu se poate, domnule, n-am cheile. Domnul Gaspar le ascunde întotdeauna când pleacă.

— Dar dacă vine Prinţul Wilhelm în lipsa lui, ce faci atunci?

— De când sunt aici, de trei ani, nu l-am văzut niciodată!

Prezenţa unui străin punea fata pe ghimpi. Andrei înţelese că nu va scoate nimic de la ea şi, dacă va rămâne mai mult timp îi va da de bănuit.

— Pe sâmbătă! – spuse el. La ce oră voi găsi mai sigur pe Müller?

— Seara domnule, la 4 sau la 5. Restul timpului e în pădure.

8 – c. 610

113

Andrei se înapoie la Ansbach, atât de adâncit în gânduri, încât străbătu cele opt mile de drum în două ceasuri. La hotel, găsi un plic închis cu trei pecetii de ceară, care nu purtau decât ştampila unui fiorin. Plicul conţinea acest bilet de zece rânduri, scris în limba franceză, dar gândit în germană:

„Stimate Domn.

Cei care vă poartă de grijă regretă că vă ocupaţi de lucruri ce nu vă privesc. Sunteţi sfătuit prieteneşte să părăsiţi Germania şi să vă înapoiaţi în Franţa9 care e adevărata dv. Patrie, Ascultarea ar putea să vă fie răsplătită. Contrariul, dacă indiscreţia dv. Continuă, ea va fi pedepsită. Nu veţi primi alt avertisment".

Nicio semnătură. Scrisul era cursiv, perfect caligrafiat, un adevărat model şcolar. Pentru a-ţi ascunde mina, cel mai bun lucru e să faci o pagină de scrire frumoasă.

Andrei socoti acest avertisment – cum îl numea corespondentul său – drept o greşeală grosolană din partea duşmanilor lui Gaspar Hauser. El avea ca scop să sperie pe urmaşul preşedintelui von Feuerbach, arătându-i

că intenţiile lui erau cunoscute şi mişcările spionate. Dar comiteau o mare greşeală, speculând slăbiciunea de caracter a tânărului. Andrei Fustei avea o inimă prea bine prinsă pentru a fi zguduită, măcar o clipă, prin astfel de Mijloace. Dimpotrivă, biletul era pentru el o încurajare. Îi dovedea că cercetarea sa stăruitoare, în privinţa temniţei lui Gaspar, atingea adversarii în punctul cel mai sensibil. Avertismentul făcea o aluzie generală, sau se referea la vizita lui la Triesdorf? îi plăcea să nădăjduiască că nu se aflase încă. Deoarece, în cazul când Gaspar Müller ar fi fost lemnicierul lui Hauser şi dacă va fi prevenit de complicii săi, nici frica şi nici surpriza n-ar mai avea înrâurire asupra lui.

Andrei ar fi dat câţiva ani din tinereţea lui ca să primească acum sfatul unui om ca domnul von Feuerbach. Să vorbească cu Charlotta? Nu. Risca s-o îngrijoreze. Oricât de curajoasă ar fi fost, era totuşi o femeie… Aştepta întrevederea cu Müller, pentru a se putea duce din nou în casa din strada Capucinilor!

114

CAPITOLUL XIII GASPAR MULLER

Gaspar Müller era un bătrân păzitor îmbrăcat într-un costum de catifea verde, destul de scund, slab, un adevărat sac de oase. Barba stufoasă îi cotropea faţa ursuză. Din fundul gâtlejului îşi trăgea cuvintele unul câte unul, ca şi cum ar fi apăsat asupra lui obişnuinţa unei tăceri prea îndelungate.

— Din partea Alteţei sale?

— Da, prinţul Wilhelm m-a trimis să-ţi vorbesc.

Singurul mijloc pe care-l avea Andrei să-i impună lui

Müller. Primejdios, dar cu atât mai rău. La punctul unde ajunsese, nu se mai ţinea seama de primejdii.

— Alteţa sa v-a dat vreun cuvânt scris?

— Nu era nevoie. Vin în privinţa lui Gaspar.

Nicio tresărire, nicio roşeaţă pe faţa arsă de soare. Ochii lui de asemenea rămăseseră neclintiţi, negri, pătrunzători.

— Gaspar? întrebă Müller. Cine e Gaspar? Nu cunosc decât un Gaspar şi acela sunt eu.

Andrei se aşeză pe un scaun. Păzitorul rămase în picioare, cu şapca în mână, cu călcâiele lipite, ca şi cum ar fi fost încă în rândurile armatei.

— Micul Gaspar… Gaspar Hauser. Nu se poate să fi uitat.

Niciun semn de emoţie la Müller. Rămase nepăsător, în timp ce răsuflarea lui Andrei se scurta şi genunchii începeau să-i tremure.

— Micul Gaspar? Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi. Hauser?… Nu…

Andrei simţea că se sufocă. Să se fi înşelat? Individul acesta era într-adevăr străin de crimă? Să nu ştie nimic? Totuşi… Haidem, numai îndrăzneala!…

Ridică din umeri.

— Müller, nu face pe prostul. Dumneata ai fost paznicul acestui copil timp de ani de zile.

— Eu?

Un „euu răguşit, ca un croncănit. Dar pleoapele lui nu clipiseră sub privirea lui Andrei. Trebuie să cedeze sau…

— Dumneata! Vin să te caut din partea prinţului Wiihelm, spre a te duce în faţa marelui duce regent al Radenului, care vrea să aibă mărturia dumitale. Obârşia lui Gaspar a fost descoperită şi marele duce a hotărât să-l recunoască drept moştenitor. Du-te şi îmbracă-te cuviincios, ai o jumătate de ceas.

Andrei îl ţintuia cu privirea. Îl atinsese de data asta? Se da bătut?

Dacă nu se dă bătut, partida e pierdută.

— Nu se dădu bătut. Dar, făcând un pas către Andrei, mârâi:

— Cine eşti dumneata să-mi porunceşti?

Sub brutalitatea mojică se simţea şovăirea. Andrei îl privi cu dispreţ.

— Cine sunt? îndrăzneşti să pui întrebări? Nu ai decât să răspunzi şi să te supui. Sunt trimisul stăpânului dumitale, margraful. Atât trebuie să-ţi fie de ajuns.

Când ai făcut ce ai făcut, prudenţa te sfătuieşte să ai o atitudine umilă.

Müller răspunse îndrăzneţ, dar cu fruntea mai plecată.

— N-am făcut decât ceea ce mi s-a poruncit!

Un suspin adânc îi scăpă lui Andrei.

Smulsese mărturisirea!

Müller a fost paznicul lui Hauser. Dovada identităţii micului prizonier era aici.

Destinderea nervoasă a lui Andrei era atât de mare, încât se simţea cuprins de ameţeală. Îşi reveni îndată – era o fire tare acest fiu de soldat al Marii-Armate – şi palid, tremurând, dar păstrând un ton de şef, continuă:

— Ai executat, fără îndoială, poruncile altora, dar aceste porunci te făceau părtaşul unei crime şi asta o ştiai. Ai sechestrat, pentru stăpânii dumitale, un nenorocit de copil. L-ai lipsit de moştenirea lui. Ştii ce pedeeapsă te aşteaptă? Moartea! Numai dacă te vei căi sincer mai poţi scăpa.

Gaspar Müller încrucişă braţele.

— Prinţul Wiihelm mă va apăra*!*

— Prinţul Wilhelm declară că n-a ştiut nimic de întemniţarea copilului.

Müller aruncă şapca la pământ şi înjură cu violenţă, într-o limbă guturală, desigur în ungureşte.

— Prinţul minte! Ştia totul! Nimic nu s-a făcut decât prin voinţa lui, sau cea a afurisitului de maior Hennenhofer, care venea aici – cel puţin de două ori pe an după moartea contesei – şi de fiecare dată cerea să vadă copilul.

Vicleniile vechi sunt bune… Această viclenie clasică a reuşit… Müller îşi dădu îndată seama şi strânse din pumni.

— M-ai făcut să vorbesc mai mult decât voiam, tânărul meu domn!

— Nu încă destul! – răspunse Andrei, care-şi reluase calmul. Interesul dumitale este să mărturiseşti totul. Poţi s-o faci chiar acuma. Mie. Ceea ce vrea marele-duce Leopold este o mărturisire completă şi fără scandal. Răul la care ai luat parte trebuie să fie îndreptat într-o oarecare măsură, deoarece toate uneltirile, pentru onoarea casei din Baden, sunt cu neputinţă să fie date astăzi în vileag publicului. Dacă mărturiseşti, poţi nădăjdui în iertare. Dacă te încăpăţânezi în tăcerea dumitale, o vei plăti scump. Margarful Wilhelm şi maiorul Hennenhofer vor arunca toată vina asupra dumitale.

— Nu se poate! Niciodată nu vor îndrăzni să mă aducă în faţa judecăţii.

— Cine a pomenit de judecată? Prinţii au mâinile grele şi braţele lungi.

Ei bine, voi vorbi, dar în faţa ducelui!

— Atunci, pregăteşte-te să mă însoţeşti îndată la Karlsruhe.

— Nu vreau să mă duc la Karlsruhe!

— De ce? ţi-e frică? Ai dreptate! Poate nu te vei mai întoarce.

Müller tăcu.

— Ascultă-mă, Müller, spuse Andrei cu o mişcătoare blândeţe. Nu mă adresez acuma dumitale în numele marelui-duce sau al margrafului, ci şi în numele micului prizonier pe care l-ai ţinut aici atâţia ani. I-ai făcut mult

râu, ai ajutat să i se ruineze viaţa. Nu e cu putinţa ca, fiind atât de vinovat, să nu simţi nicio părere de rău, sau atuncea nu mai eşti un om. Liberează-te printr-o mărturisire completă; depinde de dumneata ca acel nenorocit să-şi găsească un nume şi un cămin.

Fostul soldat îşi strângea şi îşi desfăcea pumnii noduroşi, fără să scoată o vorbă.

— Dacă vorbeşti, îţi făgăduiesc că nu vei fi pedepsit. Sunt chiar autorizat să-ţi ofer o sumă mare de bani, care te va pune la adăpostul grijilor, pentru tot restul vieţii dumitale.

E o greşeală să propui bani după ce ai impus prin autoritate. Şi Andrei n-a comis-o decât tremurând. Dar, cu Müller, greşeala era fericită. Sub sprâncenele-i stufoase, se deşteptă o licărire. Hangiul din Triesdorf avea dreptate: lui Gaspar Müller îi plăceau banii. Mai mult decât frica, mai mult decât remuşcarea, banii îi vor smulge taina.

— Am aici 3.000 de fiorini. Sunt ai dumitale, dacă îmi vei da deslușiri amănunţite despre tot ce ştii cu privire la Gaspar Hauser.

Müller bombăni în barbă:

— Trei mii de fiorini sunt bani mulţi! Să-i văd.

— Iată-i!

Andrei îi înşiră biletele pe masă. Müller le privi mult timp.

Îşi ridică, în sfârşit, pleoapele.

— Îmi daţi aceşti bani?

— Sunt ai dumitale, dacă vorbeşti fără să ascunzi nimic. Preferi să-ţi pun întrebări? Da? Când a fost pus

Gaspar Hauser sub paza dumitale?

Müller mai şovăi o clipă, apoi, luând un scaun, se aşează aproape de Andrei.

— Copilul mi-a fost încredinţat în vara anului 1917.

El avea atunci cinci ani.

— De unde venea?

— Nu ştiu, cred că a fost crescut într-un castel din împrejurimile Lauffemburgului, pe Rin.

— Cine ţi l-a adus?

— Maiorul Hennenhofer, trimis de doamna contesă.

— Ţi-a poruncit să ascunzi copilul?

— Da mi-a spus că era băiatul unei doamne de la curtea din Baden şi al unui tânăr ofiţer şi, pentru onoarea familiei, trebuia ţinut închis câtva timp.

— Ai crezut acest pretext?

— Am crezut.

— În urmă ai ştiut cine era Gaspar? Cum ai aflat-o?

— Maiorul Hennenhofer mi-a spus-o mai târziu, când era prea târziu…

— Ce ţi-a spus?

— Că era fiul marelui-duce Carol şi al marii-ducese Ştefania, pe care l-au trecut drept mort.

— Ţi-ai dat seama atunci că luai parte la o crimă ckî stat?

— Făcusem destule, nu-mi rămânea decât să continui. De altminteri eram silit să mă supun cu totul doamnei contese.

— Pentru ce?

— La regiment, într-o clipă de rătăcire, pentru o fată, mi-am pălmuit subofiţerul şi apoi am dezertat. Am fost condamnat la moarte în lipsă. Eram născut pe domeniile doamnei von Hochberg şi m-am dus să mă arunc la picioarele ei.

— Te-a graţiat?

— Nu. Excelenţa sa a avut un mijloc mai bun ca să se asigure de mine. Ea m-a sustras cercetărilor şi m-a pus aici ca păzitor. Eram în mâinile ei. Am făcut ce-a vrut.

— Copilul vorbea când l-au adus?

— Vorbea la început, dar curând n-a mai vorbit. A uitat cuvintele.

— Unde l-ai ascuns?

— Într-o fostă pivniţă de bere, în spatele dependinţelor.

— Această pivniţă mai există?

— Da.

— Mi-o vei arăta. Cum ai putut să-l ţii ascuns pe Gaspar, până în 1828, timp de 11 ani, fără să bage nimeni de seamă? Nu mai era niciun servitor cu dumneata aici?

11)

— Pe vremea aceea eram aproape întotdeauna singur. Prinţul Wilhehn venea, uneori, cu prieteni la vânătoare; maiorul Hennenhofer îl însoţea. Valeţii lor le aduceau mâncarea. N-au dormit niciodată la castel.

— Ai spus că le arătai copilul?

— Margraful se făcea că n-are cunoştinţă de existenţa lui. Maiorul l-a văzut de mai multe ori, noaptea, când dormea.

— Nu-ţi era milă de bietul copil? Nu puteai să te porţi mai blând cu el?

— Credeam mereu că va fi curând eliberat. Nu-i mergea rău, nu se plângea. Aveam mare grijă de el. Îl ţineam curat; i-am făcut până şi câteva jucării.

— Ai fost plătit, desigur?

— Mi-au îndoit leafa – atâta tot. Dar maiorul Ilennenhofer mă înspăimânta ameninţându-mă de fiecare dată cu Consiliul de Război. E un om îngrozitor, domnule! Dumneavoastră nu ştiţi ce e în stare să facă.

— Când a murit contesa Hochberg, în 1820, s-a produs vreo schimbare în tratamentul prizonierului?

— Nu, domnule. A venit maiorul; el mi-a spus că din porunca Prinţului Wiâhelm, totul trebuie să continue ca în

vremea când trăia Excelenţa sa. Totodată şi-a reînnoit ameninţările în cazul când nu mă voi supune.

— Dumneata ai dat numele de Gaspar copilului?

— Din ordinul domnului Hennenhofer. Înainte îl numeam István, adică Ştefan în limba ungară, în amintirea maniei sale.

Se opri, aproape ruşinat. Andrei respiră nervos.

Apoi Müller urmă:

— Asta a ţinut până în primăvara anului 1828. Gaspar crescuse, se făcuse voinic. Nu ştiam ce să mai fac. Nu dormeam de grijă. L-am prevenit pe maior că s-ar putea ca printr-o întâmplare Gaspar să fie descoperit; într-una din zile, sau să scape singur. A intrat în vederile mele mai uşor decât aş fi crezut şi hotărî să-l duc la Nürnberg. Mi-a poruncit să-l pregătesc de drum, să-l învăţ să umble, să rostească câteva cuvinte şi să se iscălească. El mi-a dat cele două scrisori, pe care Gaspar trebuia să le prezinte persoanelor care aveau să-l găsească.

— Maiorul Hennenhofer nu se temea că s-ar putea descoperi locul de unde venea Gaspar?

— Nu; luase destule măsuri.

— V-aţi dus la Nürnberg cu trăsura sau pe jos?

— Pe jos.

— Aţi mers două zile. De ce?

— Am făcut ocoluri mari prin pădure pentru a împiedica cercetările şi pentru a rătăci pe Gaspar – dacă ar fi încercat vreodată să revină ia Falkenhausen. De altminteri el a dormit aproape jumătate din drum.

— E tot ce ai de spus?

Müller făcu din cap semn că „da”.

— Acum, du-mă în pivniţă!

Andrei era în picioare. Dar Müller nu se sculă. Aspru, Andrei repetă:

— Du-mă în pivniţă!

— Trebuie neapărat domnule să vă conduc? întrebă paznicul cu glasul aproape şoptit.

Pentru întâia oară apărea emoţia la această brută.

Andrei ridică din umeri.

— Trebuie… pentru a câştiga 3.000 de florini!

S-a dus. Nu era departe. Cam la vreo sută de stânjeni în spatele unei magazii părăsite, unde zăceau pluguri vechi, roţi frânte, unelte scoase din uz. Ascunsă sub ierburi şi tufe de urzici, pivniţa era un fel de movilă, dintr-o zidire grosolană, cu o uşă din stejar masiv. Müller învârti în broasca uşii o adevărată cheie de temniţă.

Andrei nu văzu, la început, decât o gaură neagră. Müller îşi aprinse bricheta.

Nici amintirile lui Gaspar nu-l înşelaseră. Era un beci lung de vreo 6 – 7 picioare, 4 în lărgime, 5 m înălţime. Pardoseala era din pământ. Într-un perete se vedea un fel de ferestruică închisă cu nişte obloane, fără formă, prinse bine în cuie.

Prin crăpătura lor, în plin soare de vară, trebuie să fii trecut o rază vagă de care profita copilul ca să se joace cu micile lui animale de lemn.

121

Privelişte zguduitoare. Un copil de cinci ani a trăit aici! şi a locuit unsprezece ani…

Unsprezece ani!

Andrei nu putea să scoată un cuvânt; privea pe Müller cu ochi fioroşi.

— Nu eu, domnule, am ales acest loc, ci maiorul Hennenhofer!

Se înapoiară spre dependinţe.

— Ai păstrat vreun obiect care să fi aparţinut lui Gaspar Hauser? Jucării?

— Le-am ars. A! Totuşi, am încă o panglică. El trase

dintr-un dulap o cutie vârâtă sub hârtii, din care scoase o bucăţică de panglică de culoarea focului, decolorată, murdărită.

De ce a păstrat-o Müller? Nu se ştie. Ştie şi el?

— Se distra cu asta, o înfăşură în jurul unui cal pe care-l ţinea totdeauna în mână când dormea, ca pe o păpuşă.

Andrei o luă, o strânse cu respect şi o puse în portvizit. În acelaşi timp, scoase biletele de bancă.

— Iată, spuse el aruncându-le pe masă, poftim banii dumitale! Müller nu aşteptă: le strânse şi le vârî în buzunarul dinăuntrul al vestei. Andrei se întoarse cu dezgust.

— Înainte de a te părăsi, Gaspar Miiler, încă două cuvinte. Trebuie să bănuieşti, acum, că nu vin din partea margrafului Wilhelm şi nici a marelui-duce din Baden Am venit pe socoteala mea şi în interesul lui Hauser. Eram sigur că dumneata trebuie să fi fost paznicul lui M-ai informat, te plătesc. Dar un sfat: dacă ţii la pielea dumitale, să nu spui nimănui că m-ai văzut şi mi-ai vorbit. Cunoşti oamenii în serviciul cărora eşti; zilele dumitale ar fi numărate. Voi veni desigur mai târziu să te văd… Vei avea numai de câştigat dacă te arăţi supus îi întoarse spatele. Müller, cu mâna în buzunar, îl urmări cu privirea.

122

Andrei se înapoie, prin pădure, la Ansbach. Dovala era făcută; lanţul evidenţelor era întregit. Dacă ar fi fost nevoie de un martor, pentru a adeveri că Hauser este moştenitorul marelui-ducat al Badenului, ştia unde să-l găsească. A sfârşit, opera lui Feuerbach şi a dezlegat taina. Scumpa lui alteţă îşi va îmbrăţişa copilul.

Ar fi trebuit să fie mândru, chiar vesel. Dar simţea o adâncă rătăcire în suflet. Nu reuşea să uite impresia pe care o avusese la vederea temniţei lui Gaspar. Martiriul

acestui copil nevinovat îl pătrundea de groază.

Poate că şi aerul tare de sub copaci îl apăsa. Pădurea aceasta era înfiorătoare. O va părăsi, va lua drumul care şerpuia la vale, galben – sub soarele de asfinţit. Pe o cărare destul de întunecoasă, întâlni un om voinic, cu barbă neagră, îmbrăcat ca pădurar.

E un pădurar. Purta o secure. Privi spre Andrei. O privire scurtă şi aspră. Pe Andrei îl trecu un fior. I se păru că omul tresărise şi el în aceeaşi clipă.

Pentru ce?

În două sau trei rânduri, Andrei îşi aruncă privirea în urma lui. Omul dispăruse. Tânărul era acuma în câmpie la loc deschis. Căldura soarelui îl primi ca un prieten. Curând, ajunse pe drumul mărginit de plopi, pe care îl străbătuse la ducere. Mergea de câteva minute pe şosea, când un fel de tulburare, o nelinişte fizică îl înştiinţă că era urmărit. Cineva – simţea – era pe urmele lui. Se întoarse. Nimeni. A fost fără îndoială o iluzie. Niciun zgomot de paşi, nicio umbră. Avea ochii buni şi vedea până departe. Totuşi…

Andrei grăbi pasul. „Ce am oare?” se întrebă plictisit. Apoi râse de el însuşi. Poarta veche, cu zimţi a Ansbachului, se ridica în faţa lui. Era bucuros că intră în oraş.

Pentru întâia oară în viaţa lui îi fusese frică.

CAPITOLUL XIV UMBRE CHINEZEŞTI

Gaspar Hauser s-a înapoiat cu bine din călătoria făcută în Franconia şi de care se temuse atât.

Andrei nu căută să-l revadă îndată. Se temea să nu-l îndârjeaşcă pe Mayer şi să tragă îndată. Se temea să nu-l Gaspar. Se temea mai cu seamă să nu fie ispitit, la vederea lui, să-şi descarce inima şi să-i destăinuie totul înainte de vreme. Ar fi vrut să vorbească cu Charlotta, dar a aflat în

strada Capucinilor că domnişoara von Fuerbach plecase, pentru două săptămâni, la mătuşa ei din Ratisbonne, Singur, Andrei petrecu câteva zile nehotărât. Să comunice memorandumul şi mărturisirea lui Miiler consilierului Hofmann, care luase locul preşedintelui von Fuerbach în tutela lui Gaspar? Nu cunoştea pe acest magistrat; se spunea că era integru şi **savant. Dar** Andrei sta la mândoială dacă să-i împărtăşeşti întreaga taină. Era de părere că mai întâi trebuit să se înapoieze **la** Mannheim şi, cu menajamente respectuoase, se înştiinţeze pe mareaducesă de existenţa fiului ei. Numai mamei i se cade să hotărască asupra mijloacelor prin care va recunoase Gaspar; fie că se va adresa marelui-duce al Badenului, fie că va cere ajutorul reginei Carolina a Bavariei – devotata ei cumnată – fie că va veni la Ansbach să-l ia cu mare vâlvă. Vestea s-ar răspândi îndată în Europa întreagă, ar zădărnici uneltirile duşmanilor lui Gaspar şi i-ar sili să se supună… Da, asta era datoria lui; s-o înştiinţeze pe Ştefania. Se hotărî să plece la Mannheim, fără să-şi anunţe venirea marei-ducese şi nici doamnei Fustei.

Va trece prin München, ca să înlăture bănuielile aceluia sau acelora care-l spionau. Se impunea, mai mult ca oricând, o prevedere foarte mare. Lordul Stanhope se înapoiase la „Omul sălbatic44. Îşi anunţast sosirea cu mai multe săptămâni înainte. Reluă în stăpânire vechiul lui apartament şi făcu mii de amabilităţi lui Andrei. Tânărul francez îl servi în aceea şi măsură şi răspunse politicos la curtenia lui. Andrei ştia acum să se prefacă şi prinsese chiar **gust de aşa ceva.**

124

Într-o dimineaţă se întâlniră la poarta hotelului pe când ieşeau amândoi. Contele spuse cu nepăsare:

— Mă duc la consilierul Hofmann să-i vorbesc de Gaspar Hauser. Ştii, domnule Fustei, mi-am schimbat

părerea în privinţa acestui băiat. Nu mă mai interesează atât demult; într-adevăr, nu e prea interesant. Renunţ ia adoptare. Familia mea s-a opus întotdeauna şi mă gândesc acum că ea nu merită un astfel de afront. Cine e Gaspar, la urma urmei? Un impostor poate, în orice caz un mincinos isteric. Sunt încredinţat că nu voi fi dezaprobat de domnul Hofmann. E un om foarte serios şi practic. Mult mai înţelept decât bătrânul acela încăpăţânat de Fuerbach – un iluzionist!

— Voi da bani lui Hofmann şi el se va ocupa să asigure lui Gaspar o viaţă liniştită, cu o mică funcţie, şi mai sârziu – sau poate mai curând – o căsătorie modestă. Asta s-ar potrivi băiatului, nu găseşti domnule Fustei?

— Poate că o soartă simplă i-ar aduce mai multă fericire.

— Spune drept, dragă Fustei, eşti mirat că mi-am schimbat planul în privinţa lui Gaspar?

— Adevărul e, Mylord, că nimic nu mă va mira vreodată din partea Domniei voastre, răspunse Andrei, râzând.

Lordul Stanhope păru puţin buimăcit. Apoi schiţă o strâmbătură seacă, care-i servea de surâs.

În stradă, se despărţiră. Andrei luă drumul bibliotecii. Dar, aruncând o privire repede în urma lui, băgă de seamă că lordul Stanhope, în loc să meargă pe Theatergasst, care ducea drept la consilierul Hofmann, o apucă pe aleea care ajungea în grădina publică. Aşadar minţise. Andrei se întoarse din drum şi începu să-l urmărească de la distanţă. Cu câteva luni înainte ar fi fost dezgustat de o asemenea raţiune. Acuma însă, veninul subtil şi delicios al aventurii se strecurase în vinele lui.

Contele, cu paşi molatici, a ajuns la poarta grădinii; se ducea spre rondul central, unde, sub crengi umbroase, erau aşezate bănci albe. Un om, cu gulerul hainei ridicat şi o pălărie trasă până la urechi, umbla de colo până colo.

Lordul Stanhope se îndreptă spre el, îl ajunse şi, fără să-şi strângă mâna, începură să vorbească, mergând alături.

Andrei veni în dreptul lor printr-o alee lăturalnica. Tufişurile îl ascundeau. Ar fi dorit să vadă figura necunoscutului, pe care nu-l văzuse decât din spate. În sfârşit ajungând la marginea terasei, ei se înapoiară.

Andrei îi văzu faţa. Puternic, cu o ceafă foarte mare şi pârlită de soare, cu barbă neagră, o înfăţişare care trăda un soldat… O tresările lăuntrică îl ţintui pe loc. I se păru că-l recunoaşte. Nu e acela care l-a măsurat cu privirea sub haina de pădurar, în pădurea Triesdorf? Poate… dar nu este şi individul pe care l-a zărit în ziua plecării lui din Mannheim „aşteptând pornirea diligentei?

O altă apropiere se făcu în minte lui Andrei. Acest militar negru, cu umeri greoi, cu barbă întunecoasa, nu e oare agresorul mascat care a lovit pe Gaspar la Nürnberg, lăsându-l aproape mort?

Numai Hauser ar putea să-l recunoască, dacă amintirea lui, după patru ani, i-a rămas destul de precisă Acest individ nu părea să-l trateze pe lordul Stanhope cu respect, ci de la egal la egal, chiar cu o anumită brutalitate… Maiorul Ilennehofer? De ce nu? A venit de la Karlsruhe să se înţeleagă cu englezul?

Ei se despărţiră curând. Un salut scurt din cap. Necunoscutul se înfundă în parc şi Stanhope se întoarse la hotel.

Era ora şapte. După-masă, Andrei se urcă în odaia lui. N-a revăzut pe conte, căruia i se servea, ca de obicei, masa în apartamentul său, la catul de jos.

— Milordul aşteaptă astă-seară un musafir, spuse Michael; a comandat patru sticle de vin de Rhin.

Un musafir… Omul din grădina publică, cu care lordul trebuie să-şi fi dat întâlnire. Andrei întredeschise

încet uşa odăii, pentru a auzi zgomotele de pe scară şi de pe sală. Trecu o jumătate de ceas…

O lumină slabă urcă; glasuri. Acela al lui Michael şi un glas tăios, scurt. Andrei se duse în vârful picioarelor până în tindă, se lipi de zid, ascultă.

Michael bătu la uşa lordului Stanhope. Uşa se deschise. Vocea guturală a englezului:

— Bună seara, dragă…

Niciun nume, niciun titlu. Dacă este maiorul Hennehofer, dacă este acela care de la început ţinuse toate firele misterului, în care Gaspar fusese învăluit ca într-o gogoaşă de mătase, trebuie să aibă un motiv grabnic ca să vină la Ansbach, la complicele său.

Andrei se înapoie în odaie, stinse lampa, deschise fereastră Noaptea era neagră şi rece; curtea, un puţ întunecos în care numai fereastra lordului Stanhope, sub camera Uii Andrei, proiecta lumină… Să sară pe balconul contelui? Erau numai trei metri. Dar căderea lui ar fi făcut zgomot. Mai era streaşina: Umedă şi alunecoasă. Ce să facă? Andrei îşi scoase pantofii, se urcă pe bara de sprijin, apucă burlanul de fontă. Din loc în loc burlanul avea crestături, de care mâinile lui puteau să se prindă… Agil, Andrei coborî. Piciorul lui se împiedică de grilajul balconului. Se lăsă să alunece mai departe şi, îndată se atinse piatra, se piti pe terasa strâmtă.

Cufundat în întuneric, avea înaintea lui perdeaua de pânză brodată, care acoperea fereastra uşii ce da în salonul lui Stanhope, transformată într-un ecran mare cu umbre. Lumina destul de puternică din odaie făcea să apară două siluete, uşor de recunoscut; aceea a contelui şi a vizitatorului său, stând de o parte şi de alta a unei mese de scris, aşezată în faţa perdelei. Umbra necunoscutului din parc: cap puternic, lat în spate, fără gesturi, opunându-

se umbrei înalte şi elegante a englezului, a cărui mână se ridica uneori molatec spre a-şi mângâia fruntea, pe care smocul de păr, accentuat de jocul de lumină, i-o înălţa peste mâusră.

Cei doi oameni păreau să discute cu violenţă. Zgomotul vocilor ajungea până la Andrei, dar nu percepea nimic lămurit. Chiar sforţarea pe care o făcea să asculte, îl asurzea. Era să renunţe, când deodată zări o mică deschizătură rotundă, făcută pentru aeraţie, aşezată foarte jos, într-una din tăbliile uşii.

Fără să stea la îndoială, se întinse pe piatra balconului udată de o ploaie măruntă şi îşi lipi urechea de crăpătura cu zăbrele.

127

Acum auzea. Prost. Contele şi musafirul lui vorbeau destul de încet, iar frazele lor păreau că se încâlcesc. Apoi se desprinseră câteva cuvinte.

Nu vorbeau în limba germană, ci în engleză. O precauţie luată, fără îndoială, împotriva servitorilor şi a locatarilor din hotel. Dar precauţia era zadarnică: Andrei cunoştea limba engleză. El auzi pe necunoscut spunând:

— … or it will be too late… (sau va fi prea târziu) şi pe lordul Stanhope, răspunzând pe tonul lui ironic:

— I see. Dead men only tell no talkes… (înţeleg. Numai morţii nu vorbesc).

Vocea mai surdă a străinului alcătui o frază neînţeleasă, din care răsăriseră două cuvinte:

— … Francez… Falkenhausen…

— Ei şi, spuse lordul Stanhope, ce poate el?

— Marea-ducesă… piardă totul.

— … acum dezamăgită… Apoi ce dovezi?

— … Müller a vorbit.

Contele ridică din umeri.

Cădea o ploaie rece. Îngheţat, nemişcat, reţinându-şi

răsuflarea, Andrei era în bătaia stropilor de ploaie şi de gheaţă, ce curgeau şiroaie pe părul şi pe faţa lui, udându-i hainele. Dar era atât de dornic să ştie tot ce se vorbta încât nu simţea nimic.

— … a înlătura pe acest tânăr.

Cuvintele lui Stanhope sfârşeau o frază pe care Andrei n-o desluşise…

Un răspuns scurt şi morocănos.

Aici lordul Stanhope părea să se scuze. Tăcu o clipă, apoi adăugă:

— … Feuerbach… mulţumită dumitale…

Contele a spus într-adevăr, „mulţumită dumitale”?

Era mărturisirea că preşedintele fusese asasinat, iar vizitatorul era chiar asasinul lui. Dar Andrei nu era sigur. Poate că a auzit greşit…

Necunoscutul înjură în limba germană cu grosolănie. Andrei, înălţându-şi capul, îl văzu ridicând pumnii ameninţători. Contele rămase nemişcat. Andrei îşi închipui aerul lui sarcastic. Celălalt îngrămădi cuvintele:

— … mai întâi Gaspar… prea primejdios… de doi ani… Binder… a răscolit Germania…

Sanhope spuse:

— Aici nu e Nürnberg.

— … traşi pe sfoară. Prinţul… îşi pierde răbdarea… a sfârşi… sfârşi!… prea multe riscuri… mai cu seamă eu!… onoarea dumitale… Ah, ah! eu, capul meu… câte a trebuit să fac… trei, trei până acuma…

„Trei, 44 trei omoruri desigur: marele-duce Carol, domnul von Fuerbach. Cine era al treilea? se întrebă Andrei.

— Taci odată!… îţi pierzi capul? Gaspar nu va mişca… Hickel, institutorul… în mâinile mele…

Străinul înjură din nou.

— … idiot, nemernic!

— … uiţi… Prea multă familiaritate, maiorule!…

Maior? Era deci maiorul Hennehofer. Pe Andrei îl trecură fiorii din cap până în picioare, ÎI auzi râzând, cu un râs gros şi aspru:

— Banii… Te am în mână, Mylord.

Pe ecranul luminos, Ilennehofer îşi apropiase brusc faţa pătrată de capul fin al lordului Stanhope. Bărbia lui, ieşită înainte, făcea ca umbra să-i semene cu aceea a unei fiare.

În această luptă, se gândi Andrei, aristocratul nu era de tlia brutei. El văzu pe lordul Stanhope aruncându-şi încet fruntea pe spate şi sprijinindu-şi ceafa de răzemătoarea jilţului; părea să spună:

— Ce vrei de la mine?

Hennehofer se apropie de el. Andrei n-auzi nici măcar o şoaptă. Cuvintele murmurate trebuie să fi fost îngrozitoare.

Englezul rămase o clipă nemişcat, fără să răspundă, părea copleşit.

Andrei, întins pe jos, pătruns de ploaie, clănţănta din dinţi. Dar nu de frig.

— Contele se ridică şi spuse hotărât:

— Nu!

— Ce?

— Nu, nu vreau.

— … scrupule? Haida de!

— … făcut destul… nu mai mult… Un gentleman.

Hennehofer se sculă. Umbra lui dispăru un timp;

trebuie să fi umblat prin odaie. Apoi ea reveni. Stanhope nu-l privea.

— … frică… Voi acţiona singur.

Contele strigă:

— Nu vreau, te opresc… Interesele dumitale… alte mijloace… Persişti… Voi vedea pe margraf… Până la marele-duce… beneficiat, dar el nu ştie nimic…

— Crezi?

Lordul Stanhope făcu cu mâna un gest scurt.

— Nu tot… toate crimele astea… coroana lui… atâtea infamii…

— La voia dumitale… duşmani?… Atunci păzeşte-te…

Lordul Stanhope răspunse semeţ. Câteva ameninţări păreau a fi schimbate între cei doi adversari care se înfruntau. Apoi umbrele se micşorară, mai întâi umbra lui Hannenhofer. Ecranul redeveni alb. Lordul Stanhope îşi conducea vizitatorul.

Andrei nu mai putea acuma. Era înţepenit de frig, sleit de gânduri, prăpădit. Se ridică cu foarte mare greutate. „Nicicum, îşi spunea el deznădăjduit, nu mă voi putea urca în odaie”. Trebuia să-şi petreacă noaptea acolo?

Îşi aduse aminte că avea la el o sticlă cu rachiu luată cu prilejul vizitei sale la Falkenhausen. Se scotoci în buzunar cu degetele înţepenite de ger, o apucă şi bău cu lăcomie. Alcoolul în doze mari îl încălzi, îi puse sângele din nou în mişcare. Însufleţit puţin, se târî până la marginea balconului şi se urcă cu greutate pe grilaj, apucă streaşina din care curgeau şuvoaie de apă. Mâinile îi erau amorţite.

Cât pe-aici era să alunece, să cadă în gol. Groaza îi dădu puteri pentru două minute de luptă supraomenească

Era din nou pe pragul ferestrei sale. Dar, ajuns în odaie, puterea îl părăsi. Se prăbuşi pe podea, tremurând de frig.

ISO

Michael îl găsi, a doua zi. Pe jos, de-abia răsuflând. Îi frecă tâmplele şi pieptul, îl dezbrăcă, îl culcă. Andrei

rămase leşinat. Doctorul veni îndată. El făcu un gest de îngrijorare. Andrei, atins de o dublă congestie pulmonară, putea să moară în câteva ceasuri.

Să moară? nu însă de data asta... Andrei aiură un timp de cincisprezece zile. În haosul în care se afundase mintea lui, un gând plutea ca o epavă: „să scape pe Gaspar; să scape pe Gasparw. Dar Michael, care-l veghea cu o grijă mişcătoare, nu asculta cuvintele lui fără şir.

În prima dimineaţă când Andrei îşi veni în fire, întrebă:

— Lordul Stanhope?

— A plecat la Karlsruhe chiar în ziua când aţi fost atât de rău, spuse Michael. N-a mai fost văzut de atunci.

Andrei scoase un suspin de uşurare.

Aşadar Stanhope nu ceda lui Hennenhofer El lucra împotriva lui, desigur, în acea clipă, pe lângă marele duce Leopold. Poate pe lângă Ştefania... Va scăpa pe Gaspar.

— Domnule...

— Ce-i Michael?

— Servitoarea domnişoarei von Feuerbach, fata preşedintelui...

— Ce este?

— A venit la două zile să afle veşti despre dumneavoastră.

— Ah!

Obrajii lui se îmbujoraseră; ochii îşi recăpătară strălucirea. Un val binefăcător coborî* pe inima lui, ca un balsam. Se simţea readus la viaţă. Nu mai era singur şi dezarmat; era fericit. Pentru prima oară mâncă cu poftă şi dormi liniştit.

A doua zi vru să se scoale. Michael îl sili să stea culcat. Intra însă în convalescenţă. Ziua următoare, marţi, el scrise în pat, fără prea multă oboseală, în intervale de accese de tuse, un memento referitor la tot ceea ce aflase despre Gaspar.

Îl va înmâna consilierului Hofmann, în prima zi când va ieşi, fiind hotărât acuma să-l înştiinţeze de primejdiile ce ameninţau pe fiul Ştefaniei.

131

De atunci, fiecare zi aduse o îmbunătăţire simţitoare. Sâmbătă, umblă prin odaie şi încercă să coboare scara pe ascuns. Era foarte frig, ningea.

— Vreau să ies mâine! – spuse Andrei.

— Cu trăsura. Trebuie.

Duminică 15 decembrie, la 11 dimineaţa, era îmbrăcat. Şovăind, dar strângând din buze şi agăţându-se cum putea de stinghia sculptată a bătrânei scări, ajunse în vestibul.

În clipa când intră, Charlotta von Freuerbach apăru grăbită prin uşa ce da în stradă.

Ea se îndreptă spre el şi, nepăsătoare faţă de priviri şi bârfeli sigure, îl apucă de mână.

— Ieri, în parcul oraşului, spuse ea, Gaspar a fost lovit cu un cuţit de către un necunoscut… Se nădăjduieşte ca lovitura nu ar fi mortală.

Andrei se încleştă ca şi cum o durere ascuţită i-ar fifi străbătut prin trup. Dacă n-ar fi fost bolnav, Gaspar ar fi scăpat.

— E vina mea, spuse el, mă duc să-l văd.

Convalescenţa lui se sfârşise din clipa aceea. O flacără lăuntrică îi reda puterile…

CAPITOLUL XV AGONIA

Era a treia zi… Gaspar Hauser se afla pe moarte. Rana păruse uşoară la început. Când Gaspar s-a înapoiat sâmbătă la casa Meyer, împleticindu-se, acoperit de sânge, vorbind fără şir, institutorul a împins cruzimea într-atât, încât îl sili să se întoarcă cu el în parc, ca să verifice la faţa locului o poveste pe care o declara, de la început, în întregime scornită. Numai când Gaspar a leşinat pe pe

drum, l-a transportat acasă şi a chemat un doctor.

Doctorul Îieidenrich nu putu să cerceteze rana până în adâncul ei, dar o socoti serioasă.

— Însă, spunea el, dacă febra nu se declară, va putea scăpa.

Institutorul ursuz ridică din umeri, afirmând că Hauser s-a lovit singur cu un cuţit, ca să atragă din nou atenţia asupra lui. El raportă în acest sens consilierului Hofm-nn. Consilierul îl certă indignat şi îi porunci să anunţe îndată poliţia, spre a căuta pe asasin cu mai mulţi sorţi de izbândă decât acum patru ani, cu prilejul tentativei din Nürnberg.

Febra s-a declarat seara. Gaspar avu o noapte îngrozitoare. Suferea mult, ţipa zvârcolindu-se în pat. I s-a dat camera frumoasă de la catul I, unde locuise înainte. Când se lumină de ziuă, Gaspar se linişti. Domnul Hofmann îl întrebă cu blândeţe. Greoi, pompos, flegmatic, magistrat din creştet până-n tălpi, era plin de demnitate şi înţelepciune. Reputaţia lui de binefăcător discret l-a făcut să fie ales ca tutore al lui Hauser, după moartea lui von Feuerbach, prieten personal şi şeful Curţii. Gaspar îi descrise cum putu mai bine pe asasin: statură înaltă, faţa năpădită de barbă, pălăria trasă pe ochi, palton lung albastru, ghete cu pinteni. De la înapoierea lui din Franconia, Gaspar nu mai era însoţit de fostul soldnt, concediat – ca fiind de prisos – din ordinul lui Ilickel. Misiunea agresorului a fost astfel uşurată. La ieşirea tânărului din casa pastorului Fuhrmann, unde se distrase cu tăierea şi lipirea cartoanelor, acest individ, care părea străin de oraş, l-a atras în grădina publică, făgăduindu-i că are să-i facă destăinuiri asupra părinţilor săi. Îl puse în schimb să jure că nu va vorbi despre cele ce va afla.

Erau într-o alee pustie, în faţa statuii poetului Utz.

Necunoscutul i-a arătat o pungă mică şi un portofoliu spunând:

— Aici este.

Gaspar întinse mâna, dar nu le apucă bine şi ele căzură. Se aplecă să le ridice. În clipa aceea omul îl lovi în pântec cu un pumnal şi dispăru.

— Stupidă născocire, bombăni Meyer ca încheiere la aceste declaraţii.

— Dumnezeu să mă judece! – murmură Gaspar.

133

Consilierul trimise un agent în parc şi acesta aduse punga de mătase roşie, găsită în faţa monumentului lui Utz. Punga conţinea o foaie de hârtie, cu o scriere răsturnată, pe care se citea:

„Hauser poate să vă spună cine sunt şi de unde vin. Pentru a-l scuti de oboseală vă voi spune eu însumi că vin de la frontiera bavareză pe… Vă pot spune chiar numele…

M.L.O”.

Portvizitul dispăruse… Nicio urmă de paşi, ploaia îi şterse.

— Ce zici despre asta, Meyer? întrebă domnul Hofmann.

Meyer se mulţumi să rânjească. Puţin după aceea, înrădăcinat în reavoinţă, avu îndrăzneala să spună că nu se mai însărcinează cu găzduirea lui Gaspar şi, după ce se va însănătoşi, să i se caute o locuinţă aiurea.

Consilierul dădu din cap cu milă.

— Însănătoşi…

— Domnul consilier are să vadă: voinicii aceştia se vindecă întotdeauna.

Noaptea de 16 spre 17 fu mai bună… Dar cei trei medici, care vizitară pe Gaspar dimineaţa – doctorii Hortlacher, Albert şi Heidenrich – declarară că ficatul era atins şi nu nădăjduiau să-l scape.

Gaspar nu părea să mai sufere acuma. Căzuse într-o semisomnolenţă. În odaie, în jurul lui erau: pastorul

Fuhrmann, care din când în când îi ştergea buzele şi fruntea cu o cârpă umedă, primarul Binder, anunţat prin domnul Hofmann, venise imediat din Nürnberg, Meyer şi nevasta lui, Andrei Fustei, domnişoara von Feuerbach, locotenentul Hickel, doctorii Albert şi Hontlacher.

Meyer ar fi vrut să îndepărteze persoanele fără chemare de a se afla lângă Gaspar.

— Mă opun, spuse consilierul. Gaspar Hauser, prin straniile lui nenorociri şi interesul pe care-l inspiră, a dobândit un caracter public. Înţeleg că toată publicitatea posibilă să înconjoare acest sfârşit de plâns. Dacă nu te supui poruncilor mele, ştii că am calitatea de a face să te căieşti.

Aşezaţi într-un ungher, cei doi medici discutau pe şoptite… Dr. Albert declara ridicolă ipoteza unei sinucideri, sau a oricărei simulări. Dr. Horlacher, îndoctrinat de Meyer, susţinea că Hauser ar fi putut să se lovească singur, dacă ar fi fost stângaci. Ori era stângaci, pretindeau Meyer şi Hickel. De altminteri numai ei doi observară această particularitate.

Charlotta şi Andrei erau unul lângă altul, la picioarele patului, deznădăjduiţi, tăcuţi.

Gaspar, când l-a văzut pe Andrei intrând, l-a chemat printr-un semn şi i-a strâns mâna cu putere.

— Ţi-am spus, domnule Fustei, presimţirile mele s-au adeverit. Laşii şi-au ajuns scopul!

— Curaj, îi răspunse Andrei, J; e vom scăpa!

Gaspar surâse trist.

Dacă ar trăi, dacă ar putea să reziste încă câteva zile, Andrei îşi făcuse planul să anunţe pe marea-ducesă şi s-o aducă la căpătâiul fiului ei. Misiunea groaznică

— E adevărat – dar pentru acest copil nenorocit va fi mângâiere supremă să cunoască, în clipa morţii, braţele mamei lui, mâinile ei blajine, sărutările ei. Întunericul în care va coborî va fi mai puţin rece. Dar, din ceas în ceas, se aştepta acum sfârşitul. Dr. Albert credea că nu va apuca decât seara, poate noaptea.

Andrei nu se îndura să lase victima în prada unei vrăjmăşii atât de stăruitoare şi să plece fără o îmbărbătare. Gaspar ştia că era poate rău, dar nu aşa de aproape de moarte. Putea fi amăgit, putea fi făcut să nădăjduiască că mama lui, în sfârşit găsită, va veni lângă el.

Către prânz, Andrei profită de o cilpă când rămăsese num-i el şi pastorul. Cerând cu o privire îndurerată, se aplecă la urechea rănitului.

— Gaspar, pregăteşte-te pentru o mare bucurie. Taina naşterii dumitale a fost în sfârşit descoperită. Mă auzi, nu e aşa? Ştiu din ce familie faci parte. Tatăl dumitale nu mai e pe lume asta, dar mama trăieşte. Am chemat-o. În două zile va fi aici.

— Mama mea… suspină Gaspar.

Privirea lui se însufleţi. Apoi căzu în toropeală. N-a întrebat cine era mama lui. El, care înainte ţinuse atât

de mult să-şi descopere obârşia, era acum prea slăbit şi prea desprins, pentru a se ocupa de un nume. Dar gândul mamei lui regăsite nu-l părăsea. O pace senină se răspândi pe faţa lui. Ochii lui albaştri păreau nemăsuraţi. Din când în când, îşi împreună mâinile.

Puţin mai târziu, când Andrei se aplecă din nou asupra lui, Gaspar şopti:

— Va avea timp? Două zile e mult. Trebuie să-i spui că aş fi iubit-o din toată inima.

*

În odaia întunecată de amurgul timpuriu al iernii, prietenii şi vrăjmaşii – care vegheau sfârşitul lui Gaspar – stăteau nemişcaţi. Aţintiţi spre patul unde se afla în agonie ultimul vlăstar al unui neam ce se pierdea în noaptea Evului Mediu, apropierea morţii îi pironea în respect... Chiar pe Meyer, chiar pe Hickel. Toţi aceştia erau pătrunşi de groaza ce stăpâneşte omul odată cu naşterea lui, groază pe care caută s-o uite şi care vine mereu să-i îngheţe oasele... în jurul acestui nenorocit fără cămin, era o atmosferă de înfiorătoare măreţie.

Pastorul recită un psalm cu glas aproape în şoaptă:

„Doamne, m-am înălţat spre Tine, mântuieşte-mă prin dreptatea Ta.

Scoate-mă din plasa care mi s-a întins, căci Tu eşti puterea mea.

În mâinile Tale îmi încredinţez sufletul. Tu m-ai râs cumpărat. O! Veşnicule.

Fă ca buzele care mint şi rostesc cuvinte aspre împotriva dreptăţii să amuţească; fă ca cei răi să-şi astupe gura în mormânt.

Domnul mă va mântui, pentru că am nădăjduit în El.44

Apoi, pastorul Fuhrmann întrebă pe Gaspar:

— Vrei să te rogi?

— Nu pot... Sunt prea slăbit. N-am putere.

— Atunci am să mă rog pentru dumneata. Roagă-te în gând.

Pastorul se cufundă în rugăciuni. Gaspar urmărea din ochi mişcarea buzelor.

Pastorul Fuhrmann se întoarse din nou spre el:

— Ţi-e sufletul împăcat? Te temi de ceva?

— De ce? răspunse muribundul răsuflând anevoie. Am cerut tuturor iertare. De ce să nu fiu liniştit?

Dumnezeu ştie, nu m-am rănit singur. N-am minţit. Nu, n-am minţit!…

— Ierţi pe vrăjmaşii dumitale?

— I-aş ierta, dar nu ştiu cine sunt.

Gaspar adăugă:

— Şoarecele trebuie să moară când sunt atâtea pisici.

Îşi trecu cu greutate mâinile deasupra capului.

z – Doamne, voi muri atât de nenorocit!

O clipă după aceea, mai spuse:

— Căile Domnului sunt prea, prea întunecate.

Locotenentul Hickel se apropie, stângaci, de pat şi întrebă dacă are ceva de spus lordului Stanhope.

Gaspar păru că se gândeşte.

— Mulţumeşte-i din partea mea. Şi el trebuie să reintre pe drumul cel bun, a făcut destule greşeli. Va fi judecat, la rândul lui.

Hickel se îndepărtă buimăcit.

Pastorul recită tare un „Tatăl nostru44. El repetă:

— Tată, facă-se voia Ta!

— Şi nu a mea, şopti Gaspar, cu o suflare.

— Cine a spus aceste cuvinte?

— Iisus, în ceasul morţii Sale.

Tăcu şi îşi răsturnă capul, sleit de puteri, pe perină… Sudoarea îi picura pe frunte. Avea ochii închişi. Gura strânsă, între două cute adânci, nasul sujbţiart, bărbia „aminteau – cu o asemănare înfiorătoare – de masca marekii-duce Carol.

Gaspar redeschise pleoapele. Cuprinse într-o privire lungă pe pastor, pe Binder, consileirul Hofimann, Andrei şi Charloftta… Un surâs prietenos îi flutură pe buze. Spuse ca şi cum şi-ar fi cerut iertare:

— Sunt obosit şi am încă un drum lung de făcut.

Era ora zece. Flacăra lumânărilor lăsa să plutească la căpătâiul patului. Toţi ceilalţi erau în «picioare. O tăcere

adâncă domnea între aceste fiinţe. Dar ea nu le despărţea, ci le unea. Una singură era în afară, pe un alt plan, mai înalt poate, deoarece se desprindea de mizeria lor, se depărta. Între ea şi ele nu mai dăinuiau decât fire subţiri, ce păreau să se rupă în fiecare clipă: se auzeau bătăile inimilor. Era una care aproape nu mai bătea.

Capul se înfundă în perină. Pupilele se răsturnară în orbită. După zicătoarea veche, Gaspar Hauser scăpase de ură şi nedrejptaite. Hickel, Meyer şi doctorii plecară. Bunul Binder, cu fruntea în mâini, plângea. Pastorul citea rugăciainiea morţilor.

Andrei şi Charlotta se apropiară de pat.

Tânărul sărută mâna care atârna, caldă încă, şi o aşează pe piept.

— Adio Principe! – şopti el, atât de încet înci-l numai domnişoara von Feuerbach putu să-l audă.

Ea se înclină, la rândul ei, şi cu o mişcare uşoară a degetului îi închise pleoapele, apoi îşi lipi buzele de fruntea lui.

— Pentru mama lui…

Andrei taie cu foarfecele o şuviţă din părul blond al lui Gaspar.

*

Rămaseră ultimii.

Tăcuţi, stăteau unul lângă altul, cu sufletul covârşit, adânciţi în gânduri. Din când în când, o lacrimă picura pe rochia neagră a fetei… Andrei se simţea ca îmbătat de o tristă duioşie. Cu coada ochiului privea pe Charlotta von Feuerbach.

Ea ridică capul şi-l privi.

Andrei luă mâna Charlottei cu religiozitate, în faţa tânărului mort, pe care-l iubise şi zadarnic se uni. Seră să-l scape.

Ea îşi stăpâni un suspin. Atâta jale îi împreună!

Moartea pecetluia logodna lor. Charlotta îşi lăsă mâna.

J

CAPITOLUL XVI ÎNCHEIEREA SOCOTELILOR

Trecuse de miezul nopţii, când Andrei îşi luă sfeşnicul şi cheia din vestibului hotelului „Omul sălbatic44. Michael, care-l aşteptase, întrebă:

— Mai trăieşte?

Ca toţi cei din Ansbach, se interesa cu pasiune de Gaspar.

Andrei dădu din cap.

— Bietul copil! suspină bătrânul servitor.

Şi adăugă:

— Trebuie să-l anunţ pe Mylord.

Andrei tresări. Nervii lui erau gata să se rupă.

— Lordul Stanhope? E aici?

— A sosit adineauri. Patronul i-a spus vestea.

— De ce n-a venit la Meyer?

— Ştia că nu mai e nicio nădejde.

 nde e?

— La dânsul în odaie. Nu s-a culcat încă.

— Bine, îl voi anunţa eu însumi.

— Nu sunteţi prea obosit, domnule? Arătaţi destul de palid.

— Nu, Michael, fii pe pace. Pe mâine!

Urcă. Bătu uşor la uşă.

— Intră! strigă lordul Stanhope.

Andrei trecu pragul. Întoarse fără zgomot cheia în broască şi o puse în buzunar, apoi se apropie de englez. Vârât în jilţul său de lângă foc, nu-şi ridică capul. Părea copleşit.

— Cum, dumneata eşti, dragă Fustei?

Întinse molatic două degete. Dar Andrei, în picioare în faţa lui, părea că nu le vede.

— Nu mă aşteptaţi, Mylord – spuse el – cu o voce sourtă şi tăioasă, pe care n-o avusese niciodată – dar trebuie să vă vorbesc fără întârziere.

Mâinile lui Stanhope tremurau. El murmură încet de tot.

— E adevărat? A murit?

— Numai dumneavoastră n-aţi fost lângă el, la agonia lui. Desigur însă că nu puteaţi să-l priviţi în faţă.

Pentru întâia oară contele ridică capul uimit.

— Eu? Ce vrei să spui?

— Nici Hennenhofer n-a fost acolo… Era mai prudent.

— Hennenhofer? Domnule Fustei!

— Prietenul dumneavoastră, maiorul Hennenhofer… Este asasinul lui Gaspar, o ştiţi.

Lordul Stanhope se sculă în picioare, anevoie. Faţa lui Lungă şi de nepătruns se scofâlcise dintr-odată, ca golită de Substanţă. Dar ochii străfulgerau. El spuse minei r-u:

— Domnule, nu eşti în toate minţile!

— Nu, Mylord, sunt în toate minţile. Ştiu.

— Ştii? Ce ştii?

— Ştiu că maiorul Hennenhofer l-a lovit pe Gaspar, în parc. Semnalmentele asasinului se potrivesc cu ale lui.

Contele căzu în jilţ, ca un automat.

— Crezi?

— Sunt sigur. Şi dumneavoastră, de asemenea. Aveţi motive să fiţi convins. Nu sunteţi, de ani de zile, complicele lui?

O vână albastră se ivi pe fruntea Lordului Stanhope. Se îndreptă cu o adevărată demnitate:

— Mă insulţi, am făout totul ca să-l scap pe Gi. Sipar!

— În ultimele zile – poate. Şi asta o ştiu. Dar aţi fost

asociat cu cei care i-au răpit tronul. Vedeţi, cunosc taina dumneavoastră, e zadarnic să negaţi.

Mult timp, marele senior declasat şi tânărul francez se măsurară până în fundul sufletului. Contele fu acela care rupse cel dintâi tăcerea.

— Aşadar, spuse el încet, ştiţi că Gaspar este…

— Că Gaspar este prinţul legitim al Badenului, că o conspiraţie de palat l-a declarat pe nedrept mort, cincisprezece zile după naşterea lui, că a fost înmormântat unsprezece ani sub pământ la Falkenhausen, după ce Hennenhofer a încercat să-l ucidă la Nürnberg, dumneavoastră, lordul Stanhope, plătit de Curtea din Baden, v-aţi străduit să-l zăpăciţi şi să-l înjosiţi, şi că, în sfârşit.

140

În clipa când putea să nădăjduiască la descoperirea identităţii lui, când putea să scape, a fost lovit de cea mai neruşinată trădare… Da, ştiu toate astea, Mylord. E de ajuns, nu găsiţi? pentru a răzvrăti Europa, pentru a constrânge pe marele duce regent al Badenului să abdice, pentru a spânzura pe maiorul Hennenhofer şi dacă dumneavoastră aţi reuşi – totuşi – să scăpaţi de spânzurătoare veţi fi atât de dezonorat, încât n-ar fi nicio ţară din lume în care să nu fiţi socotit drept Iuda.

Trupul lung al englezului se clătină. Andrei crezu că se va năpusti asupra lui.

— Nu vă mişcaţi, Mylord, spuse el încordându-se. Sunt înarmat şi hotărât la orice. Aţi făout un lucru mârşav. N-aţi lovit pe Gaspar, dar voiaţi să-l corupeţi, aţi înşelat-o pe mama lui, atât de nenorocită… Dumneavoastră, un om de obârşie nobilă, care purtaţi un nume vestit…

Stanhope scoase un fel de şuierat:

— Presupuneri… Calomnii!

— N-am de gând să vă arăt dovezi! Să ştiţi numai că

ele există… O! să nu nădăjduiţi că le veţi găsi asupra în) e» a… Nici în hârtiile mele. Le veţi scotoci din nou zadarnic. Ele vor fi supuse Alteţei sale marii ducese Ştefania.

— Marea ducesă! Ai să-i destăinuieşti? Nu vei cuteza!

— Voi cuteza, Mylord. Marea ducesă va fi disperaită. Dar Gaspar, domnul von Feuerbach, marele duce Carol şi ceilalţi poate, vor fi răzbunaţi. Întâia mea datorie e faţă de morţi. V-am spus că sunt hotărât la orice.

Lordul Stanhope se sculă în picioare şi, cu mâinile sub pulpanele hainei, umblă în lung şi-n lat, cu ochii aţintiţi pe covor. Apoi se întoarse către Andrei, care, zdrobit *de* emoţie, se rezemase de dulapul mare cu uşi sculptate, Faţa contelui îşi reluase liniştea dispreţuitoare.

Spuse cu cea mai surprinzătoare stăpânire de sine:

— Te rog, domnule Fustei, să mă lav şi să vorbesc şi eu acuma. Ia loc. Am multe de spus. Nu cunoşti nici viaţa, nici oamenii. Acuzi şi ameninţi sub îndemnul sentimen

telor dumitale… Te iert, totuşi… Tristul sfârşit al lui Gaspar te-a scos din fire. Dar, pentru Dumnezeu! Jiu poţi fi mai îndurerat decât mine…

Nu! Nu mă întrerupe… Te-ai înşelat în privinţa mea. Nu sunt, sau mai degrabă nu mai sunt vrăjmaşul dumitale. Am fost. De ce s-o ascund? Uciderea lui Gaspar schimbă totul pentru mine. Sunt alături de dumneata, dacă vrei să-l răzbuni.

— N-am nevoie de ajutorul dumitale! – spuse Andrei uimit de tonul luat de conte.

Lordul Stanhope îşi trecu peste fruntea lui înaltă de două ori mâinile strălucind de pietre scumpe.

— Nu e sigur. Înţelege asta. Te-ai înşelat asupra mea. Din anumite motive (mă privesc personal) păream că ajut pe duşmanii lui Gaspar. Dar, în realitate, am lucrat întotdeauna ca să-l apăr de o catastrofă. M-am îngrijit de

el chiar atuncea când mă prefăceam că mă dezinteresez. Cunoşteam taina naşterii lui; pentru onoarea casei din Baden, mi-era cu neputinţă s-o public. Am încercat să împac siguranţa dinastiei regente a Badenului, cu existenţa lui Gaspar. Dacă aş fi fost lăsat stăpân pe situaţie, Gaspar s-ar fi aflat astăzi în Ungaria, sau în altă parte, în adăpost, într-o condiţie modestă, potrivită gusturilor tale.

— Şi pe marea ducesă o uitaţi?

— Alteţa sa ar fi fost informată mai târziu, cu condiţia să rămână discretă. Ea şi-ar fi regăsit copilul; asta-i ajungea.

— În aşteptare, o amăgeaţi într-un chip mârşav.

— Să cruţăm aceste cuvinte. Îi abăteam bănuielile, îi liniştеam îndoielile... Dar te rog, lasă-mă să continui... Planul meu era înţelept; el favoriza interesele tuturor.

— Ale dumneavoastră, de asemenea, Mylord.

— Ale mele de asemenea, poate... Din nefericire, omul care a dus de la început această afacere, Hennehofer, nu credea decât în tăcerea morţilor. În 1812, când copilul a fost răpit, el a vrut să-l ucidă. Contesa Hochberg, chiar el mi-a mărturisit-o, s-a opus din motive politice. În 1818, el a otrăvit pe marele duce Carol. Mai târziu» când marele duce Ludovic, bolnav şi apucat de remuşcări, a

uncit să se dea drumul copilului, Hennehofer ea încersă-l asasineze pe Gaspar la Nürnberg. Sau a pus să-l sineze, deoarece nu sunt sigur dacă atunci a lucrat în sonal. Are doi sau trei oameni ai lui... Pe vremea 5 a i-am întâlnit şi am intrat în afacerea aceasta. Un p, am condus eu. Planurile mele, pentru viitorul lui ipar, erau să reuşească. Dar bătrânul preşedinte s-a? stecat în prea multe lucruri. A stricat totul prinanta lui, printr-o vizită pe care a făcut-o reginei Carol, la München... Lui

Honnenhofer i-a fost frică. Domvon Feuerbach a murit aproape îndată după aceea, rog să crezi că n-am fost consultat în privinţa bătrâui gentleman. Honnenhofer începuse să se ferească de le.

S-ar fi oprit aici, însă vorbi, totuşi:

— Dumneata te ocupai de Gaspar, cu toate că am t să te dezgust. Şi nu ştiu pentru ce dumneata, dom3 Fustei, ai luat locul domnului von Feuerbach. Ai’s chiar mai departe decât el. Ai găsit pe Müller… Henhofer a venit la Ansbach foarte furios. El a vrut să-l pe Gaspar în străinătate ca să-l omor; mă înţelegi? luptat împotriva lui, fără rezultat. Omul acesta e ca t, când are în minte gândul sângelui. Am alergat la lsruhe. Am văzut pe margraful Wilhelm. L-am rugat uitor, cred chiar că l-am ameninţat. Ou mare greu – am obţinut de la dânsul să-l oprească pe Hennenhofer la orice acţiune, înainte de a-i vorbi. Dar ordinul a t prea târzi-u, sau mai degrabă maiorul nu l-a respecE1 l-a lovit pe Gaspar, ca să sfârşească, fiindcă vedea iodul şi ca să lege – cred – mai strâns de partea lui principii Badenului. Hennenhofer e o canalie dezgusare, asta s-o ştii, domnule Fustei. Ar merita să fie uscat ca un câine turbat. Aş râde.

Vorbind cu glasul lui monoton, lordul Stanhope umdintr-o parte într-alta a odăii… Fără îndoială, căuta convingă pe Andrei că rolul lui în complot, dacă n-a lăudabil, a fost în orice caz secundar (şi mai degrabă >rabil lui Gaspar).

143

Atpărarea lui, în care adevărul şi minciuna se contopeau, era dibace. Dar nu era decât dibaci în clipa aceasta? Anumite accente arătau că era exasperat împotriva lui Hennenhofer. Pentru lordul decăzut şi fără mijloace, dispariţia lui Hauser era un dezastru financiar. Cine îi va furniza de acum înainte bani?

Întorcându-se către Andrei, îl fixă cu ochiul rece.

— Vrei să răzbuni pe acel nenorocit, nu e aşa? Şi eu. Dispreţuitor, tânărul ridică din umeri.

— Dumneavoastră?!

— Da, eu… Să ne unim în acest scop. Dumneata ai îndrăzneala. Îmi place mult îndrăzneala. Dar primeşte sfatul meu: îndrăzneala nu ajunge când ataci pe Hennenhofer.

— N-am nicio încredere în dumneavoastră. Nu vreau să avem nimic în comun! – mormăi Andrei au fălcile încleştate.

— De ce? Noi doi împotriva maiorului nu suntem prea mulţi, te asigur… Nu-l cunoşti. Nu ştii nimic, aproape nimic despre el, decât ceea ce ţi-am spus. Şi nu ţi-am spus totul! Ei! Domnule Fustei, dumneata îi datorezi mai multă ură decât crezi.

— Spuneţi totul, e singura scăpare cre vă mai rămâne!

— Ţii mult? Aş fi dorit să te cruţ de asta. Tatăl dumitale, Gerard Fustei…

— Ei, bine? – strigă Andrei străpuns de o ascuţită groază.

— Era intendentul marelui duce Carol al Badenului, nu e aşa? Un servitor credincios –, prea credincios. Ghicise multe lucruri. Găsea ciudată moartea stăpânului său. El a vorbit…

Andrei se ridică.

— Şi el a fost omorât?

— Otrăvit… Hennenhofer. Are otrăvuri care dau aparenţa unei apoplexii. O! Hennenhofer e foarte tare!

Umbra umui surâs flutură pe buzele lui Stanhope. Această clipă îl răsplătea de insultele primite de la Andrei. Era sigur că de-acum furtuna se va îndrepta aiurea.

Andrei reuşi să se stăpânsască.

El nu voia să-i lase lui Stanhope bucuria de *ar-l* fi rănit până-n inimă. De-altminteri era adevărat: de mai multă vreme îl stăpânea ceva asemănător unor presimţiri. O frază a memorandului: „fiul lui Gerard Fustei…44 rămăsese în mintea Lui ca un spin. Apoi cuvintele lui Hemnenhofer, pe care le surprinsese: „ trei morţi”… Şi, poate înainte, şovăielile mamei sale, ale marii ducese, când era vorba de tatăl său. (Şi ele ghiciseră?) Însă niciodată această presimţire nu luase o formă. Era un abur plutitor care se mişca uneori în adâncurile gândului său. Lordul Stanhope, printr-un cuvânt, făurise o fantomă prezentă, lacomă, care cerca sânge.

— Mylord, spuse Andrei, voi crede toată viaţa mea că unaţi făcut complicele unei crime cumplite. Dar aveţi dreptate: puteţi să-mi fiţi de folos şi nu resping ajutorul dumneavoastră. Să facem un târg. Vă voi cruţa de ruşinea unei arestări, dacă îmi veţi procura mijlocul să mă răzbun imediat pe Hennenhofer.

— Vei păstra tăcerea?

— Vă voi lăsa cel puţin timpul să părăsiţi Germania şi, dacă mă hotărăsc să-l informez pe consilierul Hoffman. Ca să anunţe justiţia, o voi face numai după ce Hennenhofer… Mă înţelegeţi?

— Vrei să-l omori?

— Da! Unde-l pot găsi?

— Trebuie să se fi înapoiat la Karlsruhe.

— Ştiţi unde locuieşte?

— În piaţa Armelor, aproape de castel.

— Îi veţi da o întâlnire, printr-o scrisoare.

— Înţeleg. Dumneata te vei duce în locul meu.

— Aceasta este intenta mea, Mylord.

Stanhope, mângâindu-şi bărbia, se gândi o clipă. Apoi se duse spre masă, luă hârtie şi un toc, spunând:

— Nu văd niciun neajuns. Iată ce pot să scriox: „Maiorule.

Graba dumitale stupidă a compromis totul. Cineva te-a recunoscut. Trebuie să chibzuim. Te voi aştepta…4

Stanhope ridică.

145

— Cât azile? Ai face mai bine să pui o să a aule Fustei. Eşâăslab. Nu? Bine.

„Epta Iziua de 21, la ora zece înte de oră, înărea castelului din Karlsruhe, aproape de fazanerie, la locul şut. Altfel, plictiseli mari”.

Semnăsemnăăurtatăâăă- E bine aşăndrei făsemn afirmativ. Contele se pricepea mai bine decnt el la vicleş

Lordul Stanhope! scrisoarea, după se adresa.

— O voi pune singur la cutie. Cu dumneata joc deschis… Acest mesaj e sibilinic: un străin ar vedea o afacere de femei. Dar, Hennenhofer va găsi de ce să se neliniştească. Am să-ţi arăt acuma locul unde trebuie să aştepţi.

Pe o foaie de hârtie desenă câteva linii.

— Locul este pustiu… iată faţada castelului ducal. Vei urma această alee lungă, la dreapta, vreo opt sau nouă sute de paşi; după aceea o iei de-a curmezişul spre stânga, în plină pădure, spre clădirile fostei fazanerii. Mergând în aceeaşi direcţie, ajungi la un fel de răspântie, unde se întâlnesc cinci alei. Acolo e.

Lumina lămpii scădea. Contele ridică fitilul cu o mână domoală. Pe un ton de perfectă nepăsare, continuă:

— Maiorul va veni poate călare, deoarece călăreşte în fiecare dimineaţă când e în oraş. Dumneata eşti ascuns într-un tufiş. El nu vede pe nimeni, coboară, umblă încoace şi-ncolo. Dumneata tragi… Nădăjduiesc că vei fi bun trăgător! Nu e un vânat pe care să-l. Pierzi. Nu va fi găsit decât după câteva ceasuri, mai cu seamă dacă vei împinge trupul într-un desiş. Prevedere folositoare. Deal iminteri, când va fi găsit, poliţia ducală va rămâne mută. Ea ştie

cine e Hennenhofer, că trebuia să plătească mai curând sau mai târziu şi că o anchetă ar dezvălui – desigur – scandaluri prea urâte. Să nu-ţi fie teamă, domnule Fustei, nu se va face zgomot!

146

— Domnia voastră se înşală dacă mă ia drept un asasin, spuse Andrei cu dispreţ. Voi omorî pe maiorul Hennenhofer, dar pe faţă, după ce-l voi fi înştiinţat.

— Un danei! Eşti nebun, tinere? Asta e o mare prostie. Să nu ataci pe Hennenhofer decât prin surprindere, la sigur; altfel eşti pierdut. E – un om atât de al dracului! Am chiar un merit să mă declar împotriva lui, fiindcă – trebuie s-o mărturisesc: eu, care nu m-am temut niciodată de nimic, mă tem de el.

Lordul Stanhope schiţă un surâs rece:

— Îngâmfare tinerească! Nu vei dobqrî astfel pe Hennenhofer.

— Va muri de mâna mea! În afară de cazul că-l veţi preveni. Dar, această trădare v-ar costa foarte scump.

— Să-l previn? Mă crezi atât de absurd? Am tot interesul ca maiorul să dispară… Dar mă întreb dacă ai arme bune. Nu, nu e aşa? Glumeai adineauri când spuneai că erai înarmat. Ce copil eşti! Ar fi primejdios să cumperi pistoale. Iată, urmă el, deschizând sertarul mesei, iată două arme, care – deşi mici – sunt foarte bune. Fiaibrică franţuzească, dragul meu. Îngăduie-mi să ţi le dăruiesc. Dacă din întâmplare vor rămâne pe teren, nu vor fi niciodată identificate. Atenţie, sunt încărcate.

 ă mulţumesc, Mylord, spuse Andrei.

Luă pistoalele şi, sculându-se, adăugă: – Veţi pleca?

 âine la Hamburg, şi de-acolo spre Anglia. Nimic nu mă reţine aici.

— Sunteţi prudent, Mylord!

— Am cincizeci şi patru de ani, mă îngrijesc de timpul

ce-mi rămâne de trăit. Trebuie să fiu prevăzător, vezi dumneata. Adio, domnule Fustei, deschide bine ochii şi trage precis! Nu ne vom revedea, desigur, niciodată. Voi păstra pentru dumneata o amintire destul de plăcută, orice s-ar întâmpla. Cedezi prea uşor pornirilor dumitale. Asta e cam neplăcut. Dar pentru un francez, ai legătură

În idei. Ş-apoi eşti şi dumneata un gentleman. Acesta e principalul; ori ce-ai face, să rămâi un gentleman. Adio!
Andrei salută pe conte:

— Adio, Mylord.

Apoi ieşi.

CAPITOLUL XVII „DEAD MEN TELL NO TALES”.

Prin Ingolstadt, Ulm şi Stuttgart, după două zile de diligenţă, Andrei ajunsese la Karlsruhe. Spre a înşela pe acei care s-ar fi putut interesa prea mult de mişcările sale, spusese lui Michael, părăsind „Omul sălbatic14, că se duce la München, la prietenul lui, Hans von Zorn. Niciun incident de călătorie. Andrei era sigur că n-a fost spionat.

N-a revăzut-o pe Charlotta von Feuerbach. Ar fi fost în stare să păstreze tăcerea faţă de ea? Prin câteva rânduri, îi anunţase plecarea fără s-o lase să bănuiască motivul. După ce-şi va fi îndeplinit greaua, misiune, se putea gândi la el şi putea să reia mâna care i-a fost lăsată o clipă. Dar, mai întâi să-şi facă datoria… N-a scris marii ducese. Gaspar fiind mort, era mai bine s-o lase în neştiinţa ei, cu liniştea cârpită de minciunile lui Stanhope. Când va părăsi Karlsruhe, se va duce de-a dreptul la Mannheim, să-şi îmbrăţişeze mama. Va avea nevoie să-şi pună capul pe bătrâna ei inimă cinstită, să-şi liniştească inima lui zbuciumată, să-şi destindă nervii încercaţi de prea multe lovituri… Ştefaniei îi va spune, când îl va

întreba, că bietul Gaspar Hauser era un copil de origine ungară. Ea nu va afla niciodată adevărul.

În această clipă scenele şi evenimentele din ultimele săptămâni se ştergeau din mintea lui, luau un ton uniform, ca acele tablouri învechite, ce lăsau să apară cenuşiul pânzei. El nu vedea înaintea lui decât ţinta, spre care

O forţă nevăzută şi atotputernică îl mâna. Cuvintele din „Egmont”, ce pe vremuri îi plăcea să le repete, puteau să-i servească ca deviză: „Caii soarelui iau cu ei carul uşor al sorţii noastre; nouă ne este dat să ţinem cu putere frâul, să abatem roatele – aci de prăpastie, aci de stâncă. Unde mergem? Cine ştie?”

Sâmbătă 21 decembrie. Ora nouă. Andrei a părăsit hanul unde poposise. Ocolind esplanada, dincolo de parc, intră în pădurea care încingea ca un brâu lat castelul ducal. Soarele strălucea pe zăpadă. Dormise prost, dar de dimineaţă era dispus. Urmă întocmai indicaţiile lordului Stanhope. Umbla repede pe o alee, largă, cu gulerul hainei ridicat. Era foarte frig. Zăpada scârţâia sub picioare. Aici, contele spusese că trebuie să cotească la stânga. Nu era pădure, ci un codru. Tată vechea fazanerie, cu faţada şi roşie şi verde, sub acoperişul înalt şi alb. Niciun trecător, niciun paznic. Tăcerea era absolută. Merse mai departe. Un fel de pajişte rotundă. A şi ajuns la locul hotărât. Da. Două, trei, cinci, alei. O bancă de piatră, pe care în timpul sezonului trebuie să stea îndrăgostiţii sau poeţii.

Era prea devreme; de-abia nouă şi jumătate.

Andrei se afundă pe o cărare. Cerul era de un albastru uşor, între ramurile încărcate de promoroacă. Doi porumbei se legănau pe drum, înaintea lui. Clipele erau apăsătoare. Se gândea fără voie la mama lui, la Charlotta. Ce fac ele? Şi le închipuia departe una de alta şi totuşi alături. Vedea pe buna Mina aşezată în jilţul ei vechi, în

odaia cu mobile lucioase. Privea înaintea ei. Ochii erau trişti sub ochelari. Se gândea desigur la el, la micul ei Andrei. Lângă ea, pe mescioară se afla cartea ei de rugăciuni, neagră, cu închizătoare de argint. Printr-o vrajă stranie, Charlotta era şi ea acolo, îmbrăcată în rochia albastră în care o văzuse întâia oară, la Ans bach, când venise să se prezinte profesorului. În picioare, dreaptă, cu faţa luminată de păru-i blond, ţinea capul aplecat; buzele ei se mişcau ca şi cum ar fi vorbit…

Andrei alungă aceste chipuri. Nu voia să fie înduioşat. Îşi aminti într-adins de anii lui veseli de student, la Heidelberg. Se revedea cu camarazii de universitate un

când un deal, în aerul albastru al dimineţii, cântând, cât îl ţineau plămânii, „Gaudeamus lgitur”.

„Să ne veselim cât suntem tineri!

Pământftul va adăposti oasele noastre… u

Timpuri fericite. Viaţa părea atât de limpede, oamenii atât de curaţi! Dar lui Andrei nu putea să-i pară rău; azvârlindu-se în această dramă, care încetul cu încetul i-a absorbit toată tinereţea, a întâlnit o fiinţă în stare să-l înţeleagă şi să-l iubească.

Se întoarse spre pajişte. Era ora zece fără cinci. Timpul părea neclintit. Aceeaşi tăcere.

Andrei se simţea *uşor* apăsat. Avea în gură un gust amar. Tâmplele-i zvâcneau. Dar nu era decât o emoţie fizică. Mintea lui rămânea liniştită.

Îşi reprezentă scena care urma să se petreacă. Va fi scurtă. Maiorul Hennenhofer va apărea pe alee. Andrei îl va întâmpina strigând:

— Ai omorât pe Gaspar Hauser, ai omorât pe tatăl meu. Apără-te cu acest pistol… Dumnezeu să-mi ajute!

Şi va trage…

Tropăind din picioare ca să nu amorţească, cu

mâinile în buzunare pe oţelul rece ai armei, n-avea nicio presimţire.

Nu concepe că s-ar putea să fi fost trădat, că Hennenhofer – chiar dacă n-a fost înştiinţat – ar fi în sitare să-i ghicească intenţia, zărindu-l din depărtare; că maiorul, primind duelul, ar putea trage asupra lui, înainte ca el să fi ridicat braţul...

Nu! Andrei nu presimţea decât răzbunarea lui, aceea a Ştefaniei, aceea a Charlottei. Asasinul se va prăbuşi! Andrei se va apleca asupra trupului...

Ora zece.

Scoase pistoalele, cerceta trăgaciul, le încărcă, le ţinea în mâini. De departese auzea, apropiindu-se, galopul unui cal. Andrei îşi făcu semnxil crucii, cu sufletul tare; cu capul dat pe spate, mergea înainte...

150

„Gazeta din Baden:

Karlsruhe, 23 decembrie 1833

Trecătorii au găsit ieri după prânz, într-una din părţile cele mai retrase ale parcului ducal, la cinci sute de paşi de Fazanerie, trupul unui bărbat ce pare să fi avut vârsta de 25 de ani. Pe piept se vedeau urmele a doua gloanţe, dintre care unul, atingând inima, trebuie să fi fost mortal... Un pistol descărcat, de marcă străină, se afla lângă cadav>ru.

Hârtiile găsite asupra lui au dovedit că era domnul Fustei (Andrei), fiul unui fost intendent al A.S. Marelui-Duce Carol. Purta asupra lui ceasid şi o mică sumă de hani. În portofelul său s-a găsit o panglică mototolită şi o şuviţă de păr blond.

Examenul medical a pus concluzia de sinucidere, cauzată – desigur – dintr-o dragoste nefericită. Alteţa sa, marea-ducesă văduvă Ştefania, care este naşa defunctului, a fost anunţată îndată, cu toată atenţia necesară, despre

acest trist eveniment”.

Această povestire a apărut în „Revue Hebdomadaireu, când am fost invitat să primesc de la o înaltă personalitate feminină din Europa, cu legături întinse în politica internaţională din vremea aceea, destăinuiri de aşa natură, încât nicio îndoială să nu mai fie îngăduită în privinţa filiaţiunii lui Gaspar Hauser, cu toate făgăduielile interesate ale mai multor case domnişoare şi al cuvântului de ordine ce pare să fi fost dat numeroşilor scriitori germani din vreacul trecut.

Această persoană, care nu m-a autorizat încă s-o numesc, a luat cunoştinţă înainte de războiul din 1914, cu prilejul unei vizite făcute unei curţi din Europa Centrală, de „Memoriile secre. TeK ale Ştefanie? de Beauharnais, marea-ducesă a Badenului. Ea a ţinut în mână, în împrejurări stranii şi chiar dramatice – pe *care îşi rezervă dreptul să le povestească într-o zi* – un *mic carnet, în care fiica adoptivă a lui Napoleon, cu scrisul ei subţire, însemna faptele principale ale vieţii ei zbuciumate şi în care declara că a ştiut sigur că nenorocitul tânăr, asasinat la Ansbach, era fiul ei.*

Acest caiet s-ar afla astăzi în stăpânirea moştenitorilor prinţului Wilhelm von Hochenzollern, fiica Ştefaniei.

Casa domnitoare din Baden a fost considerată întotdeauna de pricipesa Josefina ca uzurpatoarea tronului nefericitului ei frate şi, până la ultima zi a vieţii, a refuzat cu dispreţ şi teama orice invitaţie la curte.

Ştiam, prin regretatul conte Primoli, că au existat memorii autentice ale Ştefaniei de Baden. Dânsul fusese asigurat în privinţa aceasta, de împărăteasa Eugenia şi de marele-duce Nicolae Mihailovici. Dar credea că au fost distruse. Avem astăzi prilejul să credem, contrariul, că

familia de Hochenzollery, le-a păstrat şi s-ar putea nădăjdui acuma, când ultimul mare-duce din ramura morganatică Zoehringen-Hochberg a încetat din viaţă, că ea nu se va opune, din interes istoric de prin ordin, spre a îngădui publicarea lor cel puţin în ceea ce priveşte extraordinara soartă a Orfanului Europei. Prinţul Max, actualul şef al casei din Baden, cu siguranţă că nu se va opune. Spirit independent şi nobil, n-a făgăduit vărului său, marelui-duce Nicolae Mihailovici, că dacă va domni într-o zi, întâia lui grijă va fi să aducă în cavoul familiei sale, la Pierzheim, sicriul lui Gaspar Hauser?

28 august 1928

O.A.

Dat la cules 29.1.1992. Bun de tipar 10.11.1992 Coli de tipar 7. Tiraj 30.000

M

Tiparul executat sub comanda nr. 610 la I.P. „FHaret”, str. Fabrica de chibrituri nr. 9 – 11, Bucureşti România

Mare istoric francez, apreciat pentru scrierile sale consacrate vieţii lui Napoleon Bonaparte şi Revoluţiei Franceze, Octave Aubry este şi un apreciat scriitor. Romanul pe care-l publicăm este o tulburătoare carte despre viaţa plină de neprevăzut şi sfârşitul tragic al fiului prinţesei Stephanie Napoleon, victimă a intrigilor şi uneltirilor marii ducese de Baden, contesă de Geyer-Hochberg. Autorul susţine cu talent o acţiune captivantă, plutind în mister, cu scene şi dezvăluiri senzaţionale din viaţa eroului, descendent al marelui împărat, o carte în stare să satisfacă atât gustul iubitorilor de literatură cât şi interesul ştiinţific al istoricului de profesie.

De altfel, editura noastră, răspunzând interesului

pentru cele mai frumoase pagini despre viaţa marelui împărat, va oferi celor interesaţi şi o altă celebră carte de acelaşi autor: „Maria Walewska-Marea iubire ascunsă a lui Napoleon41 – o lectură pe cât de palpitantă, pe atât de instructivă, o lectură pentru gustul oricărui cititor.

ISBN 973 – 95351 – 3 – 5

Lei 98 +

T.L. 2